

A

— ADVOKATBLADET —

NR. 6 2024 104. ÅRGANG

WORK-LIFE
BALANCE: ER
DET MULIG?

10

VEISKILLER I 2025

ALLE MÅ
PÅ KURS

PRISING OG
PARTNERMODELLER
I UTVIKLING

ANSVAR OG
BÆREKRAFT:
ADVOKATERS
ROLLE

RETTSAVGJØRELSENE
VI VENTER PÅ

MENNESKERETTIGHETENE
I TRUMPS TIDSALDER

OVER OG UT FOR
RETTSRÅDS-
MONOPOLET

NYE EU-
REGLER MOT
HVTVASKING

EN TITT INN
I SPÅKULA

KUNSTIG
INTELLIGENS
VIL ENDRE
(NESTEN) ALT

Vi setter **verden** på norgeskartet

Norge er et lite land i den store sammenhengen, og mange norske virksomheter er sårbare for den globale utviklingen. Som et ledende globalt forretningsadvokatfirma med tilstedeværelse i mer enn 40 land, kan vi hjelpe din virksomhet med å navigere trygt – både innenlands og utenlands.

[Les mer på dlapiper.no](https://www.dlapiper.no)

Gjør verden mindre komplisert med
Your global law firm in Norway

INNHOOLD

Nr. 6 2024

25 advokater om året som kommer

Teknologirevolusjonen, advokatloven og advokatrollen henger tett sammen, mener Thommessen-topp Sverre Tyrhaug. Wikborg Rein-sjef Geir Sviggum snakker om hvordan selskapet arbeider for å optimalisere arbeidsmiljøet. I Hjort har advokater forsøkt fastpris for ulike faser av en sak. Les om ti veiskiller som vil prege advokatbransjen fremover.

TEMA SIDE 20

FASTE SPALTER:

Bøker
SIDE 56

Lederens kommentar
SIDE 57

Advokatansvar
SIDE 65

Medlemsnytt
SIDE 66

Nytt om navn
SIDE 68

Sosiale medier
SIDE 73

Kryssord
SIDE 74

Gir seg etter 12 år

Simonsen Vogt Wiig-sjef Mona Søyland forlater roret, og deler et godt råd til sin etterfølger. – Man må ha respekt for at partnerne møter markedet på ulikt vis.

SIDE 14

– Spektakulær forsvarerbragd

På Forsvarergruppens høstseminar ble advokatene Stian Bråstein og Stian Kristensen hyllet for sin innsats i Karmøy-saken. Men feil juss ble anvendt i dommen, innvender professor.

SIDE 16

Årstale om verdier og ansvar

– Samfunnet har en begrunnet uro knyttet til hvilken rolle advokater kan spille i kriminell virksomhet, sa Siri Teigum i årstalen. Les også reaksjoner fra publikum.

SIDE 60

SAGT I DETTE BLADET

«Jo mer tilsynsrevisor ber om å få se, jo mer arbeid, og desto dyrere blir tilsynene. Det er i vår interesse at tilsynene blir mer spisset.»

KAARE A. SHETELIG, nestleder i Advokatforeningen, SIDE 11

«Den praksis som HELP utøver i dag, vil jeg hevde utfordrer en rekke bestemmelser i RGA.»

TRUDE MARIE WOLD, advokat i Advokatfirmaet Wold, SIDE 58

«Hva er for øvrig galt med å gi råd innen næringslivet? Skal det være lugubert å bidra til sikre kontraktsforhold og færre tvister i produksjonslivet?»

ALF NORDHUS i spalten 50 år siden, SIDE 69

Én del kunst. Én del vitenskap.

Private Banking i Norges beste rådgiverbank.

Kunsten å forstå dine behov, og vitenskapen som kreves for å ta deg dit du vil. For oss er det dette *Private Banking* handler om. Vårt mål er ganske enkelt å gi deg de beste rådene. Alltid. Derfor møter du rådgivere uten salgsinsentiver eller bonuser, som kan bruke all tid og fokus på deg og dine verdier. Det er ikke uten grunn at vi er kåret til banken som er best på rådgivning i EPSI tre år på rad*.

Les mer om Private Banking på handelsbanken.no

*Best på rådgivning i EPSI Bankundersøkelse personmarkedet 2022-2024.

REDAKTØR

Nina Schmidt
nina@advokatbladet.no
Mobil: 915 59 602

JOURNALISTER

Thea N. Dahl
thea@advokatbladet.no
Mobil: 482 58 420

Kari Hegstad
kari@advokatbladet.no
Mobil: 402 03 534

REDAKSJONSRÅD

Emanuel Feinberg (leder)
Jens Johan Hjort
Rune Opdahl
Ida Andenæs
Liv Minde

Advokatbladet betinger seg rett til å arkivere og utgi stoff i elektronisk form. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innlegg.

SEKRETARIATET

Den Norske Advokatforening
Universitetsgt. 9,
PB 362 Sentrum, 0102 Oslo
post@advokatforeningen.no
www.advokatforeningen.no
Telefon: 22 03 50 50

Merete Smith,
generalsekretær,
ms@advokatforeningen.no

Baard Amundsen,
kommunikasjonssjef,
ba@advokatforeningen.no

GRAFISK FORMGIVER

Mediamania.no
Forsidefoto: Shutterstock

TRYKKERI

Aksell – aksell.no
Telefon: 63 86 44 00

TIPS REDAKSJONEN

redaksjonen@advokatbladet.no

Fagpressen
OPPLAGSKONTROLLERT

TRYKT I NORGE
NO - 1470

Den vanskelige balansen

Advokatfullmektigers arbeidsforhold har vært samtaletema blant advokater i høst i kjølvannet av DN's artikler. Mang en eldre advokat har nok ristet på hodet over at det ble fremstilt som hårreisende at en fullmektig som jobbet til klokka to på natta, måtte møte på jobb morgenen etter.

Rekk opp hånda alle godt voksne advokater som ikke kan si «been there, done that». Jeg kan fortelle at det er slik i journalistikken også, sikkert også i DN.

Om du er reporter og er på jobb i Israel eller i Beirut, for eksempel, så går du ikke hjem fra jobb når raketene suser rundt ørene dine. Slik er det, og må det være, i medie- og i en lang rekke andre yrker.

Samtidig fortalte DN historier fra advokatbransjen som må tas på det aller største alvor: Folk som hevder at de ble kjørt så hardt at de ble syke, og som opplevde arbeidsuker uten fritid og familieliv, og som attpåtil ikke fikk ekstra betalt for det.

Det ser ut til at alle er enige om at slik skal det ikke være. Men ikke alle er enige i at situasjonen generelt er slik DN fremstilte den.

Derfor er det kjempebra, og viktig, at Advokatforeningen og Yngre Advokater (YA) setter alle kluter til for å finne ut hvordan arbeidsforholdene faktisk er for advokatfullmektiger.

YA skal gjøre både en spørreundersøkelse og en dybdeundersøkelse blant advokatfullmektiger for å kartlegge hvor skoen trykker.

YA satte work-life balanse på dagsordenen tidligere i år, og styret har blant annet undersøkt hvordan forholdene er i andre land. Styret har definert noen utfordringer det ønsker å se nærmere på:

- Press mellom arbeid og familiesituasjon kan være en utlosende faktor for å forlate bransjen.

- Lange og uforutsigbare dager kan gi lite rom for å prioritere andre deler av livet enn jobb.

- Permisjonsordninger kan være avgjørende for om advokater kommer tilbake til bransjen.

- Hva som skjer etter permisjonstiden, er like viktig som permisjonsordningene i seg selv.

- Det nye arbeidslivet krever mer fleksibilitet, transparens og forventningsavklaring mellom arbeidstaker og arbeidsgiver.

På kretsmøtet i Advokatforeningen nylig, stod advokaters arbeidsforhold på dagsordenen. Leder Siri Teigum ønsker at foreningen skal engasjere seg i temaet fremover, og

understreket at arbeidsmiljøloven gjelder, også for advokater og advokatfullmektiger.

«Vi tar dette på største alvor. Jeg ønsker meg mer åpenhet og kunnskap om arbeidsforhold, belastning og andre saker som berører unge», sa YA-leder Liv Minde.

Hun mener det er bra at historiene DN fortalte, er kommet frem.

Hun la til at de som deler slike historier som DN fortalte, skal møtes med respekt og anerkjennelse.

Blant forsvarsadvokatene er tidspresset kanskje enda større enn blant forretningsadvokatene. «Klientene havner i trøbbel utenfor arbeidstid», sier Victoria Westrum, leder av Yngre forsvarere, en undergruppe av Forsvarergruppen.

Folk fengsles sent og tidlig, og den som følger John Christian Elden i sosiale medier, vet at han, i likhet med mange andre forsvarere, ofte tilbringer søndagen på fengselsbesøk. Og det uten noen form for helligdags-tillegg.

For å sitere fra Siri Teigums tale på Forsvarergruppens høstseminar: «Forsvarerarbeidet er advokatgjerningen på sitt mest grunnleggende, viktigste og alvorstunge.»

Forsvarerne gir jernet, for klienten og for rettsikkerheten, om det så er kveld, helg eller 1. juledag. Hvordan man skal få unge forsvarere med ønske om en god balanse mellom arbeid og fritid til å bli i jobben, år etter år, er ikke lett å svare på.

Det blir spennende å se resultatene av YAs undersøkelser, og følge debatten om både advokaters og advokatfullmektigers arbeidsforhold videre. En god balanse skal ikke være den enkeltes ansvar.

Et element som gjør work-life balansen hakket vanskeligere i advokatbransjen enn i mange andre yrker, er den enorme inntektsforskjellen mellom de på toppen og de på bunnen

Mange unge vil være villige til å jobbe veldig hardt for å forsøke å komme opp i partnerskapet. •

NINA SCHMIDT

REDAKTØR
nina@advokatbladet.no
mobil: 915 59 602

Topp 10 på rettssikkerhet i verden

For niende år på rad må Norge se seg slått av Danmark i den årlige kåringen til World Justice Project. Alle 142 land måles etter følgende indikatorer: Maktfordeling, fravær av korrupsjon, åpenhet, grunnleggende rettigheter, orden og sikkerhet, håndhevelse av regelverk, sivilrettslig konfliktløsning og tvistemål, samt strafferettslig prosess.

1. Danmark (0.90)
2. Norge (0.89)
3. Finland (0.87)
4. Sverige (0.86)
5. Tyskland (0.83)
6. New Zealand (0.83)
7. Luxembourg (0.83)
8. Nederland (0.83)
9. Irland (0.82)
10. Estland (0.82)

Ny praksis for faste forsvarere

Styret i Domstoladministrasjonen har vedtatt endringer som vil gjøre antakelsesprosessen ved faste verv mer transparent og forutsigbar. De nye retningslinjene gjelder fra nyttår. Endringene innebærer blant annet at beslutningskompetansen overføres til førstelagmennene og at intervju blir innført som hovedregel. Advokatforeningen skal kunne komme med forslag og sorenkrivere / førstelagmenn må gi uttrykk for sin habilitet i innstillingen.

Les mer på [Advokatbladet.no](https://advokatbladet.no)

KI MED RABATT

Advokatforeningen har inngått avtale med Saga og Leya og tilbyr KI til medlemmer til redusert pris.

NYTT OM FOLK

Emanuel Feinberg (38) blir ny managing partner i Glittertind. Advokatfirmaet er blitt ledet av Aron Solheim de siste åtte årene.

Linda Gröning.

SUPERSTIPEND TIL JUSPROFESSOR

Jussprofessor Linda Gröning (UiB) har i mange år forsket på spørsmål knyttet til straffansvar og strafferettslig utilregnelighet. Nå har hun, som den første juristen i Norge, blitt tildelt et europeisk toppstipend på 23 millioner kroner – ERC Consolidator Grants – for å forske på sammenhengen mellom psykiske lidelser og straffansvar. Forskningsprosjektet skal pågå i fem år, og det skal samles inn data fra tjuе ulike land. Prosjektet er tverrfaglig og skal kombinere innsikter fra både psykologi, medisin og filosofi, så vel som rettsvitenskap.

Håvard Utstøl Jakobsen.

Her er vinneren av Talentprisen 2024

– For meg har det alltid handlet om at man skal være seg selv. Jeg vil gjerne legge til rette for at folk skal ha det best mulig.

Det sa Håvard Utstøl Jakobsen (35) fra Rekve Pleym & Co. i Tromsø etter å ha mottatt Advokatforeningens talentpris for 2024.

Prisen ble i år utdelt for trettende gang, med formål om å hedre advokater som utmerker seg i utviklingen av unge talenter.

– Forståelse og anerkjennelse av at livet foregår også utenfor advokatkontoret, er et viktig bidrag for å

beholde de kloke hodene. Viktig er også evnen til å trygge og forberede de unge på de utfordringene som advokatrollen innebærer. Dette kan gjøres på forskjellig vis - for eksempel gjennom å være tilgjengelig, delegerer ansvar, og ved å vise omsorg for kollegaer, sa juryleder Ingebjørg Tønnesen.

I februar ble Jakobsen pappa for andre gang, men datteren ble født alvorlig syk og han har derfor ikke vært på jobb siden da. Fullmektigene har han likevel fulgt opp hjemmefra. Nå er planen å komme tilbake på kontoret på nyåret.

– Å vinne Talentprisen gir en ekstra «boost» for å komme tilbake, sier Jakobsen.

VISSTE DU AT...

Danmarks Advokatsamfund har laget ny praksis for tilsyn av advokater og advokatfirmaer i kjølvannet av dokumentarserien «Den sorte svane»? Den nye praksisen skal gjelde fra 2025. Fra da av vil tilsynene i hovedsak handle om de mest klient- og samfunnsskadelige områdene, og særlig tilsyn knyttet til klientkonto og hvitvasking vil bli skjerpet.

Styreleder Stig Harris og managing partner Olav Pedersen. Foto: Roj Ferman

Harris markerte 100 år

I 2024 fyller Harris, Vestlandets største advokatfirma, hundre år. Jubileet ble markert med en stor fest i Håkonshallen – Bergens kongelige festsal fra middelalderen.

TEKST: KARI HEGSTAD

Det ble en veldig flott fest, i høytidelige lokaler med imponerende arkitektur. I tillegg til våre egne ansatte, var generalsekretær Merete Smith til stede, UiB-dekan Karl Harald Søvig, Monica Mæland fra Bergens Næringsråd og Kari Anne Landro fra Vest Næringsråd, sier managing partner Olav Pedersen.

Pedersen har høye ambisjoner for tiden som kommer.

– Vi vil fortsette å være et stort og solid advokatfirma med forankring i Bergen, som tar opp kampen om de beste hodene med firmaene i Oslo. Vi ønsker at Bergen og Vestlandet skal kunne kjøpe advokattjenester på høyt nivå lokalt,

og har en klar ambisjon om at vi skal fortsette å være Vestlandets største advokatfirma i hundre år til.

– Vi har jobbet hardt for å henge med på utviklingen i bransjen – både når det gjelder teknologi, strategi, ledelse, compliance og alle øvrige felt som er viktige for at vi skal kunne kalle oss et moderne advokatfirma.

– Det virker som det er i ferd med å oppstå et slags klasseskille i advokatbransjen mellom de som følger med på utviklingen, og de som ikke gjør det. For å henge godt nok med, tror jeg det er en stor fordel at vi har en viss størrelse, forklarer han.

Fikk ærespris

John Christian Elden er tildelt æresprisen Nils og Dina Espelands legat.

– Han har gitt et betydelig bidrag for å forme strafferetten og straffeprosessen gjennom sitt virke for klienten. Domstolene har vært hans arena for rettsutvikling. Strafferetten og straffeprosessen hadde sett annerledes ut i dag hvis det ikke hadde vært for hans formidable innsats, sa prisutdeler og leder av legatet, advokat Marius Gisvold.

Elden synes det var veldig hyggelig å bli hedret for sitt advokatarbeid.

– Vi advokater får sjelden snudd skuta, men vi kan bruke enkeltsaker til å bevege kursen litt i riktig retning. Dette er rettesnoren for det jeg driver med, sa han.

» Anskaffespodden

Programledere: Advokater i Simonsen Vogt Wiig

NYESTE EPISODER:

- KI i offentlige anskaffelser
- Konesjonskontrakter

» Selmer svarer

Programledere: Selmer-advokater

NYESTE EPISODER:

- Hva må utleier gjøre når leietaker går konkurs?
- Hvordan unngå at krav blir foreldet?

» Crime Junkie

Programleder: Ashley Flowers

NYESTE EPISODER:

- INFAMOUS: The Lake Waco Murders Part 1
- MISSING: Brian Wehrle from Atlanta

» Avhørt Aktuelt

Programledere: Stein Morten Lier, Helge Moldver og Lars Christian Nygaardstrand

NYESTE EPISODER:

- Sjokkbrekke og nordmann drept i Mexico
- Fryseboks, innbruddsnisse og Marius Borg

Skoghøy vant mot ekskona

Slik konkluderte Oslo tingrett: «Jens Edvin A. Skoghøy frifinnes for krav om oppreisningserstatning for ærekrenkende ytringer. Hans ytringsfrihet gjør den berettiget. Han hadde fyllestgjørende faktisk grunnlag for å gå ut med anklagen. Anklagen var meget alvorlig, men det gjaldt også en meget alvorlig handling. Hans posisjon som høyesterettsdommer og fast stedfortreder for justitiarius, innebar at den hadde allmenn interesse. Han hadde derfor god grunn til å gå ut med saken, og opptrådte i aktsom god tro.»

20 advokater på inntektstoppen betalte i snitt 11 millioner kroner hver i skatt

Navn	Firma	Født	Inntekt	Formue
Dag Sigvart Kaada	Schjødt	1973	31.694.248	104.106.991
Einar Caspersen	Schjødt	1968	30.282.699	350.982.847
Tord Fondevik	Schjødt	1975	29.752.786	32.294.877
Thomas Krage Svensen	BAHR	1973	28.963.823	160.204.241
Beret Louise Sundet	BAHR	1967	28.921.802	80.052.875
Erling Ueland	Schjødt	1963	28.563.171	135.684.938
Svein Gerhard Simonnæs	BAHR	1967	28.474.800	64.048.006
Jan J. Meidell Bjerke	BAHR	1970	28.148.306	102.664.212
Peter Ulrik Hammerich	BAHR	1970	28.114.426	50.451.009
Anne Sofie Bjørkholt	BAHR	1965	28.078.561	60.163.046
Anette Fuglesang	RiskPoint	1970	28.007.990	14.860.658
Robin Bakken	BAHR	1974	27.926.912	28.538.033
Sigurd Opedal	Wikborg Rein	1972	27.803.263	40.698.269
Børre Sofus Arnet	BAHR	1974	27.333.898	33.280.241
Jon Christian Thaulow	BAHR	1976	26.891.136	0
Geir Gustavsson	BAHR	1970	26.494.468	26.103.529
Eivind Arntsen	Kvale	1975	26.407.804	15.542.811
Lars Guttorm Norheim	BAHR	1967	25.829.842	61.124.702
Henrik Aadnesen	BAHR	1975	25.677.237	17.409.358
Morten Smørdal	BAHR	1967	25.166.283	35.906.640

Mest betalte partner Erling Ueland i Schjødt, som bidro til fellesskapet med 21,9 millioner kroner i inntektsskatt i 2023.

TEKST: NINA SCHMIDT

De tjue advokatene med høyest inntekt i fjor, hadde en inntekt på mellom 15 og 31,6 millioner kroner, viser ligningstallene.

Av de tjue, var det tre kvinner: Beret Sundet og Anne Sofie Bjørkholt i BAHR og Anette Fuglesang i selskapet RiskPoint.

Totalt betalte de tjue advokatene nærmere 220 millioner kroner i skatt, eller 219.992.895 kroner, for å være eksakt. Dette gir et snitt pr. hode på 11 millioner kroner.

Tretten av de tjue advokatene arbeider i BAHR, fire i Schjødt, en i Wikborg Rein, en i Kvale, og altså en i RiskPoint. •

Seniorer på inntektstoppen

I mange advokatfirmaer blir partnernes uttak av overskuddet trappet ned når partneren kommer i slutten av femtiårene eller i begynnelsen av sekstiårene. Men fortsatt har mange seniorer høye inntekter.

TEKST: TINIVUS SVENDSEN

Navn	Firma	Født	Inntekt	Formue
Odd Gleditsch	Tenden ANS avd. Sandefjord	1958	19.634.323	616.200.015
Leif Kahrs Jæger	Jæger	1958	16.614.392	122.453.894
Christian Fredrik Michelet	Schjødt	1953	15.004.287	62.051.959
Bjørn Ludvig Gustav Braathen	Bjørn L. G. Braathen	1953	14.397.187	116.384.638
Finn Bjørnstad	Wikborg Rein	1958	14.374.686	21.309.700
Victor Friberg	Fred. Olsen & Co	1956	13.945.641	60.531.563
Geir Ove Røberg	Wikborg Rein	1958	13.669.378	33.404.426
Harald Ellefsen	SANDS	1950	13.162.827	179.050.329
Snorre Haukali	CMS Kluge As Avd Stavanger	1959	13.161.618	18.822.688
Rolf Eek-Johansen	Sparebank 1 Gruppen Finans	1958	13.159.035	77.705
Nils Henrik Pettersson	Glittertind	1957	12.971.759	92.855.326
Sven Eriksrud	Schjødt	1956	12.613.214	66.087.374
Ole Gisle Klevan	Schjødt	1959	12.096.643	38.485.638
Eli Tjomsland Aasheim	Wiersholm	1959	11.359.195	30.881.697
Espen Tøndel	Simonsen Vogt Wiig	1954	10.847.481	15.979.493
Magnus Hellesylt	Wiersholm	1959	10.523.635	65.438.878
Trygve Kristian Tveter	Tveter og Kløvfjell	1950	10.297.301	38.836.038
Jan Birger Jansen	BAHR	1958	10.211.833	47.249.382
Tore Angen	Tore Angen	1957	9.975.268	8.120.547
Bjørn Reinert Stordrange	SANDS	1956	8.881.330	46.228.168

Kilde: Dagens Næringsliv / skattelisterne

Kilde: Dagens Næringsliv / skattelisterne

Navn	Firma	Født	Inntekt	Formue
Håkon Hellerud	Ro Sommernes	1989	6.356.273	0
Knut-Eldar Eitran	Eurojuris Telemark	1988	5.567.603	2.328.387
Larysa Bulut	Bulut & Co	1988	5.029.054	8.461
Frida Stene-Slotte	Thommessen	1988	4.924.794	0
Aksel Nicolai Julsvoll	Thommessen	1989	4.793.572	1.006.857
Ludvig Kløve Braathen	Protector Forsikring	1988	4.733.394	57.154.607
Aki Johannes Huttu Viitala	Ekko	1988	4.220.706	1.458.323
Gabrielle Risøe	Selmer	1988	3.692.136	1.888.339
Andreas Kjensli Lund	Wikborg Rein	1988	3.527.947	0
Katinka Wikborg	Ro Sommernes	1988	3.154.049	8.262.860
Marianne Løvås Sagerup	Selmer	1988	2.900.614	0
Kristoffer Birkeland	Simonsen Vogt Wiig	1988	2.839.980	0
Inam Ghous Ali	Storrvik	1988	2.780.221	1.598.550
Eivind Landmark Tandrevold	Arntzen de Besche	1990	2.736.822	28.182
Thomas Hoff Myhr	Pretor Advokat	1993	2.527.412	125.918.147
Emil Litschutin Risbøl	Haavind	1990	2.467.501	0
Simon Ulleland	Thommessen	1991	2.442.639	0
Morten Coward Lindstad	Thommessen	1991	2.369.499	0
Rolf Nyhus	Thommessen	1989	2.300.735	0
Katrine Jokstad Kvanvik	Chrysaor Norge	1988	2.273.368	4.503.301

De yngste på inntektstoppen

Her er oversikten over de tjue advokatene med høyest inntekt som var 35 år eller yngre i fjor.

TEKST: TINIVUS SVENDSEN

Partner Håkon Hellerud i Ro Sommernes har den høyeste inntekten på listen med nærmere 6,4 millioner kroner.

Han ble partner i fjor, og arbeider med transaksjoner og corporate-opdrag innenfor shipping, offshore, energi og fast eiendom, ifølge firmaets nettsider.

Deretter følger Knut-Eldar Eitran fra Eurojuris Telemark, mens Larysa Bulut fra Bulut & Co følger på tredjeplass.

Det er sju kvinner på listen.

Gjennomsnittlig inntekt blant de 20 advokatene er 3.684.404 kroner, mens gjennomsnittlig formue er 10.051.027 kroner. •

Advokatbladet har gjennomgått avisen DNs oversikt over de to tusen advokatene i Norge med høyest inntekt, og laget en liste over de tjue advokatene fra 65 år og oppover som hadde høyest inntekt i 2023.

Med en inntekt på 19,3 millioner kroner i fjor, troner Tønsberg-advokaten Odd Gleditsch d.y. helt i toppen på senior-listen.

Siden 2009 har Gleditsch vært partner i Tenden advokatfirma, hvor han hovedsakelig jobber med forretningsjuridiske oppdrag og shippingtransaksjoner. Advokaten tok sin jussutdanning ved UiO, og startet sin karriere som førstekonsulent ved Bærum likningskontor. Han startet som advokatfullmektig i daværende De Besche & Thune advokatfirma.

– Det er nok ikke advokatvirksomheten som har gjort meg rik, har han tidligere uttalt til Advokatbladet.

I sum representerer familien Gleditsch en av de mektigste aksjonærgruppene i malingsprodusenten Jotun. Her er advokaten styreleder.

SCHJØDT GÅR IGEN OFTEST

Det firmaet som går igjen oftest i tabellen er Schjødt, med totalt tre personer tilknyttet. Deretter har både Wikborg Rein, SANDS og Wiersholm to advokater hver på listen.

De to eldste advokatene i tabellen er 74 år gamle; Harald Ellefsen i SANDS og Trygve Kristian Tveter i Tveter og Kløvfjell.

Det er én kvinne på listen, nemlig Wiersholm-advokat Eli Tjomsland Aasheim.

Gjennomsnittlig inntekt for alle personene i tabellen er 12,8 millioner kroner, mens den totale formuen for alle tjue personene i tabellen er pene 1,6 milliarder kroner. •

ANNONSE

Spill deg til etterutdanningstimer - når som helst, hvor som helst!

AML-appen gir deg en grunnleggende opplæring i hvitvaskingsregelverket, rett fra mobilen. Kurset gir 6 etterutdanningstimer, hvorav 2 timer etikk.

Les mer om om medlemstilbudet for advokatfirmaer på amlapp.no

COMPLIANCE SUPPORT

Leder Siri Teigum
etterspurte kretsens
synspunkter.

Skal undersøke unges arbeidsforhold

Da kretslederne i Advokatforeningen i november var samlet til møte, var advokatfullmektigers arbeidsforhold et av punktene på dagsordenen. – Jeg har et ønske om at vi som forening skal være engasjert i dette temaet fremover, sa leder Siri Teigum.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

”
Vi ønsker
at folk skal
ha det bra
på jobben.

De siste ukene har flere tidligere advokatfullmektiger fortalt historier i Dagens Næringsliv om høyt arbeidspress, enorme arbeidsmengder og et timeantall som til tider overskrider lovens grenser.

– Som bransje er vi avhengig av god rekruttering, og vi ønsker at folk skal ha det bra på jobben, sa Teigum.

En del fakta skal vi bare legge til grunn, innledet hun.

– For det første: Arbeidsmiljøloven gjelder også for oss. Videre skal vi lytte til dem som tar opp

disse problemstillingene. Og når de sier fra, skal vi engasjere oss, sa Teigum.

Hun viste til at det nylig er kommet en forskningsrapport fra Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) om helse og arbeidsmiljø i yrker med høye prestasjons- og presisjonskrav og høyt utdanningsnivå.

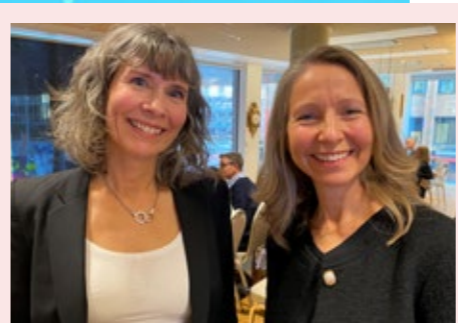
– Undersøkelsen omfattet ikke advokater, men funnene har mange likhetstrekk med advokatbransjen. Typiske risikofaktorer for høyt arbeidspress som ble avdekket, var høye jobbkrev, lav kontroll, tidspress, store saksmengder, høye krav til resultatene, tidsklemme, og motstridende forventninger fra kolleger.

Disse risikofaktorene bør advokatbransjen ha en holdning til, fortsatte hun.

– Vi bør ha tydeligere risikovurderinger, tiltak for å redusere eksponering for risiko, god planlegging og tilstrekkelig bemanning. Videre bør det være god opplæring og kompetanseheving, både for ledere og medarbeidere, i stresshåndtering og stressmestring, som jo er en del av advokaters hverdag.

Disse temaene ønsker Advokatforeningen å arbeide med fremover, fremholdt Teigum, som ønsket å samarbeide med de tillitsvalgte om å finne gode tiltak.

Leder i Yngre Advokater, advokat Liv Minde, synes det er bra med åpenhet rundt spørsmålene, og fortalte at YA skal gjennomføre kollektive dybdeintervjuer med sine medlemmer for å kartlegge de unges arbeidsforhold, autonomi i arbeidshverdagen, fritid, tilgangen på gode rollemodeller og hvordan de ser seg selv i den videre karrieren. •

BEHANDLING AV SIVILE SAKER: En arbeidsgruppe ledet av avdelingsleder Hanne Sofie Bjelland (til h.) i Oslo tingrett har utarbeidet nye veiledere og maler for behandling av sivile saker i tingretten og lagmannsretten. Veiledningen er et samarbeid mellom Domstoladministrasjonen, Advokatforeningen og Juristforbundet. Bjelland og kommuneadvokat i Oslo, Camilla Selman presenterte veiledningen, som blant annet inneholder 27 maler. Du finner den på Norges domstolers nettside om publikasjoner.

VIL HA RETTSFERIE: Advokat Johan Ivar Ansnes, kretsleder i Trøndelag, slo et slag for å ta tilbake rettsferien, som i Trøndelag i praksis ikke eksisterer, fortalte han. Trøndelag tingrett beslutter stadig at tilsvarsfrister løper i rettsferien, og dette er ikke unntaket, men regelen, sa han. – Slik kan vi ikke ha det. Det må være mulig å kunne ta tre uker ferie i juli. Det har også en side til rekrutteringen. De unge ønsker forutsigbarhet.

OPPFORDRET TIL DOMSTOLMØTER: Kretsleder Ørjan Eskeland i Sør-Rogaland krets og Trygve Staff i Oslo krets har halvårige møter med sine lokale domstoler. – Jeg har vært særlig opptatt av å ta opp utfordringer våre medlemmer opplever i hverdagen, særlig knyttet til oppnevninger, sa Eskeland. – Møtene fungerer svært godt og er veldig nyttige for oss, sa Staff.

Nestleder Kaare
A. Shetelig.

”
Vi mener at det ikke er nødvendig for kontrollen at de får fullt innsyn i klientlistene, men at stikkprøver kan være relevant.

Dreiebok om tilsyn

Advokatforeningen ønsker mer effektive tilsyn, og skal fremover rapporterte hvert halvår til Tilsynsrådet om hvordan advokater opplever tilsyn.

Isitt første notat til Tilsynsrådet tar Advokatforeningen opp flere områder som advokater erfarer er utfordrende ved tilsyn, så som taushetsplikt, dårlig forberedte tilsynsrevisorer, uklarerheter om hvilke standarder Tilsynsrådet legger til grunn, lang saksbehandlingstid, og tilsynsrevisorer uten tilstrekkelig kompetanse om de spesielle vilkårene som gjelder for advokatdrift.

– Vi får ikke løst uenighetene mellom Advokatforeningen og Tilsynsrådet, men får mulighet til å peke på problemstillinger som kommer opp, fortalte Kaare A. Shetelig, nestleder i Advokatforeningen i en innledning om tilsyn.

Advokatforeningen har det siste året i samarbeid med Tilsynsrådet arbeidet med å lage en dreiebok for hvordan tilsyn fra Tilsynsrådet bør gjennomføres. Utkastet til dreieboken ligger nå til behandling i Tilsynsrådet.

Hensikten er å få gjennomført tilsynene på en smidig måte, ifølge Shetelig.

– Jo mer tilsynsrevisor ber om å få se, jo mer arbeid, og desto dyrere blir tilsynene. Det er i vår interesse at tilsynene blir mer spisset, sa han.

Advokatforeningen forsøker å få Tilsynsrådet med på en større grad av anonymisering under tilsynene.

– Vi mener at det ikke er nødvendig for kontrollen at de får fullt innsyn i klientlistene, men at stikkprøver kan være relevant. Advokaten bør ikke legge seg helt på rygg for revisor, samtidig har de anledning til å se konkrete transaksjoner.

En annen utfordring er tiden det tar fra tilsynet er gjennomført til det fattes et vedtak, påpekte Shetelig.

– Man kan for eksempel ha et tilsyn i 2022 som førte til at firmaet straks forbedret sine rutiner, men så kan det gå to år før de får et vedtak om å endre noe som de altså gjorde for to år siden. Det har også vært avdekket at tilsynsrevisor legger såkalt «best practice» til grunn i vedtak, mens det strengt tatt bare er loven vi kan bli felt etter. •

YA-leder Liv Minde ber unge med lignende opplevelser som dem som er kommet frem i DN om å ta kontakt. Foto: Kari Hegstad

” Søkemotoren vil rett og slett ha større forståelse for hva brukeren er ute etter.

Historisk sett har Lovdata vært tidlig ute med teknologiske nyvinninger, forteller direktør Odd Storm-Paulsen. Her sammen med lead data scientist Atle Oftedahl (til v.) og utviklingsdirektør Simon Skrede (midten).

Snart klart for en ny generasjon rettskildesøk

I løpet av første halvår 2025 vil Lovdata lansere et nytt rettskildesøk bygget på kunstig intelligens som ikke bare gjør det vesentlig enklere å finne frem, men som også gir sammenstillinger av rettsavgjørelser og kan svare på juridiske spørsmål.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det som er spesielt med funksjonaliteten Lovdata har utviklet, er at søket vil gå på tvers av alle rettsområder, forteller utviklingsdirektør Simon Skrede i Lovdata.

Sammen med lead data scientist Atle Oftedahl og direktør Odd Storm-Paulsen, viser Skrede frem en betaversjon av systemet som i disse dager testes ut av eksterne brukere, blant annet av advokater i Ernst & Young Advokatfirma.

Tilbakemeldingene fra testbrukerne er svært gode, og de tre gleder seg til å kunne lansere et rettskildesøk som Norge foreløpig ikke har sett maken til –

med potensial til å spare brukerne for mye tid – og gjøre jobben med å finne rettskilder langt enklere enn i dag.

SEMANTISK = ORDENES BETYDNINGSSINN

– Vi har utviklet et semantisk søk som lar brukeren uttrykke en juridisk problemstilling eller et rettskildesøk med vanlig, norsk språk, fremfor det tekniske språket som ligger til grunn for den søkemotoren vi har i dag. Der dagens søk behandles som nøkkelord og krever presisjon fra brukeren, vil det nye søket prøve å tolke meningen bak søket som brukeren taster inn. Søkemotoren vil rett og slett ha større forståelse for

hva brukeren er ute etter, og vil finne frem, selv om du har skrivefeil eller bruker alternative ord, forteller Skrede.

Hvis du for eksempel lurer på noe angående den mye omtalte høyesteretts-saken der en kvinne hadde druknet flere hundre mus i en vannbøtte, og du ikke husker annet enn at hun brukte bamsemums som åte, så kan du for eksempel skrive i søkefeltet: «gi meg faktum, saksgang og konklusjonen i saken om mus og bamsemums».

I løpet av sekunder vil du da få en sammenfatning av saken og av dommen i Høyesterett (HR-2024-1186-A).

– Søket har både en gjenfinningsdel og en sammenstillingsfunksjon basert på våre enorme databaser, forteller lead data scientist Atle Oftedahl.

KAN BE OM RESPONS

I første omgang vil systemet forsøke å finne tekstutdrag, slik som lovbestemmelser, kapitler og rettsavgjørelser, som det tror er relevante for søket ditt. Etter et gjennomført søk vil du kunne be systemet formulere en respons.

– Denne sammenstillingen vil be-

nytte innholdet i søketreffene som fagtagrunnlag. Dersom søketreffene ikke inneholder alle rettskildene som er relevante og nødvendige for å besvare henvendelsen korrekt, vil responsen kunne inneholde feil eller mangler, påpeker Storm-Paulsen.

I første omgang vil den nye søkemotoren være tilgjengelige for abonnenter på Lovdata Pro. Om du i tillegg abonnerer på Karnov, vil resultatene også være basert på Karnovs lovkommentarer.

Med tiden er ambisjonen at det nye søket skal være tilgjengelig for alle på Lovdatas åpne sider, men det er mange hindringer som står i veien. En utfordring for en tjeneste som tar sikte på å gi brukeren juridisk holdbare svar, er at et spørsmål kan ha flere svar.

MÅ BRUKE JURIDISK METODE

– Et klassisk eksempel er hvis du spør om det er ulovlig å kjøre i nitti kilometer i timen i en sekstisone. Svaret kan være både ja og nei, for det er jo lovlig hvis du kjører politibil, og da kan misforståelser fort oppstå. Så å gi et konkret juridisk svar vil ikke alltid treffe, sier Storm-Paulsen.

Systemet er derfor utviklet for profesjonelle brukere som kan legge juridisk metode til grunn i bruken av resultatene, forteller han.

Søkesystemet og de andre nye funksjonene skal være integrert i Lovdatas øvrige systemer, og være enkle å forstå. – Vi ønsket ikke å lage et verktøy som du må gå på kurs for å ta i bruk.

Og mens vi venter på den nye KI-versjonen: For få uker siden lanserte Lovdata en splitter ny mobilversjon. Blant nyhetene er at du nå kan markere tekst og skrive merknader via mobilen. Videre er også Karnovs lovkommentarer nå tilgjengelig på mobil, og du kan velge om du vil ha lys eller mørk modus. •

Noe blir umulig

Henvendelser som «Hvilken lov er nyest?» eller «Kan du gi meg alle rettsavgjørelser hvor den siktede var over 50?» har ikke et svar som står nedskrevet i et dokument. Responsen på en henvendelse vil basere seg på innholdet i listen med søketreff, altså vil alle henvendelser som ikke kan basere seg på fakta fra tekstutdragene, mest sannsynlig ikke gi korrekt svar.

Kunstig intelligens på vei inn i domstolene

I løpet av kort tid vil dommere kunne ta i bruk kunstig intelligens for å finne informasjon, lage utkast, oppsummeringer og kronologiske tidslinjer. – Det er helt avgjørende at det ikke blir mistenksomhet knyttet til om en dom er skrevet av KI, sier Sven Marius Urke.

TEKST: THEA N. DAHL

V i må være svært tydelige overfor omverden på hva vi bruker KI til og hva vi ikke bruker KI til. KI skal være et verktøy for dommeren, men vil ikke kunne erstatte dommerskjønnet, påpeker DA-direktør Urke. – Mange er redde for at bruk av KI kan skade tilliten til domstolene. Jeg er mer redd for tilliten til domstolene hvis ikke begynner å bruke KI, sier han.

Alle domstoler samhandler nå på en felles plattform, Lovisa. Papir er nesten borte. Avdeling for Innovasjon og domstolutvikling er etablert for å sikre at utviklingen på IT-området styres av brukernes behov.

Snart er lyd og bilde-opptak på plass i halvparten av landets 450 rettssaler, og domstolene har fått en varig budsjetttøkning på femti millioner kroner for å ivareta sikkerhet og stabilitet i de digitale løsningene – for å nevne noen eksempler.

TRE PRIORITERINGER

– I en digital sammenheng, er det særlig tre prioriteringer som hele tiden må balanseres, forklarer Urke.

– Det første, er nye digitale tjenester for brukerne. Det gjelder alt fra kunstig intelligens (KI) til en ny signaturløsning med færre klikk. For det andre, er det en stabil og sikker grunnmur som kan bære de nye løsningene. Til slutt kommer det nødvendige utstyret.

– Dommerne, ansatte i domstolene og aktørene er sultne på ny teknologi og nye løsninger, men vi må prioritere hardt. Da er det kort vei til at både interne og eksterne

Sven Marius Urke er direktør i Domstoladministrasjonen. Foto: Kari Hegstad

brukere blir skuffet. Advokatene er eksempelvis skuffet over at vi enda ikke har klart å levere en system-til-system-løsning som ville gjøre Aktørportalen overflødig for mange.

TRYGG BRUK

DA har nedsatt en arbeidsgruppe som kartlegger hvordan domstolene kan ta i bruk KI gjennom innføring av Microsoft-tjenesten Copilot Edge.

– Dette er en språkmodell, slik som ChatGPT, som eksempelvis kan brukes til å oppsummere dokumenter, lage sammendrag og utkast og kronologiske tidslinjer, og finne informasjon. I løpet av kort tid vil dette verktøyet bli tilgjengelig for dommere og ansatte i domstolene.

– Vi har konkludert med at Copilot Edge kan brukes på en trygg måte for å heve kvaliteten og effektiviteten i domstolene. Vi har utført grundige risikoanalyser og er i ferd med å avslutte arbeidet med retningslinjer for bruk av dette nye verktøyet, forteller Urke.

I tillegg arbeides det med «Digitale domstoler III», en pakke nye digitale tjenester, investeringer i grunnleggende teknologi og endring av regelverk som forhåpentligvis vil føre med seg enda mer utvikling. Om det blir noe av denne satsingen, får domstolene riktignok ikke svar på før budsjettet for 2026 legges frem i oktober neste år.

– Dersom «Digitale domstoler III» finansieres, får advokatene sin etterlengtede system-til-system-løsning, hvor firmaenes systemer kan snakke direkte med Lovisa uten å bruke Aktørportalen, sier Urke.

VIL ÅPNE LOVISA

I saksbehandlingssystemet er det over mange år lagret enorme mengder data som DA ønsker å gjøre lettere tilgjengelig både for brukerne av domstolene, aktørene, forskere og domstolene selv.

– Det er viktig for å kunne nyttiggjøre seg KI på en optimal måte i domstolene. I Lovisa er det en egen data-silo for hver domstol, men ikke engang dommerne i den enkelte domstol har tilgang til et digitalt internarkiv med gode søkemuligheter. Dette må vi gjøre noe med. KI kombinert med tilgang til data i Lovisa vil utvilsomt gi både dommerne selv og andre helt nye muligheter. •

Nå går hun av etter 12 år som toppsjef

Mona Søyland er den eneste managing partneren Simonsen Vogt Wiig har hatt. Før Erlend Lous overtar på nyåret, er det særlig én lærdom Søyland vil dele videre.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

La oss skru tiden tilbake til høsten 2012. Både advokatfirmaet Simonsen og advokatfirmaet Vogt & Wiig ønsker å styrke seg i bredden av fag og bransjeområder, øke omsetningen og ta opp kampen om de mest krevende klientoppdragene. Resultatet blir at de to virksomhetene slår seg sammen til det vi i dag kjenner som Simonsen Vogt Wiig.

Frithjof Herlofsen, som var styreleder i Vogt & Wiig, fortsetter som styreleder i det nyetablerte selskapet. Mona Søyland, som var styreleder i Simonsen, tar på seg rollen som managing partner.

I den rollen har hun blitt værende i tolv år. Frem til nå.

– Det er hverken vemodig eller en lettelse at jeg nå skal gå av som leder. Jeg er ganske pragmatisk og fleksibel. Jeg tror jeg kunne jobbet med mye forskjellig. Jeg finner glede i begge deler, både det å jobbe ut mot kunden og å være managing partner, sier hun.

Visst er det flere MP-er som har blitt sittende lenge. Sverre Tyrhaug har eksempelvis styrt Thommessen med stål hånd siden 2013. Finn Bjørnstad ledet Wikborg Rein i åtte år, og Erling Ueland var MP i Schjødt gjennom tre perioder. Foreløpig er det likevel Søyland som kan skilte med å være den lengstsittende lederen i et av de største advokatforretakene.

– Jeg synes det er utrolig gøy å lede et firma. Det gir meg energi. Jeg har egentlig aldri tenkt at det er en jobb som jeg

ikke skal ha. Jeg har følt at jeg har hatt nye ideer, det har vært inspirerende og gitt meg mye. Jeg kunne gjerne fortsatt lenger, selv om tiden helt klart er moden for å gi stafettspinnen videre.

ADVOKATORGANISMEN

Å gå inn som toppsjef i et nyetablert advokatfirma var ingen enkel oppgave, mimrer Søyland.

– Om mulig tror jeg en slik fusjon er mer krevende enn det man ser for seg. Det er lett å tenke at to etablerte og mellomstore virksomheter, som jobber med mer eller mindre det samme, lett smelter sammen, men det krever en bevisst tilnærming for å lykkes. Man er likevel ganske forskjellige, særlig når det kommer til kultur.

– Det viktigste etter en fusjon, er å lose alle de ansatte inn i en overordnet felles måte å tenke på. Det er sentralt for at ting skal gå på skinner. Man må skape en felles identitet, men det er en gradvis prosess som krever tid. Nyansatte er en viktig ingrediens her. Ansatte som ikke er farget av fusjonen fra før. Et advokatfirma er dynamisk og levende nærmest som en organisme, forklarer hun.

– Det var morsomt å etablere en mye større plattform for advokatene å jobbe ut fra. At man dekker flere fag og bransjer, har flere kolleger å spille gode og å samarbeide med. Det er en spennende reise vi har vært gjennom der.

- FORANDRET SEG TIL DET BEDRE

Selv var Søyland ferdig på jussen i 1989.

”
I en kompetansebedrift er det hoder vi tilbyr. Man må ha respekt for at ulike partnere møter markedet på ulikt vis, og man må sette seg inn i mange ulike bransjer og fag for å kunne være en god sparringspartner.

Etter noen år i Nærings- og energidepartementet, startet hun i Simonsen i 1994. Nå er hun en av landets mest erfarne mineraladvokater.

– Det er utrolig mye som skjer i gruve- og mineralindustrien, som gjør at det er mye klientarbeid på meg nå. Slik sett er det god timing å ta opp igjen den ordinære partnerrollen, sier hun.

I løpet av årene som har gått siden Søyland sist var et «vanlig» medlem av partnerskapet, har advokatbransjen forandret seg til det bedre, mener hun.

– Det er åpenbart en økende profesjonalisering på alle plan. Jeg tror alle firmaer med en viss størrelse har en profesjonell administrasjon som bistår

advokatene. Går man langt tilbake i tid, arbeidet partnerne stort sett for seg selv med sine egne kunder. Det var mer ensporet. Nå er det et mye større apparat, og man har større fokus på at annen type kompetanse enn den man selv besitter, også er viktig for at advokaten skal kunne levere høy kvalitet.

Søyland viser til økt samarbeid mellom partnerne og advokatene som et gode.

– Oppdragene blir større og større, og mer og mer spesialiserte. Det er ikke lenger slik at én person kan levere det klienten ber om. Man er nødt til å være et team, samarbeide og å ha strukturer. Jeg synes vi leverer bedre kvalitet, er

Mona Søyland mener at hun er blitt mye mer kommersiell med tiden. – Når man er øverste leder for et firma, utgjør det kommersielle en sentral del. Det har nok vært den største endringen. Jeg ser nok mye lettere hva kunden etterspør enn det jeg gjorde før, sier hun.

mer bevisste på hva kundene etterspør, er mer bevisste på hvordan man skal jobbe sammen og tenke som en helhet. Det er en enorm ressurs vi har i alle de ansatte.

LÆRDOM TIL LOUS

Fra årsskiftet er det Erlend Lous som overtar sjefsstolen. Han har arbeidet i firmaet i over tjue år, og har hatt flere lederroller internt underveis.

– Det blir veldig bra! Erlend kjenner firmaet godt, og er en superflink advokat. Han har rollen under huden, sier den avtroppende MP-en.

Etter tolv år som kaptein, føler hun det ikke presserende å gi råd til arvtakeren.

– Rollen krever at man er på og følger med i tiden. Det som syntes riktig nå trenger ikke være relevant fremover, sier Søyland og legger til:

– Likevel tenker jeg at særlig én lærdom står seg. Det er at man må evne å se hver enkelt person. Når man er managing partner, har man ansvar for å følge opp partnerne. Det er lett å tenke at det er en gruppe, men det er viktig å evne og se hver enkelt. I en kompetansebedrift er det hoder vi tilbyr. Man må ha respekt for at ulike partnere møter markedet på ulikt vis, og man må sette seg inn i mange ulike bransjer og fag for å kunne være en god sparringspartner. Man må være litt generalist, rett og slett. Samtidig må man ønske å lære nye ting slik at man kan drive firmaet fremover. •

- Spektakulær forsvarerbragd

Frifinnelsen i Karmøy-saken var årets forsvarerbragd av advokatene Stian Bråstein og Stian Kristensen, men feil juss ble anvendt i vurderingen av beviskravet, mener Eivind Kolflaath ved UiB.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Han er professor i filosofi og rettsvitenskap, og omtales som Norges fremste ekspert på bevisteori. Han har skrevet en rekke tekster om bevisbedømmelse i straffesaker, etter at han fra 2005 til 2009 fulgte 105 straffesaker i retten, inkludert domskonferansene.

– Det er to måter beviskravet kan anvendes feil på. Den ene er at man bruker feil terskel; at den ligger for lavt eller høyt. Dette er ofte ugjennomsiktig og kan være vanskelig for Høyesterett å ta. Den andre måten er at beviskravet brukes på noe det ikke skal brukes på. Beviskravet skal bare anvendes på rettsfakta; at det som står i en tiltale skal være bevist utover enhver rimelig tvil, og altså ikke det som fremkommer lenger ned i resonnementene fra bevis til rettslig relevante fakta.

I Karmøy-saken er han kritisk til et sentralt premiss i resonnementet fra flertallet i Gulating, ikke til resultatet av dommen, presiserte han.

Han viste til at forsvarerne fikk gjort nye undersøkelser av Birgitte Tengs strømpebukse som fant DNA på strømpebuksens venstre lår som kunne stamme fra tiltalte. Frem til saken gikk i lagmannsretten, var tiltaltes DNA bare funnet på strømpebukselinningen. Ved det nye funnet oppstod det en

Forsvarerne Stian Bråstein (fra v.) og Stian Kristensen diskuterte Karmøy-saken sammen med statsadvokat Thomas Frøberg og professor Anders Løvlie. Foto: Kari Hegstad

mulighet for at DNA-funnene kunne skyldes oversmitte fra lår til linning.

– SKAL IKKE BRUKES SLIK

Ifølge dommen, innebærer DNA-funnet på strømpebuksens lår at det kunne ikke bevises at tiltalte hadde vært i kontakt med området ved linningen. Flekken kan ha smittet fra låret. «Det ligg ikkje føre andre bevis som gir grunn til å tolke DNA-funnet på ein annan måte, enn at slik oversmitte kan ha skjedd», heter det i dommen.

Og videre: «Så lenge det ikkje ligg føre nokon forklaring eller andre bevis, må retten då bygge på at tiltalte sitt DNA først har kome på låret til D, uansett kva ein måtte meine om modus og manglande truverd.»

Ifølge dommen kan en slik overføring av DNA-smitte hypotetisk ha skjedd ved at Tengs ved en tidligere anledning har haiket med tiltalte, og at han da for eksempel har tatt henne på låret, eller at hun indirekte har fått DNA fra tiltalte, og så har tatt seg på låret.

– Nødvendige betingelser, slik jeg leser dommen, er at tiltaltes DNA er funnet på låret, og at det var blod begge steder på strømpebuksen. Selv om begge deler er høyst usikkert, legger rettens flertall oversmitte-scenariot til grunn fordi det ikke kan utelukkes og er til gunst for tiltalte. Den tiltalte var ikke tiltalt for å ha avsatt sitt DNA oppe ved linningen på en strømpebukse, men for å ha begått et drap. Det er bare drapet som skal være bevist utover enhver rimelig tvil. Her har rettens flertall brukt beviskravet på noe det ikke skal brukes på, sa Kolflaath.

HØRER IKKE HJEMME

– Flertallet i lagmannsretten har brukt oversmitte-scenariot som om det var en kjensgjerning. Min kritikk er at beviskravet ble brukt på et nivå der det ikke hører hjemme. Det hører bare hjemme på det som er direkte rettslig relevant.

Kolflaath har skrevet en fersk digital tekstsamling, Etterforsknings logikk, hvor dommen er kommentert.

– Jeg understreker at jeg ikke mener noe om konklusjonene i dommen. Og dette var uansett en spektakulær forsvarerbragd, ikke minst å få gjennomslag for nye undersøkelser av strømpebuksen som viste seg å etablere muligheten for oversmitte fra lår til linning. •

Professor Eivind Kolflaath.
Foto: Kari Hegstad

Karmøy-saken

- I desember 2023 ble en 53 år gammel mann frikjent for drapet på Birgitte Tengs. Dommen ble ikke anket.
- Politiet og påtalemyndigheten ble i dommen kritisert for å ha gått i en bekreftelsesfelle.
- Tengs fetter ble frifunnet for drapet i 1998.
- Drapet er uopklart.

Forsvarergruppens høstseminar

Andre punkter på programmet:

- **Fokus på barn i strafferettspleien** ved tingrettsdommer Åsa Gjesdal Bech og advokatene Cecilie Nakstad og Stian Mæland.
- **Forholdet mellom tiltalebeslutning og dom** ved professor Anders Løvlie.
- **Lovendringer og rettspraksis** ved advokat John Christian Elden.
- **Åpen talerstol.**

– Finn klientens historie

Advokat Ann Johnsen i Fend delte råd om typiske problemstillinger i økonomiske straffesaker.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Ågi politiet fritak til å få innsyn i advokatkorrespondanse, kan vise medvirkning til etterforskningen, men er ikke et godt råd innledningsvis. Vi ser at enkeltsetninger eller uttalelser i en e-post kan få veldig stor plass i bevisførselen i retten. Klienten kan tenke at han eller hun har ingen ting å skjule, men ting kan misoppfattes, sa Johnsen, som er partner i Fend.

Et særtrekk ved økonomiske straffesaker er at de gjerne går over veldig lang tid.

– Skal du som forsvarer da sitte og vente på hva som skjer, eller være aktiv? Her tenker jeg at vi må gjøre mye selv. I etterforskningsfasen har forsvareren en viktig jobb å gjøre.

Personer som blir anmeldt starter i en bratt oppoverbakke, der tilsyns- eller skattemyndigheter sitter på omfattende dokumentmengder, påpekte hun.

– Som forsvarer må du forsøke å snu saken og finne din klients historie, og sette deg godt inn i de livsområdene saken gjelder. Du må være på ballen og i samarbeid med klienten vurdere å legge frem ytterligere dokumentasjon for politiet.

Ofta kan sakene ha komplisert bakgrunnsjuss.

– Det kan handle om skatterett, verdipapirer, regnskap, og andre ting man kanskje ikke kan godt nok selv. Bistand fra økonomer og revisorer kan være særlig verdifull. Det kan være at saken ikke er godt nok opplyst. Lag redegjørelser for juss og faktum, og kanskje du kan argumentere for at saken må henlegges.

Under hovedforhandlingen må forsvareren ha stålkontroll på faktum.

– Der er jeg et petimeter. I en del saker oppfatter jeg ikke bevisførselen fra påtalemyndigheten som balansert og objektiv. I økonomiske straffesaker er det mange prosessuelle tvister, for eksempel om et vitne er et vanlig vitne eller et sakkyndig vitne. Her må forsvarer passe litt på. •

Ann Johnsen har lang erfaring som forsvarer i økonomiske straffesaker.

Omvendt voldsalarm: – Store ulemper

Bruken av omvendt voldsalarm har økt kraftig, og forsvarere må i hver enkelt sak gå inn i de konkrete detaljene for å få frem hvor inngripende tiltaket er.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det sa advokat og styremedlem Jon Anders Hasle i programposten «Kort sagt på sju minutter».

– Rent praktisk er det mye bedre at en fornærmet kan bli beskyttet, enn at overgriperen skal ha sin frihet. Men bruk av omvendt voldsalarm gir store innskjerpinger i friheten. Og i praksis er det den som har

på seg lenken, som må sørge for at den fungerer. Den må være ladet, og man må oppholde seg der det er mobildekning.

Vilkårene i straffeloven § 57 femte ledd er at omvendt voldsalarm må anses nødvendig for at et kontaktforbud skal bli overholdt.

De særlige ulempene er i praksis at personen som bærer alarmen blir utestengt fra svært store områder, noe som kan føre til at man ikke bare må flytte, men også må finne ny jobb, og ikke får se sine barn.

– Vår oppgave er å sørge for en skikkelig forholdsmessighetsvurdering. Man må se på de totale ulempene for den som rammes opp mot fornærmedes behov for trygget.

Jon Anders Hasle er advokat i Advokatfirmaet Hasle i Tønsberg. Foto: Kari Hegstad

I forrige uke behandlet Oslo tingrett for øvrig en sak der en mann blant annet stod tiltalt for å ha unnlatt å lade batteriet i sin omvendte voldsalarm. •

Slik kan du håndtere emosjonell belastning

– Det gjør noe med oss å komme tett på andre menneskers liv, på deres livserfaringer og opplevelser. Som advokat må du lære deg hvordan du skal navigere i klientenes emosjonelle kriser – men også i dine egne.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

Det sa psykologspesialist Heidi Wittrup Djup i et innlegg om å være advokat for mennesker i krise. Som psykolog er hun trent i å håndtere andres emosjonelle smerte. For advokater, og særlig forsvarere, er det annerledes.

– De må tåle mediestormer og konflikter, kriserammede klienter, psykiatri, alvorlig dokumentasjon med bilder og videoer som får andre til å se vekk. Advokatrollen går langt ut over det rent juridiske, og i perioder kan den oppleves svært belastende, sa Djup.

Dette kan påvirke enhver på en rekke områder, og for noen kan det få alvorlige konsekvenser for den psykiske – men også fysiske – helsen, ifølge henne.

Da gjelder det å vite hvilke signaler man skal se etter og hvordan slitasjen kan forebygges, og for dette hadde Djup flere tips til advokatene:

1. GJENKJENN EGNE TEGN PÅ SLITASJE
– Sliter du mer med søvn enn ellers? Har du kortere lunte eller merker at latteren ikke sitter like løst om før? Kanskje du gradvis har sluttet å trene, gå turer, lese bøker, være sosial eller gjøre andre ting som vanligvis gir deg glede og overskudd? Slike endringer

Heidi Wittrup Djup arbeider ved Klinikk for krisepsykologi i Bergen. Foto: Kari Hegstad

Advokatforeningen tilbyr psykologbistand til faste, rabatterte priser, se nettsiden under «medlems-tilbud».

kan skje over tid, og kanskje også uten at du helt merker det selv. Da gjelder det å kjenne sin egen kropp og ta tegnene alvorlig.

2. OPPRETT HOLD AKTIVITETER SOM GIR BALANSE
– Prioriter egenomsorg. Lag plass til aktiviteter som gir glede og ro.

3. SETT GRENSER FOR DEG SELV
– Vi må være bevisste på våre egne behov, og vi må respektere dem. Da er det viktig å være nøye med grensetting, både for seg selv, overfor kollegaer, klienter og personer i privatlivet. Hvis du for eksempel har en krisepreget klient som du vet har behov for emosjonell støtte eller hjelp, så er det ikke alltid riktig at du skal påta deg ansvaret for å være både advokat og psykolog.

– For å sette en grense for deg selv, kan du for eksempel si at «for at jeg skal gjøre en god jobb for deg, så må jeg vite at du blir ivaretatt», eller «jeg er bekymret for deg og det er viktig for meg at du har noen å støtte deg til, så hvis det ikke er tilfelle, så må vi få det på plass».

4. KOMMUNISER EGNE BEHOV
– Fortell de rundt deg hva du trenger. Trenger du hjelp eller støtte, eller er i en periode hvor du har behov for enda tettere oppfølging enn ellers? Trenger du å spise lunsjen alene? Eller motsatt – at noen pusher deg til å ta pauser sammen med andre?

– Innimellom kan man også ha perioder hvor man av ulike årsaker takler arbeidshverdagen dårligere enn ellers. Kanskje sitter man med noen livserfaringer eller åpne sår som plutselig blir trigget av noe i en sak man jobber med. Kanskje opplever man akutte utfordringer i privatlivet som gjør at man plutselig reagerer annerledes. Kanskje kan

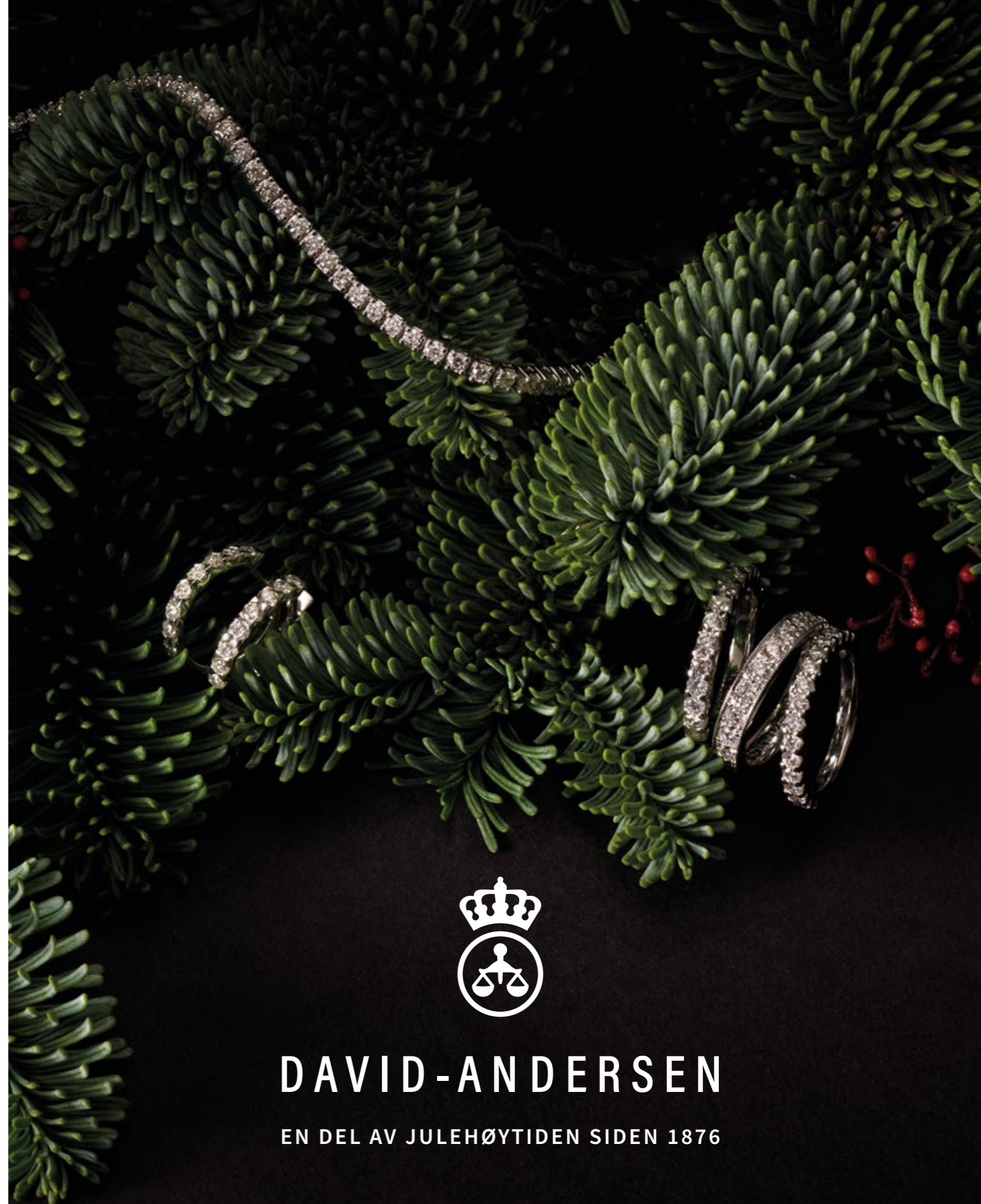
det lønne seg å fortelle om de nye variablene i livet ditt, slik at du kan få den støtten du trenger fra kollegaer rundt deg.

5. VENTILER MED KOLLEGAER
– Emosjonelle gnagsår kan oppstå dersom man jobber med tunge saker over tid. Da er det viktig at man ikke føler at man står i det helt alene. Vi har alle godt av å ventilere med noen, få følelser validert og at noen sier «det har jeg også opplevd, det er helt normalt og jeg skjønner at du føler det sånn». Det er ikke nødvendigvis mye som skal til før du føler deg litt lettere. •

– Straffeloven blir kamparena

Jussprofessor Jørn Jacobsen ved UiB holdt et innlegg om psykisk vold etter straffeloven § 282, og stilte spørsmål om utviklingen går i feil retning. Konseptet om psykisk vold er på full fart inn i strafferetten, og at dette aktualiserer flere problemstillinger, mener han. – Den underliggende bekymringen for min del, er hvordan straffelovgivningen i større og større grad blir en kamparena for symbolske uttrykk som stammer fra politisk diskusjon. Faren er at straffereettens autonomi, som noe som er skilt fra politikken, da vil kollapse. Foto: Kari Hegstad

DAVID-ANDERSEN

EN DEL AV JULEHØYTIDEN SIDEN 1876

OSLO - BERGEN - TRONDHEIM

DAVID-ANDERSEN.NO

Topp 10 internasjonale advokat-trender i 2025

1. Økt oppslutning blant advokater for å ta i bruk KI-verktøy for blant annet utarbeidelse av kontrakter, dokumentgjennomgang og saksanalyse.
2. Vedvarende sterkt ønske om hybrid jobbing hos de unge; altså hjemmekontor eller jobbing fra hvor som helst.
3. Økte investeringer i legal tech, spesielt i bedrifter med egne internadvokater.
4. Fremvekst av såkalte legal ops - juridiske støtteam - som håndterer alt fra teknologiske løsninger til økonomistyring, juridisk dataanalyse og så videre.
5. Cybersikkerhet blir en økende bekymring for advokater.
6. Integrering av alternative juridiske tjenesteleverandører som utfyller advokatfirmaenes egne tjenester.
7. Alternative prismodeller: Timebasert fakturering taper sakte terreng. Klientene forventer forutsigbare kostnader.
8. Rekruttering av ansatte gjennom sosiale medier.
9. Nye krav til in-house-advokater om å bidra med kommersiell og strategisk rådgivning.
10. Sterkere søkelys på compliance og risikostyring.

Kilde: Spotdraft

VEISKILLET

Ved inngangen til 2025 står advokatbransjen ved et veiskille der en rekke begivenheter og trender treffer på likt.

Advokatloven trer i kraft, og rettsrådsmonopolet oppheves. Bruken av kunstig intelligens brer om seg i bransjen, og firmaene må finne en god balanse mellom arbeid og fritid.

Unge advokater ønsker i større grad å ta samfunnsansvar, og fokuset på bærekraft øker.

Samtidig opplever flere advokatfirmaer et press mot timeprismodellen. Vil vi se mer fastpris til neste år? Og er det et reelt press mot dagens partnerstrukturer? Hvordan vil alle endringene forme fremtiden for bransjen?

Ekspertutvalget for hvitvasking forbereder grunnen for et rush av nye EU-regler

på hvitvaskingsområdet. Og fra neste år må alle advokater ta etterutdanningstimer. For fullmektigene kan det bli lettere å oppnå prosedyrekravet, når rettssaksek-samen blir en realitet.

Verden er inne i en urolig tid, og i januar tiltrer Donald Trump som president i USA. Målinger viser at flere demokratier vakler. Hva vil da skje med menneskerettighetene?

Høyesterett starter året med en stor-kammersak om lovligheten av et innreiseforbud som ble ilagt mot en straffedømt utlending med familie i Norge. Mange jurister er spent på utfallet av saken, men hvilke andre rettsavgjørelser er det knyttet størst spenning til?

Alt dette kan du lese mer om på de neste sidene.

Alle må på kurs

Advokatloven stiller krav til advokatenes etterutdanning: Fra nyttår får alle advokater i Norge en etterutdanningsplikt. Advokatkurset utvides og fornyes. En av de tre rettssakene i prosedyrekravet kan være en rettssakseksamen. Økt spesialisering og mer bruk av teknologi utfordrer advokatenes tradisjonelle kompetanse.

Lager Norges første rettssakseksamen!

Juristenes utdanningscenter (JUS) er i full gang med å utvikle det nye, forlengede advokatkurset og den nye rettssakseksamen som kan erstatte én av sakene i prosedyrekravet.

TEKST: THEA N. DAHL

Camilla Klevan har nylig tatt over som direktør i JUS, og leder det største etterutdanningstilbudet for advokater.

– Det viktigste for JUS er at vi til enhver tid treffer advokatene og juristers behov for kompetanseutvikling. Da tenker vi både på hva de skal lære, oppdatere seg på eller trene på, men også på hvilken måte og i hvilket format det skal skje, og ikke minst på hvilke møteplasser de har behov for, forteller hun.

– Det vi særlig ser nå er at det digitale abonnementet vårt treffer et behov for enkel og rask tilgang og tilgjengelighet, overalt i et langt land og i travle hverdager. Samtidig er det behov for å møtes, utveksle erfaring og skape nettverk, og vår oppgave blir å matche juristenes behov med riktig format og fortsette med å utforske den digitale læringsopplevelsen. Og så er det selvfølgelig ingen tvil om at det er stor nysgjerrighet hos advokatfirmaene rundt den nye rettssakseksamen.

Faktisk er JUS nevnt hele sju ganger i den nye advokatforskriften som trer i kraft ved årsskiftet, og har fått mandat til

å tilrettelegge, utarbeide og gjennomføre både det utvidede advokatkurset og den nye rettssakseksamen.

– Vi bruker mye tid på dette prosjektet, og det er viktig for oss å holde tett dialog med ulike aktører i bransjen, ikke minst med advokatfirmaene. Når vi nå utvikler det nye advokatkurset spiller vi på all den erfaring vi har fra tidligere, men ser også på det som en mulighet til å både utvikle kurset og oss selv, og levere et enda bedre – og mer praktisk - kurs. I det hele tatt er disse to prosjektene noe av det aller viktigste vi holder på med for tiden. •

Advokatforeningen tilbyr kurs både i Oslo og i kretsene. Et kurs om nye veiledere for sivile saker arrangeres i januar flere steder i Norge. Både i Oslo og Stavanger arrangeres kurs om hvordan man kan ivareta seg selv og andre i krevende arbeidssituasjoner.

Se alle kursene på Advokatforeningens nettsider.

Camilla Klevan.
Foto: Stig James i
Say Cheeze

”
Det er viktig for oss å holde tett dialog med ulike aktører i bransjen, ikke minst med advokatfirmaene.

Obligatorisk etterutdanning

- Advokaten må gjennomføre minst 48 timer etterutdanning i løpet av de tre foregående kalenderårene. Dette tilsvarer i snitt 16 timer pr. år.
- I minst to av timene skal temaet være advokatetikk.
- Som etterutdanning regnes kurs arrangert av universiteter og høyskoler, Advokatforeningen, JUS, Norges Juristforbund, med flere.
- Advokattilsynet kan etter søknad godkjenne andre som arrangører av kurs.
- En advokat skal på forespørsel kunne dokumentere etterutdanning fra og med det fjerde året etter at advokaten fikk advokatbevilling.

Nye bevilningskrav

- Praksiskravet på to år videreføres.
- Prosedyrekravet på tre saker består, men én av sakene kan byttes ut med en rettssakseksamen.
- Eksamenen må ha en muntlig behandling som varer i minst fire timer.
- Rettssakseksamen har en estimert pris på 30.000 kroner.
- Tar man rettssakseksamen hos en annen leverandør enn JUS, for eksempel i Danmark, kan den også godkjennes av Advokattilsynet.
- Advokatkurset skal bestå av ni dager obligatoriske samlinger og inntil to dager digital opplæring.

Kilde: Advokatforskriften

Advokatforeningen var til stede da Danmarks Advokatsamfund i begynnelsen av desember arrangerte rettssakseksamen på et hotell i utkanten av København. Kandidatene får et saksresymé tilsendt en uke i forkant, og ved prøvens start får de utdelt resten av saksdokumentene. To og en halv time ut i prøven innleveres ferdig påstandsdokument for egen part, og en time senere avsluttes saksforberedelsen, og hovedforhandlingen starter. Casene er basert på alminnelige emner. Denne gangen handlet saken om en ruset person som hadde betalt en barregning på 80.000 danske kroner med noen lottokuponger med gevinst, som så viste seg å være stjålet. Eierne av baren som mottok kupongene fikk ikke gevinsten utbetalt, og saksøkte spillerselskapet. Jusstudenter spiller parter og vitner. Etterpå voterer dommer og sensor.

Anne Katrine Sletbak Ramstad.
Foto: Thea N. Dahl

– Bør kreve teknologikunnskap

Wiersholm-advokat og tidligere Talentpris-vinner Anne Katrine Sletbakk Ramstad tror absolutt at tiden er inne for å stille nye kompetansekrav til advokatene, særlig når det gjelder teknologi og spesialisering.

Ny teknologi, slik som KI, skaper fantastiske muligheter til å effektivisere mange advokatoppgaver. Men det er også en rekke særtrekk ved advokatyrket som gjør at det ikke er rett frem å integrere det i arbeidshverdagen, slik som konfidensialitetsforpliktelser og personvern, sier hun.

– Jeg tror det er viktig at kompetansekravene reflekterer betydningen teknologien har fått i advokathverdagen og samfunnet ellers, samt hvordan man håndterer risikoen forbundet med bruken av den.

SPESIALISERINGSKRAV

Wiersholm-advokaten mener også at tiden er inne for å stille krav til spesialisering, og at det er noe etterutdanningen med fordel kunne lagt til rette for.

– De siste årene har det vært en rivende utvikling innenfor en rekke juridiske disipliner, der særlig EU har gått i front. Reguleringsringene som treffer norske virksomheter blir stadig flere, mer omfangsrrike og tekniske. Dette øker også kravene til advokater og innebærer et økt behov for spesialisering.

– FORNUFTIG JUSTERING

Ifølge Ramstad, er det både naturlig og riktig at det nå stilles obligatoriske etterutdanningskrav til alle advokater.

– Tilliten til advokatbransjen er avhengig av at vi holder oss oppdaterte på rettsutviklingen og holder et høyt faglig nivå. Etterutdanning er en viktig del av dette, og bør gjelde som krav uavhengig av om man er medlem i Advokatforeningen eller ikke. Jeg tror også symboleffekten av å oppstille dette som et felles krav er viktig, sier hun.

Ramstad mener også at det er fornuftig at prosedyrekravet justeres.

– Prosedyrekravet i seg selv er viktig fordi det gir praktisk erfaring som er relevant for alle advokater. Samtidig er advokatrollen i dag annerledes enn før, og rådgivning spiller en stadig større rolle. For mange har det derfor vært en utfordring å oppfylle kravet til prosesserfaring. En tilpasning av prosedyrekravet til denne utviklingen fremstod etter mitt syn naturlig og helt riktig. •

Over og ut for rettsrådsmonopolet

Fra 1. januar 2025 kan alle og enhver tilby juridisk rådgivning når rettsrådsmonopolet skrotes. Advokaters prosessmonopol opprettholdes, men vil vi se en flom av nye juridiske, rimelige hjelpetjenester som kan bistå publikum med alt fra barnefordeling til testamenter og nabotvister? Og hva om rådene som gis, ikke er gode?

”
Nye tjenester vil treffe en bransje som har vært godt vant. Når du har monopol, kan du levere dårlige og dyre tjenester, for du har ingen som utfordrer deg.

Nå kan hun endelig selge juridisk rådgivning

– Jeg tror vi kommer til å se flere selskaper komme inn på det norske markedet som har en litt annen eierskapsstruktur enn advokatfirmaene, sier teknologigründer og jurist Merete Nygaard.

TEKST: NINA SCHMIDT

Nygaard, som forlot advokatyret for å grunnlegge det juridiske selskapet Lexolve i 2017, er en av dem som gleder seg over rettsrådsmonopolets endelikt.

Lexolve, et selskap som kaller seg «Norges første digitale advokatutfordrer», består i dag av tolv ansatte, og tilbyr ulike juridiske digitale dokumenter til små og mellomstore bedrifter. Lexolve selger kunde- og leverandøravtaler, kontraktshåndteringssystemer, dokumenter for selskapsendringer

og ulike HR-verktøy knyttet til for eksempel oppsigelser, nedbemanning, ansettelser og digitalisering.

– Det er veldig interessant at rettsrådsmonopolet opphører samtidig som generativ kunstig intelligens er blitt så moden. Jeg tror at det først og fremst er teknologien som vil føre til de store endringene, ikke lovendringen.

Likevel betyr lovendringen en hel del for hennes selskap, forteller hun.

VIL GI STRATEGISK RÅDGIVNING

– Hovedforskjellen blir at vi kan selge juridisk rådgivning i tillegg til produktene våre. Vi har i dag en chatfunksjon som svarer på spørsmål, men når monolet forsvinner, kan vi gi ekstrahjelp, lese gjennom kontrakter og gi strategisk rådgivning, sier Nygaard.

Hun forteller at Lexolve får mange henvendelser som ofte er blitt sendt videre til advokatfirmaer, fordi selskapet ikke har hatt lov til å håndtere dem selv.

– Nå kan vi ansette jurister, eller inngå et tettere samarbeid med et advokatfirma. Vi har til nå ikke kunnet teste ut hva som vil fungere, men det vil vi få mulighet til nå, sier Nygaard.

I markedet er det godt om plass til nye aktører, mener hun.

– Nye tjenester vil treffe en bransje som har vært godt vant. Når du har monopol, kan du levere dårlige og dyre tjenester, for du har ingen som utfordrer deg. Men nå vil det bli fritt frem for alle å levere rådgivning under GDPR. Vi kan raskt få nisjepregede selskaper som kombinerer

Kan ilagge forbud

Advokattilsynet skal kunne gi personer forbud mot å yte rettslig bistand som ledd i næringsvirksomhet, dersom bistanden ytes på en uforsvarlig måte, ifølge en pressemelding fra regjeringen.

Dette følger av advokatloven § 70.

Formålet med å fjerne rettsrådsmonopolet er «å legge til rette for utvikling og tilgjengelighet for juridiske tjenester, slik at flere kan få dekket sitt behov for rettslig bistand», ifølge meldingen.

Merete Nygaard er nettopp kommet hjem fra en reise til Japan. Foto: Privat

tværfaglighet i rådgivningen sin, og som kan levere juridiske tjenester som en naturlig forlengelse av driften.

NESTE GENERASJON KI

At det vil komme nye juridiske tjenester tuftet på kunstig intelligens, er helt garantert, slår hun fast.

– Mange har begynt å bruke ChatGPT til juridisk rådgivning, men du trenger en jurist i loopen, som kan sjekke om svaret dekker konteksten, og som kan se hva som er riktig og galt. Da vil du kunne gjøre juss tilgjengelig for et større publikum.

Nygaard gleder seg til å se hvilke tilbud som vil dukke opp for eksempel på private rettsområder som plan og bygg og testament og arv.

– Veldig mange har begynt å ta i bruk KI, og utviklingen går ekstremt raskt. Det neste store er det som kalles interoperabilitet, som for eksempel lar deg opprette et testament som genererer dokumenter som er integrert inn i andre systemer.

Interoperabilitet defineres som datasystemers evne til å utveksle og bruke informasjon.

Advokater gjør lurt i å ta i bruk kunstig intelligens så fort de kan, råder Nygaard.

– I rettssaker kan det være veldig mye faktum, og da kan KI lage tidslinjer, oppsummere og finne

relevante rettskilder. Selve tankearbeidet må du gjøre selv. KI kan kanskje erstatte tankearbeidet til helt uerfarne jurister, men er ikke så kreativ ennå, men kan se mønstre som du kanskje ikke har tenkt på. Kunstig intelligens kan gjøre dårlige advokater til litt bedre advokater. •

Satser i Norge

Det svenske legal tech-selskapet Lexly bestemte seg for å satse på Norge da advokatloven ble vedtatt.

– Plutselig åpnet det seg en mulighet for oss, og vi bestemte oss for å prøve oss på det norske markedet. Forretningsmodellen vår er å samarbeide med selskaper som vil integrere våre løsninger i sine tilbud til kundene, sier Nour Younes, partneransvarlig i Lexly, til Finansavisen.

Selskapet tilbyr digitale løsninger blant annet til Handelsbankens kunder, og samarbeider med det norske advokatfirmaet Seland Rödl & Partner.

”
KI kan lage tidslinjer, oppsummere og finne relevante rettskilder. Selve tankearbeidet må du gjøre selv.

Leverer «bekymringsløs juss til hvermannsen»

Justify og Mekle er to norske selskaper startet av advokater som tilbyr juridiske digitale tjenester. Justify fikk i januar innovasjonsprisen for inkluderende design.

Justify er basert i Stavanger, og ledes av advokat og gründer Dag Josef Foss. Plattformen gir privatpersoner mulighet til blant annet å opprette fremtidsfullmakter, testamenter og samboerkontrakter.

Av juryens begrunnelse fremgår det at Justify «ser på tværfaglighet som nøkkelen til nyskapende, brukervennlige og inkluderende tjenester. Justify har designet en nettbasert tjeneste som følger kunden gjennom livet. Tjenesten kan brukes uavhengig av alder, kjønn, bosted, funksjonsevne eller økonomiske, kulturelle eller digitale forutsetninger.»

Ved å forenkle språket og innføre fastpris på tjenestene, har Justify laget en løsning som leverer bekymringsløs juss til hvermannsen, mener juryen.

- TETTER UDEKKET BEHOV

Advokat Dag Josef Foss ser frem til at advokatloven trer i kraft, forteller han til Finansavisen.

– Den nye loven åpner opp for en del nye muligheter

Advokat, gründer og daglig leder i Justify, Dag Josef Foss.

som ikke har vært mulig med dagens begrensninger, sier han.

– Formålet med at det nå åpnes for at flere enn advokater kan gi rettshjelp, er å tette det enorme, udekkede rettshjelpsbehovet. Spesielt innen forbrukersegmentet og små og mellomstore bedrifter. Fremover kan vi for eksempel jobbe friere med andre som vil ta inn våre tjenester som en del i sitt kundetilbud, og vi kan jobbe mot mer moderne løsninger som integrerer juridisk rådgivning der behovet oppstår ute hos kundene, sier Foss til avisen.

Selskapet Mekle er en heldigital meklingsjeneste som drives av advokater, psykologer og teknologer. Selskapet mekler alt fra arveoppgjør, barn- og foreldresaker, tvister om eiendom, samlivsbrudd, reklamasjoner, erstatning og kommersielle tvister. Selskapet samarbeider blant annet med HELP og flere andre forsikringselskaper.

Rush av nye, detaljerte EU-REGLER

En arbeidsgruppe er i gang med å vurdere hvordan et nytt, omfattende felles-europeisk antihvitvaskingsregelverk skal innføres i Norge. – Reglene blir mer detaljerte, og det nasjonale handlingsrommet mindre, sier Kristine Rørholt.

TEKST: NINA SCHMIDT

Hun er leder av Advokatforeningens ekspertgruppe mot hvitvasking, og er divisjonsdirektør i Group Compliance financial crime & PM i DNB.

– De nye EU-reglene vil innebære at dagens hvitvaskingslov må byttes ut med en EU-forordning. Mange av pliktene vil være de samme som dagens plikter, men vi forventer at det vil komme mer detaljerte regler på flere områder, sier Kristine Rørholt.

Den sjette antihvitvaskingspakken skal gjelde i hele EU fra juli 2027, men før dette vil det komme en rekke utfyllende retningslinjer og standarder som ikke er klare ennå. Det er heller ikke klart når Norge skal implementere de nye reglene, men regelverket er EØS-relevant, forteller hun.

– Det skal også opprettes et nytt felleseuropeisk tilsynsbyrå som skal føre tilsyn med banker. Det som trolig blir nytt for advokater, er at det ikke vil være det samme rommet for Advokatilsynet å gi veiledning. Den vil måtte komme på EU-nivå.

SAMTIDIG GJENNOMFØRING

I 2025 vil en av de viktigste oppgavene for ekspertgruppen mot hvitvasking være å bidra i arbeidet med implementeringen av det nye EU-regelverket.

– Vi ønsker å bidra på en god måte i arbeidet videre. Det er svært viktig at regelverket kan gjennomføres samtidig i Norge som i resten av EU, sier Rørholt. En annen sak som opptar ekspert-

gruppen, er den kommende innføringen av overtredelsesgebyrer.

Tilsynsrådet vil endre hvitvaskingsloven for å kunne ilegge gebyrer på inntil ni millioner kroner, og foreslår at loven ikke bare skal gjelde enkeltadvokater, men også advokatforetak.

– Advokatforeningen er opptatt av viktigheten av å ha rettsikkerhetsgarantier rundt dette. Rettsrådsmonopolet oppheves, og da vil ikke alle som gir juridiske råd være underlagt hvitvaskingsloven, sier Rørholt.

Forslaget er ute på høring, med høringsfrist 2. juledag.

Den tredje, store saken som ekspertgruppen arbeider med, er den kommende Antihvitvaskingsdagen, som Advokatforeningen arrangerer den 20. januar. •

«Formålet med EUs nye regelverkspakke er å forbedre muligheten til å oppdage og stoppe mistenkelige transaksjoner og mistenkelige forhold, og å tette hull i eksisterende regelverk som utnyttes av kriminelle for å hvitvaske ulovlige midler eller for å finansiere terror gjennom det finansielle systemet.

Et overordnet trekk i pakken er ønsket om å få et mer harmonisert regime, med like regler (i en forordning fremfor direktiv med nasjonal gjennomføring) og et nytt tilsynsbyrå.

Samtidig er regelverket skjerpet på visse områder, blant annet med en utvidelse av hvilke aktører som er underlagt hvitvaskingsregelverket. Det er også blitt en tydeligere kobling mellom hvitvaskingsregelverket og EUs sanksjonsregelverk.»

Kilde: Finansdepartementets mandat til arbeidsgruppen som skal vurdere norsk gjennomføring av nytt felleseuropeisk antihvitvaskingsregelverk

– Hva som utgjør et brudd på hvitvaskingsloven, er ikke klart i alle situasjoner. Dette er et spørsmål som kan bli mer aktuelt når Advokatilsynet tar i bruk overtredelsesgebyrer, sier Kristine Rørholt.

Nye europeiske antihvitvask-regler tar over

EUs nye antihvitvaskingsregler – den sjette antihvitvaskingspakken – skal gjelde i EU fra juli 2027. Store deler av pakken antas å være EØS-relevant. I Norge vil trolig den største endringen på hvitvaskingsfeltet i 2025 være innføringen av mulighet for overtredelsesgebyrer for advokatfirmaer.

Antihvitvaskingsdagen 2025

- Hvordan advokater kan bli misbrukt som ledd i hvitvasking.
- Anvendelsesområdet – når er advokater omfattet av hvitvaskingsloven?
- Trender fra tilsyn med advokatvirksomhet.
- Forholdet mellom GDPR og forpliktelser etter hvitvaskingsloven.
- Sammenhengen mellom sanksjoner og hvitvaskingsloven – hva bør advokatfirmaer gjøre?
- Effekt av hvitvaskingsarbeidet i det private og politiet.

Arrangeres på Høyres Hus i Oslo den 20. januar.

Kunstig intelligens vil endre (nesten) alt

Kunstig intelligens. Begrepet som har gått fra å være et «buzzword» til faktisk å bli en effektiv assistent for folk flest. Selv om antall tilgjengelige løsninger begynner å bli mange og nødvendige reguleringer begynner å komme på plass, befinner vi oss ennå i KI-historiens spede begynnelse. Når vil tech-revolusjonen treffe advokatene for fullt, og hvilken fremtid har bransjen i vente?

Eivind Arntsen.
Foto: Sturlason

Forventer KI-gjennombrudd innen tre år

Eivind Arntsen har egentlig lyst til at 2025 skal være året kunstig intelligens for alvor slår rot i advokatbransjen.

” Med den uroen man ser i verden, må man også være bevisst på hvor i verden «skyen» dataene oppbevares i, er.

Men helt ærlig, tviler jeg. En stor andel av advokatene ser ut til å ha en avventende holdning. Det meste av bruken hos de som har tatt i bruk KI ligger på et veldig grunnleggende nivå. Jeg tror ikke det store gjennombruddet kommer før om to, tre år. Samtidig mener jeg at de som griper mulighetene som er der nå, kan begynne å høste gevinster umiddelbart.

Selv har han utforsket trioen teknologi, kunstig intelligens og juss i en årrekke allerede. Ved siden av advokatvirksomheten i Kvale, er Arntsen daglig leder i selskapet Juridisk ABC, som i fjor slapp det generative KI-verktøyet LawAi. I dag brukes det blant annet av flere kommuner og helseforetak, i tillegg til private virksomheter som Olav Thon Gruppen.

Arntsen mener KI vil endre den tradisjonelle advokatrollen fundamentalt.

– KI vil forandre både måten advokatene og kundene våre opererer på. Dette vil nødvendigvis medføre endringer i hvilke oppgaver det er hensiktsmessig at advokaten utfører. Det gjør også at både kravene til advokatenes effektivitet og kvaliteten på arbeidet som leveres vil øke. Hvis jeg som kunde kan få en juridisk vurdering av en sak fra KI på mindre enn ett minutt, vil jeg stille ganske høye krav for å få et «kvalitetssikret» svar fra en advokat.

For å unngå at teknologibruken går på bekostning av sentrale prinsipper som konfidensialitet og uavhengighet, må man stille store krav til teknologien, fortsetter Arntsen, og legger til at det utvilsomt bør komme egne etiske retningslinjer for advokaters bruk av KI.

– Med den uroen man ser i verden, må man også være bevisst på hvor i verden «skyen» dataene oppbevares i, er. Videre må man være helt trygg på at løsningen man bruker ikke lærer av dataene man legger inn. Her er det nok mange som ikke er bevisst på risikobildet. Med tanke på uavhengighet må vi kjenne til farene for bias i KI-løsningen. •

– Advokatene må omfavne KI

Fremtidens advokat blir kanskje mer en kombinasjon av jurist, teknolog og strateg, spår konsernsjef i Alt Legalt, Tonje Skjelbostad.

En advokat som samarbeider med og bruker KI, blir ikke erstattet av den. Og tenk så praktisk at KI ikke er underlagt arbeidsmiljøloven, så 85 timers arbeidsuker er ingen problem for KI-assistenten, sier hun.

Skal KI få sitt gjennombrudd i bransjen, fordrer det at advokatene omfavner potensialet og ser at det er et effektivt verktøy, mener Skjelbostad.

– Terrenget i advokathverdagen endrer seg, så kartet må følge etter, sier hun og viser til mulige advokatetiske utfordringer.

– Prinsippene om konfidensialitet og uavhengighet, og øvrige regler i RGA, gjelder også her, og må tilpasses bruken av digitale løsninger. Dette er noe alle advokater og selskaper som implementerer KI i arbeidshverdagen må ha høyt på agendaen. Manglende personvern, manglende IT-sikkerhet eller «bias» i rekruttering eller vurderinger for eksempel – det er ikke bra generelt, og like lite bra ved bruk av KI. •

” Manglende personvern, manglende IT-sikkerhet eller «bias» i rekruttering eller vurderinger for eksempel – det er ikke bra generelt, og like lite bra ved bruk av KI.

Tonje Skjelbostad. Foto: Thea N. Dahl

- Ved store samfunnsomveltninger er det behov for en sterk advokatprofesjon

Demokrati, rettsstat, advokatlov, autonomi og samarbeid. Det er sentrale nøkkelord for advokatenes fremtidige relasjon til teknologi og kunstig intelligens, ifølge Sverre Tyrhaug.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Managing partner i Thommessen, Sverre Tyrhaug, tror ikke at 2025 blir året hvor kunstig intelligens får sitt store gjennombrudd i advokatbransjen. Selv estimerer han «innen 2030».

– Men jeg tror ikke vi vil nå et tidspunkt hvor alt plutselig forandrer seg, sier han og utdypet:

– Selv om man har masse intelligens, skal man også utnytte den og implementere den i praksis i den rotete, men likevel regulerte verdenen. La oss si at man har KI som kan avgjøre retts spørsmål og avsi en dom bedre enn en gjennomsnittlig dommer – det kommer ikke til å skru om domstolsystemet med en gang. Men kanskje bruker dommeren likevel KI som en assistent. Det samme blir det for advokatene. Det vil skje gradvise endringer selv om KI-teknologien blir superintelligent.

– Jeg tror advokater generelt er ganske gode til å bruke teknologi. Hvis det kommer gode løsninger, bruker vi det. Vi har 180 unike brukere hver dag av vår ThommessenGPT. Grunnen til at dette ennå ikke har hatt mer omveltende effekter på bransjen, er at teknologien foreløpig ikke er bra nok til virkelig å utgjøre en forskjell. På et eller annet tidspunkt vil det skje, og AI-teknologien og løsningene vil nå et nivå som forandrer vår bransje, i likhet med mange andre bransjer.

KONKURRANSE = INNOVASJON

Ifølge Thommessen-sjefen, henger teknologirevolusjonen, advokatloven og advokatrollen tett sammen.

– Jeg støtter at rettsrådsmonopolet oppheves. Det er viktig. Det betyr at den teknologien som skapes, kommer folk flest til gode, og man får flere leverandører av juridiske tjenester. Og så tror jeg det da er desto viktigere at vår nylig vedtatte advokatlov og de viktige prinsipper den nedfeller, forblir akkurat slik. Jeg er veldig opptatt av at advokatfirmaer skal eies av nettopp advokater. Det er viktig for en fungerende rettsstat og et fungerende demokrati, fordi jeg tror advokatene vil få en viktig rolle i forbindelse med den betydningen KI-teknologien vil få for samfunnet.

At eksterne eiere skal være nødvendig for å fremme innovasjon i advokatbransjen, avfeier Tyrhaug kjapt.

– Så lenge man har konkurranse, får man innovasjon. Man trenger ikke eksternt eierskap for å få til det. Finnes det et godt verktøy, tvinges man til å bruke det om man skal hevde seg mot konkurrentene og levere konkurranse-dyktig til klientene, slår han fast.

– Jeg frykter at dersom det åpnes opp for eksternt eierskap, vil det fort kunne skape usikkerhet knyttet til etterlevelse av advokatreglene og det reelle eierskapet – særlig hvis advokatfirmaet har utenlandske eiere. Da kan politikerne bli ukomfortable med eierskapet og driften, noe som igjen kan gå utover taushetsplikten og retten til konfidensielt rettsråd. Da er vi ute og kjører.

ADVOKATEN SOM PORTVOKTER

Etter hvert som KI vil gjøre mer og mer av advokatjobben, spår Tyrhaug at selve advokatrollen vil dreie seg mer og mer

Thommessen har utviklet et eget KI-verktøy; ThommessenGPT, forteller MP Sverre Tyrhaug.

”
Som advokat har man egentlig ikke noe valg utenom å ta i bruk KI-teknologien. Og så må advokatene, med teknologene, bidra til at teknologien kan etterprøves og forstås etter hvert som bruken utbreder seg i samfunnet.

mot etikk, verdier og hvordan man skal ta vare på grunnleggende trekk i samfunnet som rettferdighet, samarbeid og autonomi.

– Vi kommer til å løpe etter med reguleringene, og jeg tror det vil komme mange spørsmål til advokatene hvor retten til konfidensielt rettsråd blir enda viktigere. En sterk advokatstand vil få større betydning i demokratiet og i rettssamfunnet. Da må vi ikke tulle det bort med de risikoene jeg mener eksterne eiere kan medføre, sier han og konkretiserer:

– Man må tenke mer strategisk fremover. Hvis vi ender opp med å få virkelig kraftfull KI som løser mange av arbeidsoppgavene i samfunnet – ikke bare advokatoppgavene – hva er det da vi vil trenge, og hvilke spørsmål vil vi komme til å få? Vi står potensielt overfor store

samfunnsomveltninger som vi allerede nå må begynne å forholde oss til. Det vil da være behov for en sterk advokatstand som hegner om det grunnleggende i et demokrati og i en rettsstat. Som portvoktere. Disse momentene tar for liten plass i eierskapsdebatten, mener jeg.

Fremover må advokatene fokusere på å forstå KI og hvordan man bruker den på en god måte, på faglig dyktighet og relasjonsbygging, fortsetter Tyrhaug.

– Vi må ivareta tilliten og bygge opp under den. Hvis vi er KI-optimister, kan man også ta utgangspunkt i at KI vil kunne være med å skape en bedre verden, men da er det viktig å passe på at det er i den retningen vi går.

KI AVGJØRENDE FOR TILLITEN

Ennå er vi i en tidlig fase av KI-utviklin-

gen, og selv om «hypen» har vært stor, ser det ut til at teknologien potensielt kan få betydelig effekt i både advokatbransjen og samfunnet for øvrig.

I Thommessen skiller det mellom såkalt hverdags-KI, som skal ligge i bunnen, slik som Microsoft Copilot eller ChatGPT, og mer spesialiserte verktøy rettet mot advokatvirksomheten. Allerede begynner det å bli mange år siden Thommessen etablerte sin egen innovasjonsavdeling. I dag har selskapet et veletablert tech-miljø som teller åtte årsverk, og inkluderer egne kodere og utviklere.

– Vi tester mye og følger godt med – særlig på det som skjer i utlandet og engasjerer alle advokatene her i arbeidet, sier Tyrhaug.

– Jeg synes det er kult å følge med, men er samtidig litt glad for at teknologien ikke har tatt over alle arbeidsoppgavene våre ennå. Det å løse juridiske oppgaver med algoritmer har vært forsøkt lenge og har vist seg vanskelig fordi verden er «messy», men med KI vil dette forandres.

– Med den utviklingen blir advokaters bruk av KI viktig – for klientenes tillit og også for advokatenes tillit i samfunnet. Klientene stiller krav, og vil ha toppkvalitet og effektivitet, samtidig som det er stor konkurranse i bransjen. Som advokat har man egentlig ikke noe valg utenom å ta i bruk KI-teknologien. Og så må advokatene, med teknologene, bidra til at teknologien kan etterprøves og forstås etter hvert som bruken utbreder seg i samfunnet.

At advokatbransjen skal få egne retningslinjer for bruk av KI, synes han derimot ikke er nødvendig.

– Bransjen trenger ikke et eget KI-regelverk, men alle bør ha retningslinjer internt. Advokatloven er et solid rammeverk og nedfeller viktige grunnleggende prinsipper, og hvis man ikke tukler med den, vil den stå seg godt i hundre år. •

Ansvar og bærekraft: Kan advokater redde verden?

Samtidig med at verden må bli grønnere og klodens temperatur må ned, må samfunnet bli mer inkluderende, omsorgsfullt og transparent. Reguleringer fra EU krever rapportering, åpenhet og etterlevelse av menneskerettighetene. Bærekraft og samfunnsansvar er to sentrale nøkkelord. Hva kan - og bør - advokatene bidra med?

- Vi må være gode forbilder

Som samfunnsaktører og rådgivere spiller advokater en viktig rolle for at næringslivet tar samfunnsansvar og er bærekraftig, mener Wikborg Rein-partner Elise Johansen.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Det vi ser, er at temaet rettsliggjøres i stor grad, særlig fra EU, og næringslivet har stort behov for veiledning og bistand, sier Johansen.

Hun er spesialist i bærekraft, klima og havrett, og har flere år bak seg som professor i rettsvitenskap ved UiT.

De siste årene har begrepet Environmental, Social and Governance, bedre kjent som ESG, blitt en het potet. Åpenhetsloven har truffet næringslivet for fullt. Menneskerettigheter står i høysetet, verdikjeder og eierskap er under lupen, og klimamål

krever strenge klimakrav – for å nevne noen eksempler.

– Her kan vi som advokater tilrettelegge, hjelpe til med forståelse og konkretisere. Dette henger også tett sammen med strategi og forretningsutvikling, og kan potensielt skape ekstra verdi for klienten, sier Johansen.

MÅ LEVE SOM VI LÆRER

– Advokaten må være relevant og faglig oppdatert, og ha både tyngde og integritet. Og så må vi leve som vi lærer. Som resten av rådgiverbransjen, er det ikke på utslippsiden vi har størst fotavtrykk. Det er ikke der vi har mulighet til å gjøre størst forskjell. Det er heller innenfor andre deler av samfunnsansvaret, slik som å være gode forbilder i spørsmål om mangfold og inkludering, hvor vi har mest å bidra med og bør ta mer ansvar som bransje, sier hun.

Johansen legger samtidig ikke skjul på at advokater kan bli enda «ræere» i rådgivning sin i et bærekraftsperspektiv.

Elise Johansen.

”
Klientene trenger advokater som kan hjelpe til med prioriteringene og de strategisk riktige beslutningene.

For WR-partneren betyr det å være konkret og praktisk.

– Mange av regelverkene næringslivet må forholde seg til, har korte frister, og klientene trenger advokater som kan hjelpe til med prioriteringene og de strategisk riktige beslutningene.

– I likhet med for mange av klientene, er regelverkene som kommer nye for oss også, og på mange måter går vi opp løypa sammen, men vi har kunnskap og erfaring som gjør oss i stand til å forvalte reglene på en klok måte.

ÅPENHET

Advokatbransjen kan bli enda mer transparent i sin egen utøvelse av samfunnsansvaret, mener hun.

– Hvis man ser på hvordan reglene fra EU ser ut, slik som rapportering, handler det om et behov for mer informasjon for å kunne ta opplyste beslutninger. Jo mer transparent man er, og ikke redd for å dele informasjon, får man langt mer informasjon om både hvor man står og hva som må gjøres, sier Johansen. •

VEISKILLE BÆREKRAFT OG SAMFUNNSANSVAR

Brynjar Østgård.
Foto: Kari Hegstad

- Advokatene må betale tilbake

Brynjar Østgård ser med bekymring på deler av samfunnsutviklingen, og mener advokatstanden har en ekstra oppfordring til å bidra for å få samfunnet på riktig kjørl.

TEKST: KARI HEGSTAD

Østgård er partner i Advokatfirmaet Østgård i Tromsø og medlem av Advokatforeningens nye lovutvalg for demokrati- og konstitusjonsspørsmål.

– *Hvorfor mener du at advokater bør utvise samfunnsansvar?*
– Advokater besitter – gjennom sin utdannelse og erfaring – store kunnskaper om samfunnet. Den utdannelse samfunnet har gitt advokatene, tilsier at de «betaler tilbake» i rimelig grad. Samfunnsansvar påligger enhver borger. Men de som besitter spesiell fagkunnskap, har en ekstra oppfordring til å bruke sin kunnskap til samfunnets beste.

– *På hvilke måter og innenfor hvilke felt mener du det er viktigst, og kanskje mest relevant, at advokatene bidrar?*

– Det er særlig innenfor rettssikkerhet og alminnelig borgerfrihet at advokatene kan bidra konstruktivt. De kan bidra til at styringen av samfunnet skjer på lovformelig vis, og at de forskjellige aktører opptrer innenfor rettens grenser.

– *Vil dette bli enda viktigere i tiden fremover, tror du?*

– Ja, det tror jeg. Utviklingen er bekymringsfull. Jeg nevner stikkordmessig: Erfaringene fra den repressive og rettslig meget tvilsomme myndighetsutøvelse under koronatiden, den ekstreme regelproduksjon innenfor EØS-systemet, den generelle rettsliggjøring av samfunnet, den massive overvåking som myndighetene legger opp til, og ikke minst udemokratiske maktfaktorer som World Economic Forum, Bilderberg-gruppen og FN med sin Agenda 2030, der toneangivende norske rikspolitikere dilter etter, på bekostning av Norges land og folk og på bekostning av det norske demokrati og den borgerlige frihet. •

Menneskerettighetene i Trumps tidsalder

Vi lever i en tid preget av politisk uro, konflikter og press på demokratiske institusjoner. I 2025 gjør Donald Trump sitt comeback i Det hvite hus. Hvilke trusler er det egentlig menneskerettighetene står overfor? Og hvilke roller kan norske advokater spille i arbeidet med å beskytte menneskerettighetene nasjonalt og internasjonalt?

Bekymret for LGBTQ+, kvinners og innvandreres rettigheter

– Det er viktig at advokater i fredelige demokratier forstår hvor privilegerte de er, sier Maria Hessen Jacobsen, leder av Menneskerettighetsutvalget. Hun frykter konsekvensene av Trumps retorikk og dehumaniseringen av utsatte grupper.

TEKST: KARI HEGSTAD

– Hvordan vil du vurdere status quo for menneskerettighetene i Norge?

– Norge som et moderne, rikt demokrati og verdens nest beste rettsstat, er en privilegert boble menneskerettslig sett, men det har vi jo også alle forutsetninger for.

– Av fremtredende utfordringer vil jeg fremheve utsatte gruppers rettigheter, som alltid er under press. Urfolk og andre minoriteter, utlendinger, rusavhengige og innsatte. Eldres menneskerettigheter mener jeg også det bør være mer fokus på. I tillegg er jeg bekymret for barns rettigheter i møte med økende politisk vilje til å løse bekymring med mer straff og fengsel – som vi jo vet at ikke fungerer.

– Hva mener du er de største truslene mot menneskerettighetene på verdensbasis i dag?

– For en rekke land i verden så er stadig mat, rent vann, frihet fra krig og lemlesting, tilgang på medisiner, utdanning og politiske rettigheter, fremdeles utopier.

– For oss, er jeg bekymret for den innskrenkning i de tradisjonelle rettigheter som stort sett alltid følger hånd i hånd

Maria Hessen Jacobsen er partner i Elden i Bergen. Her fra en demonstrasjon utenfor den tyrkiske ambassaden i Oslo. Foto: Ole Berg-Rusten, NTB

med innskrenkninger i demokratiene; LGBTQ+, kvinners, og utlendingers rettigheter går først ut sammen med ytringsfrihet, pressefrihet og klima. Utviklingen innen KI både vil og bør det nok bli mer fokus på.

– På hvilke måter tror du Donald Trumps comeback i Det hvite hus vil kunne påvirke menneskerettighetene globalt?

– Trumps linje er preget av et mer nasjonalt fokus, der internasjonal solidaritet og samarbeid gis lavere prioritet. Jeg tror klimasamarbeid står for fall, sammen med redusert globalt bistandsansvar. Funksjonene til de internasjonale mekanismene kan bli vanskeligere å opprettholde, noe som også vil påvirke menneskerettighetene.

– Trump har ikke bare angrepet kvinner, innvandrere og LGBTQ+, men også vist alvorlig manglende respekt for demokratiske institusjoner, som kan svekke tilliten til disse. Det er urovekkende. Jeg er generelt bekymret for hvilken påvirkning retorikken hans har for menneskerettighetenes status og legitimitet, og for dehumaniseringen av utsatte grupper.

– Hvordan kan Norge og norske advokater bidra nasjonalt og internasjonalt i beskyttelsen av menneskerettighetene?

– Norge er et lite land, men spiller likevel en rolle i mange internasjonale fora, og bidrar gjennom diplomati og bistandsarbeid til å opprettholde menneskerettighetenes status i Europa og verden. Advokatforeningen holder kontakt med søsterforeninger i flere internasjonale fora, som gir oss gode perspektiver og muligheter for samarbeid og påvirkning. Det er viktig at advokater i fredelige demokratier forstår hvilket privilegium dette er, og tar ansvar der de kan. •

– Hvor er alle fanebærerene?

– Er vår respons i tråd med vår avlagte ed om å fremme rett og hindre urett, spør Uzma Bhatti, som mener advokatstanden har engasjert seg for lite i Israel-Palestina-konflikten.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

Man kan være historisk uenig i noe av det som har skjedd oppgjennom årene, men man kan ikke være uenig i den objektive jussen og det faktum at det Israel utsetter palestinere for, kan være i strid med folkeretten, barnkonvensjonen og menneskerettighetene, sier Uzma Bhatti.

Hun er juridisk direktør i HRP, en kompetansebedrift for bygg, eiendom og infrastruktur, og styremedlem i Forsvar folkeretten – en forening bestående av jurister som arbeider for å fremme respekt for og etterlevelse av folkeretten.

I slutten av oktober ba Norge den internasjonale FN-domstolen ICJ om å utrede om Israel bryter folkeretten når landet hindrer FN, internasjonale humanitære organisasjoner og stater i å hjelpe palestinerne.

På spørsmål om hvordan Bhatti vurderer menneskerettighetenes status globalt, er det situasjonen i Midtøsten hun ønsker å rette søkelyset mot.

– Det som utspiller seg i Palestina, og det jeg vurderer at med stor sannsynlighet vil bli definert som et folkemord, er ulikt noe annet enn det vi historisk har sett bli dokumentert mens det pågår. Den systematiske undertrykkelsen er dokumentert både gjennom de siste FN-rapportene, av internasjonale menneskerettighetsekspertene og av respekterte hjelpeorganisasjoner med lang erfaring fra feltarbeid i krigsområder. Utviklingen i sakene forelagt ICC og ICJ, peker i samme retning. At Israel er en okkupasjonsmakt, er blitt rettslig avgjort av ICJ, sier hun.

– Det uskyldige israelere ble utsatt

”

Det er nok av menneskerettslige skjevheter å ta av, både nasjonalt og internasjonalt.

Uzma Bhatti er juridisk direktør i HRP. Foto: Kari Hegstad

for 7. oktober 2023, var helt forferdelig. Israels umiddelbare respons på dette angrepet var berettiget, for det dreide seg om selvforsvar. Men det som skjedde i ettertid, og det som sivile palestinere fremdeles betaler prisen for, kan ikke rettferdiggjøres. Dette er overgrep som direktesendes på våre skjermene, og undertrykkelsen har pågått i 76 år.

REAGERER PÅ FORSKJELLSBEHANDLING

For Bhatti har Norges, næringslivets og advokatbransjens respons på Israels krigføring, gitt henne det hun omtaler som en «krevende realitetsorientering».

– Vi diskuterer stadig mangfold i advokatbransjen, for eksempel, men når man løfter blikket og ser hva som foregår globalt – den rasismen og dobbeltmoralen som finnes – så settes prioritene våre i perspektiv. For meg er det komplett uforståelig at Russlands krigføring i Ukraina, og Israels okkupasjon av Palestina, blir håndtert så forskjellig.

Særlig savner hun stemmene til de menneskene og selskapene som kjemper en rekke andre verdikamper.

– Hvor er alle de som kjemper for klima og miljø, for kvinners og dyrs rettigheter, for eksempel? Fanebærerene for disse kampakene har alle forutsetninger for å tilegne seg den kunnskapen som skal til for å bidra også i Midtøsten, men mange velger å avstå.

På denne fronten er advokatbransjen intet unntak, ifølge henne.

– Responsen fra advokatstanden har vært skuffende. De modige lederne og forbildene som ellers oppfordrer ansatte til å engasjere seg i saker som er større enn en selv. Jeg er glad for at Advokatforeningens menneskerettighetsutvalg nylig uttalte seg, men jeg mener at de både kan og bør gjøre mer.

Norske jurister og advokater har tross alt alle forutsetninger for å tilegne seg den kunnskapen som skal til for å gjøre en forskjell, understreker Bhatti.

– Det er nok av menneskerettslige skjevheter å ta av, både nasjonalt og internasjonalt. Når så mange av oss jurister avstår fra å engasjere oss i det som skjer i Midtøsten, så må vi spørre oss selv om dette er i tråd med vår avlagte ed om å fremme rett og hindre urett. •

Work-life balance: Er det mulig?

Hvordan behold de beste talentene? Det er et sammensatt spørsmål med mange svar, men én av gjengangerne er en fornuftig balanse mellom jobb og fritid. Hvordan sikre det, i en bransje preget av uforutsigbarhet, kvalitetskrav og ubesvarte problemstillinger med korte frister, hvor konkurransen er stor og klientene utålmodige? Og fortsatt forsvinner en stor andel av de kvinnelige advokatene ut av bransjen. Hvordan få kvinnene til å bli?

Lager veileder for work life-balance

– Jeg er glad for at work life-balance er satt på agendaen, og vi ønsker oss åpenhet og kunnskap om arbeidsforholdene for unge i advokatbransjen. Den er avhengig av god rekruttering, og vi vil at ansatte skal trives på jobb, sier Liv Minde, leder av Yngre Advokater.

TEKST: THEA N. DAHL

Første halvdel av 2024 etablerte YA Oslo et prosjekt om work life-balanse som de håper både vil inspirere og utvikle bransjen, gi gode forbilder og føre til at flere talenter blir.

– Er advokatbransjen rigget for det nye arbeidslivet, hvordan skal firmaene tiltrekke seg de beste kandidatene og holde på dem, også etter småbarnsfasen har startet – og er det mulig å få det beste av begge verdener som advokat? Dette er noen av spørsmålene vi stilte oss da vi begynte på prosjektet, og vi vil undersøke dette nærmere gjennom spørreundersøkelser og dybdeintervjuer. Vi ønsker også å gi konkrete forslag til work li-

” Vi ønsker også å gi konkrete forslag til work life-balance gjennom en best practice veileder.

Liv Minde er leder i YA og senioradvokat i Deloitte.

fe-balance gjennom en best practice veileder, forteller Liv Minde.

YA legger i disse dager siste hånden på spørreundersøkelsen. Målet er at den skal sendes ut før jul. Dybdeundersøkelsen skal etter planen gjøres innen våren 2025.

STUDIETUR TIL LUXEMBOURG

Styret i YA har blant annet besøkt yngre advokater i Luxembourg for å lære av deres erfaringer. Det lille landet er kjent for å vektlegge balansen mellom arbeid og fritid, og YAs søsterorganisasjon i landet sender ut undersøkelser til sine medlemmer om temaet.

YA mener at det er mye å lære av Luxembourgs arbeidsgiveres vilje til å tilpasse hverdagen mer for hver enkelt medarbeider.

«Videre var det spennende at flere av de vi møtte pekte på transparens rundt arbeidsordninger, tilbud og fleksibilitet som positivt for utvikling av bransjen, og en nødvendighet for å tiltrekke seg de beste hodene.

Et annet viktig poeng som ble løftet av advokatene i Luxembourg var verdien av forventningsavklaring overfor klientene omkring tilgjengelighet og forventet leveringstid. I Luxembourg hørte vi

eksempler på firmaer som har tilgjengelighetstidssrom for klientene oppgitt i sine oppdragsbekrefteelser», heter det i YAs referat fra turen. •

Her er YA-styret i Luxembourg, fra v. Matias Baugerud, Lisa Eian, Liv Minde, Hege Moljord, Omar Tashakori, Per Silnes Tandberg, sekretær i EFTA-domstolen, Agnes Lindberg, Sara Lamøy Engberg og Astrid Rød. Foran Linnea Barberini. Foto: Privat

”
Det må være rom for å si ifra når man står i limbo mellom jobb og fritid.

Victoria Westrum.

– Klientene havner i trøbbel utenfor arbeidstid

Victoria Westrum er advokat i Elden og leder av Yngre forsvarere. Hun legger ikke skjul på at det er vanskelig å sette klienter på vent i hennes del av bransjen.

For mine klienter handler sakene om inngrep i noe av det mest elementære vi har, nemlig frihet. Dette gjør at jeg som advokat føler på et stort ansvar overfor dem, som gjør at jeg prioriterer jobben min svært høyt. Mine klienter havner ofte i trøbbel utenfor vanlig arbeidstid, og dette gjør at jeg må være tilgjengelig på tidvis ugunstige tidspunkt, forklarer hun.

Samtidig mener Westrum det er viktig at det rettes fokus mot nettopp work life-balance – særlig for å forebygge kompetanseflukt.

– Et sunt og kollegialt arbeidsmiljø er ekstremt viktig for å kunne ha balanse. Personlig er jeg avhengig av gode kollegaer som alltid stiller opp både som stedfortreder, venn, medmenneske og tidvis hobbypsykolog. Jeg tror også at god dialog med arbeidsgiver er helt avgjørende. Det må være rom for å si ifra når man står i limbo mellom jobb og fritid, samtidig som dette blir møtt med forståelse og tilrettelegging fra arbeidsgiver. •

– Tillit og troverdighet er livsnødvendig

Skal man forebygge kvinneflukt, og samtidig sikre god balanse mellom jobb og fritid i advokatbransjen, er det særlig to ting som må på plass, ifølge Wikborg Rein-topp Geir Sviggum: God ledelse og god planlegging.

TEKST OG FOTO: THEA N. DAHL

Dette varierer naturligvis mye, og det vil være store forskjeller mellom personer, firmaer og regioner. Arbeidsbelastningen vil også svinge over tid, og det er viktig å benytte roligere perioder på en god måte, også når det kommer til atspredelse fra jobb, sier Sviggum.

Han er managing partner i Wikborg Rein, ledet tidligere firmaets kontor i Shanghai, og er flere ganger kåret til Norges beste internasjonale advokat.

Når det kommer til balansen mellom klientenes behov, krav til kvalitet og fornuftige arbeidstider, er dette i hovedsak arbeidsgivers ansvar, mener Sviggum.

– Det er firmaet, med ansvarlig partner og andre ledere, som er ansvarlig for å planlegge oppdrag på en måte som ikke medfører uakseptabel arbeidsbelastning for den enkelte. Det er også derfor ledere og mellomledere kurses i prosjektledelse, som er nødvendig for forutsigbarhet og fornuftig arbeidstjenvning. Så ligger det også ansvar på den enkelte til å planlegge bruk av sin egen tid, og da i økende grad etter hvert som man blir mer erfaren.

– Selv om jeg alltid har jobbet mye, har jeg fremdeles vært fotballtrener for flere årskull med barn. Det vil alltid være tid utenfor jobb, man må bare være bevisst på hva man bruker den tiden på. I den livsfasen jeg er i nå, er det mange personlige interesser som må nedprioriteres, men jeg har likevel mye tid som ikke brukes på jobb.

– ENSIDIG MEDIEOFOKUS

Samtidig erkjenner Sviggum at når advokatbransjen er gjenstand for nega-

tiv oppmerksomhet i pressen, slik den har vært gjennom høsten, er det en fare for at det over tid påvirker advokatstandens omdømme og tilliten til denne.

– Tillit og troverdighet er livsnødvendig for en bransje som vår, og vi tar det negative fokuset meget alvorlig, understreker han.

– Noe av det viktigste vi kan gjøre er å kommunisere saklig og lyttende med dem vi er avhengig av tillit fra; våre ansatte, våre klienter og regulatoriske myndigheter. Etter det massive og ensidige mediefokuset denne høsten, har vi hatt en faktabasert dialog med svært mange i og utenfor Wikborg Rein om ansattes arbeidsforhold.

– Vi har dokumentert vårt ESG-fokus internt og eksternt. Når uavhengige undersøkelser, som Prospera og Universum, viser at sosialt miljø troner øverst når jusstudentene vurderer sin fremtidige arbeidsplass, ville ikke Wikborg Rein vært Norges mest attraktive advokatfirma å jobbe i dersom mediedekningen hadde gitt et dekkende bilde av hverdagen hos oss. Sykefraværet i forretningsadvokatfirmaene er lavt sammenlignet med svært mange andre bransjer, og eksterne, anonyme medarbeiderundersøkelser viser høy trivsel.

Nå er Wikborg Rein opptatt av særlig to ting, påpeker han.

– For det første å balansere det bildet som er søkt skapt om bransjen ved bruk av fakta og empiri, samtidig som firmaet vil være ærlige og tydelige på at det tar alle negative enkelttilfeller alvorlig og daglig jobber med å optimalisere arbeidsmiljøet.

– Det viktigste kommunikasjonsarbeidet gjøres overfor ansatte, klienter og offentlige myndigheter. Det at alle

Geir Sviggum var i flere år styreleder i Wikborg Rein, før han ble managing partner i 2023.

”
Det er firmaet, med ansvarlig partner og andre ledere, som er ansvarlig for å planlegge oppdrag på en måte som ikke medfører uakseptabel arbeidsbelastning for den enkelte.

de større firmaene engasjerer seg i tilsvarende arbeid, i samarbeid med Advokatforeningen, er det viktigste vi kan gjøre for å motvirke potensiell forringelse av tillit, omdømme og troverdighet.

SKULLE GJERNE HATT FASITEN

Nok en gang slår Advokatforeningens bransjeundersøkelse fast at kvinner «lekker» ut av advokatbransjen når de er mellom tretti og førti år. Over nitti prosent av alle kvinnelige advokater på 27 år jobber i et advokatforetak, men så snart bevillingen er på plass, forsvinner de sakte, men sikkert ut av bransjen. Blant kvinnelige advokater på førti år, er andelen som jobber i et advokatfirma sunket til femti prosent.

Hvorfor det er slik, skulle Sviggum gjerne hatt fasitsvaret på.

– Dette er et bransjeproblem globalt, og tallene er enda mer nedslående lesning i andre vestlige land enn i Norge. Dette er ikke en utfordring som skapes i advokatbransjen alene, men der vi inngår i en større kontekst av krav og forventninger til kvinner og menn i samfunnet. Advokatbransjen kan altså ikke løse denne frafallsutjevningen fullt ut på egen hånd, men gjennom god ledelse og god planlegging skal vi definitivt gjøre vårt! Bransjen har blitt mye bedre enn for bare noen år siden når det gjelder tilrettelegging for både kvinner og menn i de ulike livsfasene, sier han.

Å få bukt med kvinneflukten fra bran-

sjen, krever både kontinuerlig arbeid og langsiktighet, ifølge Sviggum.

– Noe kan forbedres med tilrettelegging, dialog, god ledelse og planlegging. Vi må også jobbe videre med å utforske det underliggende som går på motivasjon, og som peker tilbake på hvorfor lekkasjen er der, mener han.

– Vi har veldig mange kvinnelige stortalenter med en lysende karriere foran seg i Wikborg Rein. Disse vil de kommende årene innta sentrale posisjoner i vårt firma. På den måten vil de prege firmaets videre utvikling og bli forbilder for nye generasjoner kvinnelige advokattalenter. Men dette krever kontinuerlig arbeid og langsiktighet, jeg har dessverre ikke tro på at bildet vil endres radikalt over natten, verken i Norge eller internasjonalt. •

Gunhild Lærum. Foto: Berit Roald, NTB

– Ekstremt gammeldags og konservativ

– For å beholde de beste talentene, må man tilrettelegge for et liv på utsiden av jobben, mener Gunhild Lærum.

Strafferettsadvokaten leder en virksomhet med 12 ansatte, og er klar på at det ikke er noen motsetninger mellom et godt lag på jobb og fornuftige arbeidstider.

– Man er ekstremt gammeldags og konservativ om man som arbeidsgiver ikke verdsetter at de ansatte vil ha familieliv, slår hun fast.

– Min livsstil er å leve med telefonen, men det kan man løse det ved å slå den av. Det er ikke kult å sitte på kontoret i 14 timer. Da er det bedre om man er effektiv når man er der og har en kjernetid om mulig. Det viktigste er å være tilgjengelig, men samtidig skulle det bare mangle at man også tar helt fri.

– I min del av bransjen, er det mange ulike holdninger rundt dette, men jeg mener man skal tilrettelegge for trivsel og trygghet uavhengig av livsfase og kjønn.

– Det er veldig mye fokus på kvinnene som forlater bransjen. Jeg er en av dem som aldri har vurdert det. Jeg ser ikke noe problem med å legge til rette for balanse, i tillegg til å ha gode ordninger for foreldrepermisjoner for eksempel. De ansatte må være trygge på at man ikke mister noe når man ikke er her. Samtidig har kvinner ingen grunn til å være redde for å kreve plass og si hva man vil. •

Er advokatfirmaene strukturert for fremtidens krav?

Kravene til tilgjengelighet, fleksibilitet og kostnadseffektivitet er skjerpet, og kundene forventer plettfri service, raske responstid og forutsigbar pris på tjenestene. Hva gjør det med de ansatte å skulle stå på pinne for klientene 24/7? Hvilke rammer må etableres for at arbeidsmengden skal oppleves bærekraftig? Og hva med prismodeller og partnerstruktur – står dagens modeller for fall?

”

Stadig oftere ser vi at større klienter som legger oppdrag ut på anbud, ønsker dokumentasjon på at potensielle leverandører har forsvarlige lønns- og arbeidsvilkår.

Anne Marie Due.

SNUSER PÅ FASTPRIS: – Frykter for ubetalt arbeid

Advokatfirmaet Hjort har gjort forsøk med å tilby fastpris for de ulike fasene av en sak. Selskapet merker også etterdønninger fra DN-sakene om advokatfullmektigers arbeidsforhold.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

Det er klientene våre vi lever av, så hvis respon- sen fra oss ikke oppleves god nok, går de et annet sted.

Det sier manager partner i Hjort, Anne Marie Due. Hun har liten tro på at klientenes krav til responstid vil bli noe lavere i tiden som kommer. Snarere tvert imot.

– Når konkurransen er høy, er vi nødt til å sørge for at vi er organisert på en måte som gjør at vi til enhver tid klarer å svare på klientenes forventninger. Vi må ha en organisasjon som sikrer arbeid nok til alle i rolige tider, samtidig som arbeidsbelastningen på hver enkelt ikke blir for stor i travle perioder, forklarer Due.

– Og så må vi holde oss innenfor arbeidsmiljølovens rammer for arbeidstid, ikke minst, tilføyer hun.

En organisering av firmaet som gjør at hver enkelt ansatt ikke må jobbe altfor mye, er noe Hjort har jobbet mye med, ifølge Due.

– Det kan være krevende å holde oversikt over totalbelastningen på de ansatte til enhver tid, når det er flere partnere som fordeler oppdrag. Hos oss er vi rundt tretti partnere, med omtrent syv–åtte på hver avdeling. For å hindre overbelastning som går under radaren, sørger vi for tett rapportering av hvor mye de ansatte jobber – både ukentlig og nærmest også på dagsbasis, forteller hun.

– I tillegg har hver partner et særlig ansvar for å kartlegge belastningen på hver enkelt før nye oppdrag delegeres, legger hun til.

KONSEKVENSER AV DN-SAKENE

Når det gjelder kravene som stilles fra klientsiden, opplever Due at disse i økende grad også knytter seg til andre forhold enn bare selve leveransen.

– Stadig oftere ser vi at større klienter som legger oppdrag ut på anbud, ønsker dokumentasjon på at potensielle leverandører har forsvarlige lønns- og arbeidsvilkår, og på at arbeidsmiljøloven følges. Det synes jeg er bra.

Den siste tiden har hennes firma også fått henvendelser direkte fra klienter om nettopp dette.

– Særlig etter høstens oppslag i Dagens Næringsliv om advokatfullmektigers arbeidsforhold.

ALTERNATIVE PRISMODELLER

Utover tidsbruk, kvalitet og arbeidsvilkår, opplever hun også at utviklingen knyttet til prisnivå og prismodeller til en viss grad er klientstyrt.

– Dette gjelder særlig for de større selskapene som har stor konkurransekraft som innkjøpere. I tillegg til at de kan presse prisene ned, er det flere profesjonelle innkjøpere av advokattjenester som etter hvert har begynt å etterspørre fastpris.

Selv om fastprismodellen fremstår som enkel, kan den være komplisert å ta i bruk på en måte som fungerer for begge parter.

– Det kreves en veldig presis bestilling fra klienten om hva de ønsker seg, samtidig som vi er nødt til å foreta tidvis vanskelige vurderinger av hvor omfattende oppdraget blir etter hvert som det utvikler seg, og derved en realistisk pris. Mange advokatfirmaer vegrer seg nok for å ta i bruk fastprismodellen, fordi man har erfart hvor mye uforutsett som kan oppstå underveis i en sak. Frykten er jo at man skal sitte igjen med masse arbeid som man ikke får kompensasjon for, fordi saken ble mer omfattende enn det som var mulig å anslå på forhånd, forklarer Due.

HAR TESTET FASTPRIS

En løsning de selv har gjort noen forsøk med, er å prise ulike faser av en sak.

– Jeg forstår godt at klientene ønsker mer forutsigbarhet når det gjelder kostnadene. I litt mindre saker som i utgangspunktet ikke er spesielt uoversiktlige, tenker vi at det kan gis en fastpris for de ulike fasene av saken. Her har vi prøvd oss litt frem.

– Har det gitt mersmak?

– Det har for så vidt fungert greit, men det skal sies at vi nok har endt opp med å gjøre en del arbeid som ikke har inngått i fastprisen. Det kreves god styring og organisering for å få dette ordentlig til i en bransje som vår, så dette er noe man må bruke en del tid for å innarbeide gode rutiner for. Men vi er absolutt ikke fremmed for å gjøre mer av det fremover, sier Due.

TANKER OM PARTNERMODELLEN

– *Apropos struktur, hva tenker du om partnermodellens fremtid?*

– At den står for fall, tviler jeg på. Eierskapsmodellen er videreført i ny advokatlov. Men at partnerrollen vil endres, det tror jeg nok.

– Kravene som stilles til partneres arbeidsinnsats er høye, og enkelte har fremhevet at det er vanskelig å kunne møte kravene i de ulike fasene i livet, spesielt i småbarnsfasen, forklarer hun.

At deler av dette har en sammenheng med den ujevne kjønnsbalansen blant partnerne i bransjen, er det flere som har pekt på.

– Jeg tror nok en må se på om partnermodellene gir tilstrekkelig fleksibilitet for at det skal være mulig å være partner og småbarnsforelder på samme tid. I denne debatten mener jeg det er viktig å ha med seg at dette ikke bare er noe kvinner har behov for, men også menn som skal ta sin del av omsorgen hjemme.

Både partnermodellen og karriereløpet er allerede under utvikling, påpeker Due.

– Partnerrollen har en forretningsmessig side hvor det inngår et ansvar for å skaffe oppdrag til firmaet. Som et alternativ har flere firmaer, også vi, utviklet alternative karriereløp for fagspesialistene – altså de som har den faglige tyngden som skal til for å bli partner, men som ikke er like opptatt av den forretningsmessige siden. En slik løsning kan være et godt alternativ til partnerskap, tenker jeg.

Om dagens strukturer er bærekraftige i møte med yngre generasjoners forventninger, er hun uansett ikke sikker på.

– Det er nok et spørsmål om morgendagens jurister vil akseptere den arbeidsmengden som i dag ligger til partnerrollen og veien dit, uavhengig av om denne er forenlig med å være småbarnsforelder eller ikke, konstaterer hun. •

Hilde Avløs Grande.
Foto: Veronica Stuksrud

– Jeg skal ikke trekke opp stigen

– Vil våre etterfølgere ønske å bli partnere med alt ansvaret som følger med? Selv vil jeg forsøke å inspirere de som kommer etter meg til å ønske å ta ansvar, ønske å drive noe fremover – skape og utvikle noe, sier Hilde Avløs Grande, MP i Stiegler.

TEKST: KARI HEGSTAD

Partnermodellene er mange og forskjellige, og i Bergen-baserte Stiegler, som i en rekke andre advokatfirmaer, er partnere eiere av selskapet.

– Dette tydeliggjør hvem som er eiere og har eieransvar, og hvem som er ansatte i selskapet. Samtidig ser vi at det blir mer og mer vanlig

å benytte fagkompetent administrativt ansatte i ansvarsroller som økonomi, marked og HR. Dette fordi advokatenes kompetanse, selv om de blir eiere, ofte ikke omfatter kompetanse innen disse områdene, forklarer hun.

Dermed kan partnerne i større grad ha en hverdag preget av å være advokater og faglige veiledere. Ifølge Grande vil dette kanskje være med på å ivareta «attraktiviteten» ved partnerrollen.

– Men så vet vi jo ikke helt hvordan fremtidige generasjoner vil se på dette. Vil våre etterfølgere ønske å bli partnere med det ansvaret som tross alt følger med? Dette er ubesvarte spørsmål.

– Jeg for min del vil i alle fall forsøke å inspirere de som kommer etter meg til å ønske å ta et slikt ansvar. Jeg skal ikke trekke opp stigen etter meg!

ALT VIKTIG HASTER IKKE

Uansett hvilken rolle du har i et advokatfirma, om du er advokat eller partner eller noe helt annet, er det vanskelig å komme utenom en felles førsteprioritet: Klientene.

– Vi er alle avhengige av våre klienter, og av at de tildeler oss oppdrag. Hvilke forventninger de har til advokattjenestene, er nok i tråd med den samfunnsutviklingen vi har sett, hvor alt av det vi ønsker og trenger skal være tilgjengelig for oss 24/7. Hos oss er det viktig å møte klientens forespørsel raskt, og jobbe ansvarlig, effektivt og etterrettelig med oppdraget klienten gir oss, forteller Grande.

Hun understreker at de samtidig er opptatt av å gjøre forventningsavklaringer med klienten på forhånd.

– På den måten kan vi sammen bli enige om forhold som gjelder tilgjengelighet og responstid, og om nødvendig påvirke klientens forventninger dersom disse ikke er forenelige med balansen

mellom hva oppdraget krever, og hva som er rasjonelt for advokaten som arbeider med oppdraget.

Her er det viktig at advokatene blir gode på å spille klienten god, påpeker hun.

– Det er ikke alt som er viktig som også haster. Samtidig er det ikke slik at det som ikke haster skal gi klienten en oppfatning av ikke å være en prioritet. Det handler om å snakke sammen – finne den gode måten å samhandle på – slik at vi kan løse klientens oppdrag med kvalitet og til riktig tid.

TVEEGGET FASTPRISLØSNING

Dialog og forventningsavklaring er også viktig når det gjelder pris og kostnadseffektivitet, mener Grande.

– De fleste oppdragsavtaler i dag inngås etter medgått tid-prinsippet, noe som ikke nødvendigvis gir klienten løpende kontroll med kostnadspådraget. Det er nok ikke utenkelig at det etter hvert vil tvinge seg frem behov for å vurdere fastprismodeller. Allerede i dag er det mange som har fastpris-pakker for eksempel på testament eller fremtidsfullmakt – typiske produktleveranser.

Med slike modeller kan det være nødvendig med oppdragsvilkår som gir advokaten rett på tilleggsvederlag dersom oppdraget blir vesentlig mer omfattende enn antatt, forklarer Grande.

– Alternativet, å gi en definitiv fast pris, uansett utvikling i saken, vil medføre en betydelig risiko for advokaten, som det i tilfellet kan være nødvendig å prise inn i fastprisen. En slik fastprisavtale vil antageligvis kunne bli uforholdsmessig kostbar for klienten.

– Hvis man drar parallellen til entreprenørbransjen, kan man jo se at slike fastpris-kontrakter, i alle fall dersom det gjelder saker av et visst eller uvisst omfang, gir grunnlag for mang en tvist. Det er kanskje ikke fordelaktig når oppdraget med advokaten ofte inngås for å bidra i tvisteløsning, poengterer hun. •

”
Det er nok ikke utenkelig at det etter hvert vil tvinge seg frem behov for å vurdere fastprismodeller.

HURTIG RESPONS = GOD SERVICE

Managing partner i Wiersholm, Stephan Jervell, mener klienter gjennom flere år har stilt høye krav til responstid og tilgjengelighet. På lengre sikt tror han likevel at kravene vil bli enda høyere.

TEKST OG FOTO: KARI HEGSTAD

– Hvordan møter bransjen klientenes forventninger knyttet til tilgjengelighet og effektivitet?

– Etter min oppfatning har klientene stilt høye krav på denne fronten gjennom flere år. Dette henger nok sammen med økte

krav til tempo og produktivitet, samtidig som digitaliseringen har gjort det enklere å være tilgjengelig når som helst og hvor som helst. Rask responstid oppfattes som god service, og er dermed verdifullt for klientene.

– Vil hverdagen bli enda mer klientstyrt fremover enn den er i dag?

– På kort sikt tror jeg ikke at vår hverdag vil bli mer klientstyrt enn den allerede er. Samtidig merker vi at klientene har et økt fokus på – og stiller krav om – hvordan vår virksomhet er innrettet, for eksempel når det kommer til mangfold og arbeidsmiljø. I tillegg tror jeg at KI, på litt lengre sikt, kan komme til å endre vår bransje, og at en følge av dette vil bli større grad av klientstyring.

– Har du tanker om en eventuell utvikling når det gjelder prising av advokattjenester?

– Spørsmålet om nye prismodeller har pågått i mange år, og både klient- og advokatsiden har vært opptatt av dette. Det må nok likevel sies at nye prismodeller fremdeles ikke er veldig utbredt, selv om det nå er mer vanlig enn tidligere både med fastpris- og abonnementsløsninger.

– Står partnermodellen stadig eller for fall?

– Partnermodellen er også et tema som har blitt mye diskutert gjennom mange år, men uten at de helt store endringene har skjedd. Det finnes advokatfirmaer i enkelte

jurisdiksjoner som ikke er eid av partnere, men av eksterne eiere. Noen slike firmaer er også børsnotert. Men en eierskapsmodell med eksterne eiere er fremdeles

Stephan Jervell.
Foto: Kari Hegstad

unntaket, og det viser vel at partnermodellen ikke står for fall med det første. Samtlige av de mest vellykkede advokatfirmene både globalt og nasjonalt er eid av partnere.

– En annen sak er at partnermodellen har endret seg mange steder, hvor det har skjedd et

skifte fra rene likedelingspartnerskap, til mer regulerte «lock step»-løsninger. Vi har også sett en større fremvekst av partnermodeller basert på fordeling etter den enkeltes inntjening, sier Jervell. •

Endringene som vil forme fremtiden

Kunstig intelligens vil bli et vippepunkt. Flere selskaper vil slå seg sammen. Nye aktører kan feie aktører som tilbyr enkle advokattjenester av banen. Omsetningsveksten flater ut. Tilsynsrådet – som om kort tid blir Advokattilsynet – håper at bransjen er vekket av avsløringene om utro tjenere og lysky lånevirkosomhet og raskest mulig bygger kulturer for god internkontroll.

– Jeg har ingen glasskule å se inn i fremtiden med, bare noen tanker på et overordnet nivå, sier professor Lasse B. Lien.

Forventer store RYSTELSER

– De neste fem til ti årene vil trolig gi mer konkurranse, lavere omsetningsvekst og lavere lønnsomhetsvekst i advokatbransjen enn vi har hatt i det foregående tiåret, sier professor Lasse B. Lien ved Norges Handelshøyskole.

TEKST: NINA SCHMIDT

Det vil ta tid før endringene får effekt, så det er først et godt stykke ut i perioden at vi vil se dette, sier Lien.

Han er professor i strategi ved Institutt for strategi og ledelse ved NHH, og har de siste årene kommentert Advokatforeningens bransjeanalyse over omsetningen i advokatbransjen på det årlige treffet for lederne av landets førti største advokatselskaper.

Både teknologiske og regulatoriske endringer trekker nå i samme retning, påpeker han.

– Advokatbransjen har vært ganske skjermet og rolig ganske lenge, sammenlignet med andre bransjer. Det er rimelig å forvente at det totale endringstrykket vil øke.

Han tror omveltningene vil bli ganske store.

– Med opphevelsen av rettsrådsmonopolet, vil det åpnes for nye aktører med ny teknologi og andre forretningsmodeller.

Han tror også at det vil komme mer konsolidering, mer samarbeid og flere allianser mellom selskaper i bransjen enn vi har sett til nå.

LAVERE INNTEKT FRA FULLMEKTIGER

– Jeg tror det er to hovedgrunner til at omsetningsveksten blir lavere: Den ene er ny teknologi som vil automatisere en del tjenester, og det andre er nyetableringer på utsiden av bransjen. Begge deler tilsier at det antageligvis vil være særlig

de enkle advokattjenestene som vil bli hardest rammet.

Komplisert rådgivning og saker som innebærer rettslige prosesser vil ikke bli rammet på samme måte, understreker han.

Jo større andel av inntektene til et advokatfirma som kommer fra tjenester som enten kan automatiseres eller utøves av aktører utenfor bransjen, jo hardere vil man bli rammet, påpeker Lien.

– Som en følge av dette kan en tenke seg at inntektene til advokatfullmektiger under opplæring vil bli lavere, og det vil bli dyrere å ha fullmektiger. Hvis dette slår inn, vil vi se et lavere antall nye advokater hvert år enn vi har sett til nå.

Hvis prisene på mange advokattjenester går litt ned, vil det stimulere det totale volumet av rettsrådgivning, og noe av volumet vil gå til aktører som ikke er tradisjonelle utøvere.

– Så det er lett å tenke seg at det blant mindre advokatfirmaer vil bli mer konsolidering. Dette tror jeg bare vil akseptere fremover.

SAMME PRIS PR. HODE?

Men hvilke egenskaper vil den nye teknologien ha? Dette er det ingen som har helt klarhet i, understreker Lien.

– Vi kan tenke oss to muligheter; den ene er at KI-teknologi – som har de samme algoritmene og er trent på de samme dataene – i hovedsak blir tilgjengelig for alle advokatfirmaene til samme kvalitet og pris pr. advokathode.

Dette er for eksempel slik søkemotoren Google og gratisversjonen av ChatGPT fungerer.

– Da kan man tenke seg at kvalitetsforskjellene mellom advokatfirmaene blir mindre, og det vil være lettere å sammenligne advokatselskaper. Det vil gjøre det lettere å bygge et renommé, slik at forspranget til de fem store kan krympe.

I alternativ to taper de små på bekostning av de store.

– Det kan være at store aktører kan få bedre teknologi ved hjelp av egne data eller kjøpedata, og at de vil ha lavere kostnader ved å investere i ny teknologi enn de små har. I så fall vil situasjonen favorisere de store, og legge et ekstra trykk på konsolideringen blant de mindre.

For samfunnet vil det totalt sett ikke være noen ulempe at prisene går ned og volumene går opp, så lenge kvaliteten ikke faller, påpeker Lien.

– Det er all grunn til å tro at dette kan være positivt for samfunnet som helhet. Det at man får tilgang på tjenester til lavere priser med kanskje høyere kvaliteten enn tidligere, er bra. •

Tilsynsrådet ber advokater OM Å TENKE NYTT

Dokumentarserien Den sorte svane og Norgeshistoriens største lånesvindelsak er blitt et veiskille for Tilsynsrådet. – Advokatyrket er i stor utstrekning basert på tillit. Spørsmålet er om tiden er moden for å endre ørlite grunn på det utgangspunktet.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Det sier Jonas Haugsvold, assisterende direktør i Tilsynsrådet.

– Jeg håper at advokatbransjen ser dette som en mulighet til å tenke nytt og alternativt om behovet for styringskultur og internkontroll, sier Haugsvold.

– Det handler jo om interne sårbarheter, som vi sjelden ser problematisert i advokatforetakenes risikovurdering når vi er på tilsyn. En ting er den eksterne trusselen fra personer som ønsker å misbruke advokaters privilegier, for eksempel klientbankkontoen, som er en av de store risikodriverne i advokatvirksomhet. Risiko handler også om det vi kan kalle «den utro tjeneren» i advokatforetaket. Det er den advokaten som er villig til å gå vesentlig lenger i å tilfredsstille klientens ønsker og behov enn det de andre advokatene i samme firma er villig til å gjøre. Denne personen handler gjerne på tvers av allment aksepterte instruks, rutiner eller normer.

Hva slags systemer har advokatfirmaene i dag for å sikre seg mot at denne utro personen kommer inn og utnytter virksomheten? Det er et spørsmål advokatene bør stille seg, sier Haugsvold.

– For å ta et eksempel fra virkeligheten: Hvis internkontrollen er rigget slik at den kun tar stikkprøver blant nye saker, hvem sjekker om det er noen som bevisst velger å føre transaksjonene sine på en gammel sak i systemet, nettopp for å unngå å bli avslørt?

– BØR VÆRE MER SKEPTISKE

Tillitskulturen står sterkt i advokatfirmaene, men i dag bør advokater kanskje ha en litt mer skeptisk innstilling, mener Haugsvold.

– Man kan for eksempel være tjent med å sentralisere ansvaret, og bygge opp en kultur for internkontroll der man har systemer for å rapportere avvik og å følge opp disse. Det handler ikke om å mistenke alle, men om å ha et nødvendig forsvarsværk på plass. Det bør gjennomføres en intern due diligence som avdekker svakheter i virksomheten. Man bør spørre seg hvordan det kan være mulig å omgå de rutinene man er blitt enige om.

Han ser tegn på at bransjen nå begynner å ta disse spørsmålene på alvor, forteller han.

– Men jeg mener det fortsatt er et vesentlig rom for forbedring både når det gjelder den generelle risikoforståelsen knyttet til anti-hvitvasking, og for hva som skal til for å ha en forsvarlig styrings- og kontrollstruktur i virksomheten. Dette gjelder særlig bruk av felles klientbankkonto, som er den største risikodriveren i et advokatforetak. Hvem i virksomheten er det som har kontroll med hva som skjer der? Er alle enige om når det ikke er greit å tilby denne tjenesten?

Dette gjelder ikke bare de små firmaene, men også de store, ifølge Haugsvold. •

Les en lengre versjon av intervjuet på Advokatbladet.no.

– Risikovurdering krever kontinuerlig oppmerksomhet, sier Jonas Haugsvold.

”
Det handler ikke om å mistenke alle, men om å ha et nødvendig forsvarsværk på plass.

Kvantesprang med KI

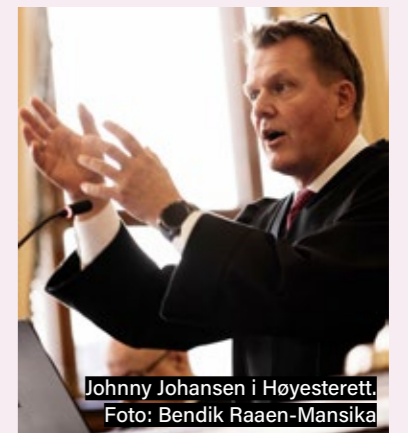
Johnny Johansen, styreleder og partner i Haavind

– Jeg tror advokatbransjen vil gjøre kvantesprang i 2025. Kunstig intelligens har allerede fått fotfeste i de fleste advokatfirmaer, og jeg tror at KI neste år vil prege mye av det vi foretar oss som advokater.

– Jeg har særlig store forhåpninger til hvordan KI kan bidra til å mer effektivt tvisteløsning. Spesielt i de store og komplekse, kommersielle tvistene, kan vi oppnå betydelige besparelser med effektiv

bruk av KI. Med nye KI-verktøy, trent på omfattende datasett, vil vi få et enestående redskap for å søke, sammenligne, oppsummere og trekke ut insikter fra store mengder tekst, bilder og data.

– Jeg har tro på at utviklingen vil fortsette i høyt tempo. Ikke minst tror jeg jeg vi advokater kommer til å bli mye dyktigere på å bruke de nye KI-verktøyene, etter hvert som vi bygger mer kunnskap og får mer erfaring.

Johnny Johansen i Høyesterett. Foto: Bendik Raaen-Mansika

BI-PROFESSOR: – Mye bra med god, gammeldags grubling

På BI øver studentene på å senke skuldrene for å forebygge press og stress. – Men ingen skal gå ut av BI uten å forstå hvordan kunstig intelligens kan brukes som et juridisk verktøy, sier professor Monica Viken.

TEKST OG FOTO: NINA SCHMIDT

Høsten 2023 startet det første kullet med studenter i rettsvitenskap på BI i Oslo med mulighet til å ta mastergrad. Studiet har et større fokus på forretningsjuss og tverrfaglighet enn de tre tradisjonelle juridiske fakultetene, og samarbeider blant annet med Thommessen og Wiersholm.

Det samarbeides også med legal-tech selskaper, som jevnlig kommer til campus for å forelese om teknologiske nyvinninger.

– Det første vi gjorde da ChatGPT fikk sitt gjennombrudd, var å bli enige om at dette måtte vi lære oss selv. Det er ingen selvfølge at professorer kjenner til kunstig intelligens og dets konsekvenser. I hele år har vi hatt KI-seminarer med eksterne tech-selskaper en fredag i måneden, forteller Monica Viken.

Hun er professor i juss og har det faglige ansvaret for bachelor- og masterstudiet i rettsvitenskap ved BI.

På BI trekkes kunstig intelligens inn i enkeltfagene, men studentene drilles også i tradisjonell juridisk metode.

– Studentene må lære seg å bruke KI, men også kjenne til begrensningene og reguleringene. Samtidig er det mye bra med den gammeldags grublingen, og studentene må kunne reflektere kritisk og lære seg tradisjonell juridisk metode. Her er det viktig med en god balanse.

På BI kan jusstudentene bruke KI i hjemmeoppgaver, men må fortelle at de har gjort det, og hvordan.

VIL ENDRE BRANSJEN

At KI vil endre advokatbransjen, er Viken ikke i tvil om.

BI har nå 150 jusstudenter, og studiet er lagt opp som et femårig integrert løp der bachelorgraden gis etter tre år, og så går man rett over på et toårig masterprogram, forteller professor Monica Viken.

”
Vi har ikke sett effekten av KI ennå, men vi tror at det vil skje snart. Det er mange gode ideer og systemer som utvikles på mange fronter.

– Vi har veldig tett dialog med flere advokatfirmaer, og de er sikre på at KI vil prege fremtiden, og trenger kandidater som har vært innom teknologien, kjenner verktøyene og vet begrensningene når de skal gi råd til klienter. Vi må hele tiden hente inn den kompetansen vi trenger utenfra.

Studentene kan i deler av studiet velge mellom flere valgfag som ikke er juridiske.

– Jeg tror vi gjør noe riktig her på BI ved å gi studentene tverrfaglig kompetanse for eksempel om kommersiell forståelse, prosjektledelse, regnskap og økonomi. Det dukker opp problemstillin-

ger på tvers. Vi er opptatt av å utvikle forståelse fagene imellom.

WORK-LIFE BALANCE

Studentene ønsker balanse mellom jobb og fritid, men Viken mener det er vanskelig å komme bort fra at arbeidsbelastningen fort kan bli stor i advokatfirmaene når klienten vil ha noe levert.

– Prestasjonsjaget kommer allerede på studiet, vi jobber derfor mye med å forebygge intern konkurranse, og øver på hvordan man skal håndtere tidspress med senkede skuldre. Hos oss får de ikke

karakterer det første semesteret for å dempe presset litt, og så håper vi at det skjer noe i den andre enden, altså i arbeidslivet. Man kan jo ansette flere folk. Men et økt fokus på bedre livsbalanse vil nok føre til justeringer, og KI kan forhåpentligvis gi effektivisering og forenkling, noe som vil føre til at arbeidsoppgavene kan bli færre.

– Vi har ikke sett effekten av KI ennå, men vi tror at det vil skje snart. Det er mange gode ideer og systemer som utvikles på mange fronter. Dette er noe vi snakker med studentene om; verden vil ikke se ut slik den gjør nå, og vi kan ikke sove. •

Rettsavgjørelsene det er knyttet størst spenning til

«Lovgivningen skal oppfylle politiske formål og ha tilskattede politiske virkninger. Ved domstolenes og Høyesteretts anvendelse av lovene i enkeltsakene, vil de tilskattede politiske virkninger virkeliggjøres, korrigeres eller suppleres, og i noen tilfeller tilsidesettes», sa tidligere justitiarius Tore Schei i et foredrag i 2011. Hvilke viktige rettsavgjørelser kan vi glede oss til i 2025? Og finnes det lovtomme rom i Norge?

Ungarsk lovgivning mot LHBTQ+-personer

Halvard Haukeland Fredriksen

Professor, visedekan for utdanning ved UiB, redaktør i Lov og Rett

– Hvilke rettsavgjørelser venter du med størst spenning på i 2025?

– Fra Høyesterett venter jeg på storkammerssaken om straff for brudd på innreiseforbud til Norge som skal forhandles i Høyesterett i januar, hvor det blant annet er spørsmål om Høyesterett vil slutte seg til EFTA-domstolens tolkning av unionsborgerskapsdirektivet.

– Fra EFTA-domstolen venter jeg på Sak E-13/24 om vandredirektivets betydning for dumping av gruveavfall i Førdefjorden.

– Og fra EU-domstolen venter jeg på Sak C-769/22 Kommisjonen mot Ungarn om EUs grunnleggende verdier som hinder for ungarsk lovgivning rettet mot LHBTQ+-personer.

Innreiseforbud og MR-brudd i Ukraina

Gjermund Aasbrenn
Ansvarlig for Advokatbladets fagsider Jussnytt, PhD-stipendiat ved UiT

– Hvilke rettsavgjørelser venter du med størst spenning på i 2025?

– Hvis vi holder oss til norske domstoler, er jeg nok mest spent på avgjørelsen fra Høyesterett i saken om straff for brudd på innreiseforbud. Saken handler - enkelt sagt - om forholdet mellom et norsk innreiseforbud og fri bevegelighet i EØS, nærmere bestemt om et eldre norsk innreiseforbud bortfalt da tiltalte giftet seg med en EØS-borger. Saken skal behandles av Høyesterett i storkammer, og staten ved Justisdepartementet opptrer.

– Om vi løfter blikket enda litt mer, er jeg også spent på EMDs avgjørelse i saken Ukraine and the Netherlands v. Russia. Den saken handler om menneskerettighetsbrudd under krigen i Ukraina fra 2014, herunder fullskalainvasjonen i 2022.

– Inngripende undercoveroperasjoner

Ingvild Bruce

Førsteamanuensis og PhD ved Politihøgskolen og ved UiO

– Hvilken rettsavgjørelse venter du med størst spenning på i 2025?

– Jeg er veldig spent på tingrettens (og til slutt antakelig Høyesteretts) avgjørelse av Stiftelsen Tinius søksmål mot staten om lovligheten av de fullmaktene som er gitt Etterretningstjenesten til å overvåke folks elektroniske kommunikasjon.

– På hvilket område eksisterer det et lovtomt rom der det er mest prekært at Høyesterett kommer med en avgjørelse?

– Jeg mener det er prekært at lovgiver får beskjed om å prioritere reguleringen av politiets bruk av inngripende undercoveroperasjoner, og at slike operasjoner ikke kan brukes uten lovhjemmel i en moderne rettsstat.

– På hvilket område eksisterer det et lovtomt rom der det er mest prekært at Høyesterett kommer med en avgjørelse?

– Også her er det vel vanskelig å komme unna EØS-retten. Jeg har ikke ett bestemt rettsspørsmål som peker seg ut, og kanskje er det heller ikke så treffende å snakke om lovtomt rom. Mitt poeng er heller at det - generelt - fortsatt er en vei å gå når det gjelder bevisstetsnivå hos norske dommere. Og advokater.

– Ta for eksempel norske domstolers plikt til, innenfor visse sakstyper, å anvende EØS-rett av eget tiltak. Dette glipper påfallende ofte. Advokatene tar heller ikke tak i det. En avgjørelse fra Høyesterett i en egnet sak om for eksempel forbrukeravtale-direktivet kunne vært en vekker.

— JU§NYTT —

Nr. 6/2024

Fagsidene er skrevet av stipendiat ved UiT Norges arktiske universitet **Gjermund Aasbrenn**. Han har vært førstekonsulent i Justisdepartementets lovavdeling, advokatfullmektig i Arntzen de Besche, dommerfullmektig og konstituert tingrettsdommer ved Sør-Trøndelag tingrett, utreder i Høyesterett og konstituert lagdommer ved Hålogaland lagmannsrett.

E-post: gjermund.aasbrenn@uit.no

Straffeprosess: «Samme forhold» og kontradiksjon

Etter nærmere regler i **straffeprosessloven § 38** kan retten – som kjent – **ikke gå utenfor det forholdet tiltalen gjelder**. I **HR-2024-999-A** avsnitt 21 understreket førstvoterende at **bestemmelsen gir uttrykk for et prinsipp**, i den forstand at reglene ikke er begrenset til saker hvor det er tatt ut tiltale. Den aktuelle saken var en tilståelsessak, og da var «prinsippet i straffeprosessloven § 38 [...] minst like viktig [...] som ved ordinær rettergang». Stikkordet som gjerne brukes om problemområdet er «samme forhold». Parallellen i sivilprosessen er «samme krav», jf. for eksempel tvisteloven § 11-2 første ledd første punktum om at retten bare kan avgjøre de kravene som er reist i saken.

I Høyesteretts dom i **HR-2024-1871-A** avsnitt 28 beskrives «samme forhold»-vurderingen etter straffeprosessloven § 38 generelt slik:

«Innholdet i straffeprosessloven § 38 er drøftet i en rekke avgjørelser fra Høyesterett. En bred generell gjennomgang er gitt i HR-2022-2297-A avsnitt til 23 til 31. Som det er fremhevet i denne avgjørelsen avsnitt 28 til 30, står man overfor samme forhold så lenge det dreier seg om **samme faktiske handling og straffebudene ikke har vesentlig forskjellig rettslig karakter**. Det kan være samme faktiske handling selv om retten bygger på et annet tidspunkt, et annet sted og andre omstendigheter. Avgjørelsen av om det foreligger samme forhold, skal bygge på en helhetsvurdering, jf. Rt-2006-279 avsnitt 11.»

I den aktuelle saken – en sak hvor det var tatt ut tiltale for seksuallovbrudd – hadde lagmannsretten holdt seg innenfor **samme forhold** når den omsubsumerte fra **straffeloven 1902 § 195 første ledd første punktum (seksuell omgang med barn under 14 år) til første ledd andre punktum i samme paragraf (seksuell omgang til samleie med barn under 14 år)**. Her kan det også nevnes at straffeloven 2005 har en liknende oppbygning, se §§ 299 og 300. Høyesterett har for øvrig relativt nylig også uttalt at **straffeprosessloven § 38 kan gi grunnlag for å dømme for medvirkning selv om tiltalen går ut på at den tiltalte har utført handlingen og straffeloven § 15 ikke er nevnt i tiltalebeslutningen**, jf. **HR-2023-2197-U** avsnitt 7. I en annen fersk avgjørelse, **HR-2024-478-U**, kom Høyesterett til at **forsøk på medvirkning til grov voldtekt av barn under 14 år og medvirkning til grov voldtekt av barn under 14 år var samme forhold**, jf. straffeprosessloven § 38.

I HR-2024-1871-A ble likevel lagmannsrettens dom opphevet. Straffeprosessloven § 38 tredje ledd stiller nemlig relativt strenge krav til **kontradiksjon** ved subsumsjonsendring innenfor samme forhold:

«Før retten bruker et annet straffebud enn tiltalebeslutningen, eller idømmer en annen rettsfølge eller et større inndragningsansvar enn påstått, skal den gi partene anledning til å uttale seg om spørsmålet. Siktede skal få en passende utsettelse når retten finner det ønskelig for forsvaret.»

Disse kravene gjaldt i den aktuelle saken selv om det ikke var spørsmål om å anvende en annen straffebestemmelse, men om å anvende et alternativ i den samme bestemmelsen som kan gi grunnlag for en strengere straff, jf. avsnitt 34.

Problemet var dels at tiltalte ikke var til stede da muligheten for subsumsjonsendring ble signalisert av lagmannsretten – han hadde fått tillatelse til å unnlate å møte siste rettsdag. Regelen her uttrykkes slik i avsnitt 35:

«Bestemmelsen fastsetter at 'partene' skal gis anledning til å uttale seg. Dette må forstås slik at retten også gjelder for tiltalte selv, slik det er forutsatt i HR-2018-884-A avsnitt 55. Det vil normalt ikke være tilstrekkelig at forsvarer har mulighet til å uttale seg på vegne av tiltalte.»

Førstvoterende tok imidlertid ikke stilling til om lagmannsrettens dom skulle oppheves på dette grunnlaget.

Problemet var nemlig også at lagmannsretten ikke hadde vært tilstrekkelig tydelig når den hadde signalisert muligheten for subsumsjonsendring. Om dette sies det generelt i avsnitt 36:

«Videre må det kreves at retten når den opplyser at det er aktuelt med en subsumsjonsendring, gjør dette på en tilstrekkelig tydelig måte, jf. Rt-1989-1336. Informasjonen må gjøre det klart at det er aktuelt å fravike tiltalen, og hva dette nærmere kan gå ut på. Partene må gis en reell mulighet til å benytte seg av retten til å uttale seg eller be om utsettelse av saken.»

Førstvoterende la til grunn at lagmannsretten under aktors prosedyre hadde reist spørsmål om hun hadde vurdert endring av tiltalen til også å omfatte samleie. Aktors svar var at hun hadde vurdert dette, men at det etter hennes oppfatning ikke var tilstrekkelig bevismessig grunnlag for en slik endring. Lagmannsretten tok opp spørsmålet om subsumsjonsendring også senere, men dette skjedde først under forsvarernes prosedyrer

og da i forbindelse med deres behandling av oppreisningskravet. Det ledet ikke til noen form for reaksjon fra forsvarerne. Lagmannsretten hadde da «grunn til å ta opp spørsmålet om endring på en særlig tydelig måte», jf. avsnitt 48.

På dette grunnlaget ble lagmannsrettens dom med ankeforhandling opphevet.

Det var enstemmighet om resultatet, men én dommer hadde en særmerknad hvor hun ga uttrykk for at det ikke var bevismessig dekning for å si at lagmannsretten ikke tok opp spørsmålet tilstrekkelig tydelig. Derimot var det sannsynliggjort at forsvarerne misforsto eller ikke skjønnte konsekvensene av det lagmannsretten tok opp.

Det hører med å nevne at **samme forhold-vurderingen etter straffeprosessloven § 51 om rettskraft er annerledes enn vurderingen etter § 38**. Om dette heter det i Rt-2011-172 avsnitt 18:

«Bestemmelsen om rettskraft må tolkes i samsvar med Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) protokoll 7 artikkel 4. Etter Den europeiske menneskerettsdomstols storkammerdom 10. februar 2009 i saken Zolotukhin mot Russland (EMD-2003-14939) er det avgjørende for om man står overfor samme forhold etter protokoll 7 artikkel 4, **hvorvidt den faktiske handling er den samme.**»

Her gjelder det altså ikke et vilkår om at straffebudene ikke har vesentlig forskjellig rettslig karakter. Det kan riktig nok spørres om EMDs praksis har vært helt konsekvent her, men Høyesterett synes ikke å ha fraveket rettsoppfatningen i 2011-avgjørelsen.

Med til bildet hører også at **samme forhold-vurderingen etter straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum** om at siktede har ankerett til Høyesterett for «forhold siktede er frifunnet for av tingretten, men domfelt for i lagmannsretten», **også står på egne ben**. Se til illustrasjon HR-2023-1114-U avsnitt 24–25.

Og helt til slutt: Når det gjelder parallellen i sivilprosessen – «samme krav» – synes det derimot nå å være konsensus om at grensen for alle praktiske formål trekkes likt i alle relasjoner.

Nøkkelavsnitt i HR-2024-1871-A: 29–31, 48–50 og 53–54.

31

Menneskerettigheter: Omberamning av rettsmøte på grunn av religiøs høytid

Domstoloven § 139 andre ledd fastsetter: «Paa helligdage maa der ikke holdes retsmøter uten i paatrængende tilfælde». Hva som ligger i helligdager i denne sammenhengen er regulert i helligdagsfredloven § 2. Oppregningen her omfatter vanlige søndager, nyttårsdag, skjærtorsdag, langfredag, første påskedag, andre påskedag, Kristi Himmelfartsdag, første pinsedag, andre pinsedag, første juledag og andre juledag.

Spørsmålet om et rettsmøte skal omberammes, må for sivile saker løses med utgangspunkt i tvisteloven § 16-2 og 16-3. Straffeprosessloven har på sin side ingen generell bestemmelse om omberamning.

Dersom et rettsmøte skulle være berammet på en helligdag etter helligdagsfredlo-

ven § 2, kan domstoloven § 139 andre ledd være et moment i vurderingen av om saken skal omberammes. Men hva med religiøse høytider som ikke omfattes av helligdagsfredloven § 2? Hvilken betydning får da EMK artikkel 9 om tanke-, samvittighets- og religionsfrihet, jf. også Grunnloven § 16?

Spørsmålet oppsto i **Frostating lagmannsretts kjennelse 14. juni 2024 (LF-2024-93589)**. Kjennelsen ble ikke anket til Høyesterett og er rettskraftig.

Den underliggende saken var en barnevernssak, og tingretten hadde berammet hovedforhandling slik at den kolliderte med den muslimske høytiden Eid. Lagmannsretten kom til at gjennomføring av hovedforhandling som berammet ikke ville være noen krenkelse av religionsfriheten.

I et lengre sitat fra tingrettens vurdering – som lagmannsretten sluttet seg til – er det en relativt utførlig gjennomgang av EMK artikkel 9, og det uttales:

«Retten ser det [...] slik at norske domstoler ikke har plikt til å beramme en retts sak for å tilpasse seg ulike religioners helligdager. Retten er derimot forpliktet til å ta hensyn til de helligdager som følger av norsk lov.»

I den konkrete vurderingen ble det også vist til sakstypen og hensynet til barnets beste.

Etter mitt syn er nok den siterte uttalelsen for kategorisk, men resultatet i saken er det ikke noe å si på. Kjennelsen er uansett en påminnelse om at norske domstoler ofte har en restriktiv praksis når det gjelder omberamning.

Nye lover i kraft

Denne oversikten dekker perioden

12. oktober 2024–22. november 2024.

FINANSDEPARTEMENTET

• Lov 21. juni 2024 nr. 42 om endringer i regnskapsloven mv. (bærekraftsrapportering). (Delt ikraftsetting. Endringsloven del I (**regnskapsloven**), endringsloven del II (**revisorloven**) med unntak av § 12-1, endringsloven del III (**statsforetaksloven**), endringsloven del IV (**aksjeloven**), endringsloven del V (**allmennaksjeloven**), endringsloven del VI (**bustadbyggjelagslova**), endringsloven del VIII (**verdi-papirhandeloven**), endringsloven del IX (**samvirkelova**), endringsloven del X (**finansforetaksloven**), endringsloven del XI (**fagskoleloven**) og endringsloven del XII (**åpenhetsloven**) i kraft 1. november 2024.) Overgangsregler er for øvrig fastsatt i forskrift 11. oktober 2024 nr. 2477 om overgangsregler til lov 21. juni 2024 nr. 42 om endringer i regnskapsloven mv. (bærekraftsrapportering).

Advokatloven og ny advokatforskrift i kraft 1. januar 2025

Som kjent trer **advokatloven og ny advokatforskrift i kraft 1. januar 2025**. Advokatbladet publiserte 6. november 2024 en nettsak med overskriften «**Dette må du være klar over før advokatloven trer i kraft**». Her fremgår det at **Advokatforeningen har laget en sjekklister før det nye regelverket slår inn**. Jeg viser til saken for nærmere detaljer.

Sivilprosess I: Sakskostnader

I **HR-2024-1862-U** hadde en part begjært midlertidig forføyning med krav om blant annet sletting av krenkende Facebook-innlegg. Lagmannsretten kom til at parten hadde sannsynliggjort hovedkravet, men etter tidspunktet for tingrettens kjennelse var innleggene gjort utilgjengelige på en slik måte at vilkårene for midlertidig forføyning ikke lenger var oppfylt. Dermed hadde motparten vunnet saken for lagmannsretten, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd, jf. andre ledd.

Etter reglene om overprøving av sakskostnadsavgjørelser i tvisteloven § 20-9 andre ledd, jf. første ledd, skulle lagmannsretten legge sitt resultat til grunn også når den traff sakskostnadsavgjørelse for tingretten. Og da hadde motparten vunnet saken også for tingretten. Det skulle man i alle fall tro.

Lagmannsretten viste imidlertid til høyesterettspraksis under tvistemålsloven hvor det ble lagt til grunn at det kunne være grunnlag for å fravike hovedregelen som følge av endrede faktiske forhold i ankegangen, slik at sakskostnadene for tingretten måtte vurderes ut fra situasjonen da tingretten behandlet saken, og hva som ville vært det riktige resultatet på tidspunktet for tingrettens avgjørelse.

Høyesterett pekte på sin side i avsnitt 12 på sakskostnader etter tvisteloven kapittel 20 bare kan tilkjennes «når det er bestemt eller er avtalt», jf. § 20-1 andre ledd. I forlengelsen av dette forklares regelen under tvisteloven slik i avsnitt 13:

«Dette innebærer etter utvalgets syn at A som tapende part i lagmannsretten, bare kan tilkjennes sakskostnader hvis tvisteloven kapittel 20 hjemler kravet. **I en situasjon hvor motparten B vant saken i lagmannsretten, kan A derfor bare tilkjennes sakskostnader hvis ett av alternativene i § 20-4 er oppfylt**. Konsekvensen er at den praksisen som følger av Rt-1995-2003 og Rt-1999-523 ikke er videreført i større utstrekning enn § 20-4 hjemler.»

På denne bakgrunn ble lagmannsrettens avgjørelse av sakskostnadene for tingretten opphevet.

Kontaktforbud og besøksforbud: Betydningen av samtykke fra den forbudet skal beskytte

Straffeloven § 168 bokstav a setter straff for «den som [...] bryter kontaktforbud i medhold av straffeloven § 57». En tilsvarende bestemmelse for besøksforbud finnes i § 168 bokstav b.

Et ikke helt upraktisk spørsmål er om fornærmede, med straffriende virkning for tiltalte, kan samtykke i at vedkommende tar kontakt. Hovedregelen er at et samtykke ikke har straffriende virkning, jf. HR-2015-1543-U avsnitt 13, som gjaldt besøksforbud:

«Utvalget viser imidlertid til at **den et besøksforbud er ment å beskytte, som hovedregel ikke med straffriende virkning for den forbudet er rettet mot, kan samtykke i at vedkommende tar kontakt**. Dette følger av at straffeloven [1902] § 342 første ledd bokstav b [nå: straffeloven 2005 § 168 bokstav b] beskytter både pri-

vate og offentlige interesser, og at besøksforbud kan nedlegges selv om den det er ment å beskytte motsetter seg det.»

I 2015-avgjørelsen hadde den forbudet skulle beskytte kontaktet den forbudet var rettet mot i to sammenhenger, først i forbindelse med en foreldresamtale på skolen og deretter for praktiske avklaringer i forbindelse med et hussalg. At den forbudet var rettet mot, svarte på disse henvendelsene, ble ikke ansett som straffbare brudd på besøksforbudet.

I **HR-2024-2082-U** – som er en begrunnet ankenektelse fra Høyesterett, og som gjaldt brudd på kontaktforbud – forelå det derimot **ikke straffriende samtykke**. I avsnitt 15 begrunnet ankeutvalget dette med at kontakten mellom tiltalte for fornærmede var «av en helt annet karakter» enn i 2015-avgjørelsen, og at [tiltalte], i strid med kontaktforbudet, [hadde] tilbudt fornærmede å flytte hjem til seg og [...] levd sammen med henne i over 6 måneder». Ankeutvalget sluttet seg også til en uttalelse fra lagmannsretten om at «[d]et å flytte sammen med den som er ilagt kontaktforbud er [...] noe annet og medfører en helt annen risiko for at det kan bli begått nye straffbare handlinger mot fornærmede enn det å besvare noen få henvendelser med konkrete praktiske spørsmål på mobiltelefonen».

Avgjørelsen er neppe et grensetilfelle, men den bidrar like fullt til å klargjøre rettsstillingen. Ankeutvalgets drøftelse forutsetter for øvrig at **kontaktforbud og besøksforbud behandles likt i relasjon til spørsmålet om straffriende samtykke**.

»

Retts hjelp I: Unntaksbestemmelsen i retts hjelploven § 16 femte ledd

Retts hjelploven § 16 regulerer vilkårene for fri sakførsel.

Systemet er – kort forklart – at **retts hjelploven § 16 første og andre ledd lister opp bestemte sakstyper hvor det skal eller kan gir fri sakførsel**, altså uten eller med behovsprøving (også kalt prioriterte saker), mens **tredje ledd gjelder andre typer saker enn dem som omfattes av opplistingen i første og andre ledd** (også kalt uprioriterte saker). **Fjerde ledd gir hjemmel for å dispensere fra inntektsgrensen i saker som nevnt i andre og tredje ledd.**

En klassisk snubletråd her, er at **retten bare har kompetanse til å vurdere fri sakførsel etter første og andre ledd, eventuelt fjerde ledd i den grad det knytter seg til andre ledd. Retten kan ikke vurdere fri sakførsel etter tredje ledd, eventuelt tredje ledd jf. fjerde ledd.** Her ligger kompetansen hos statsforvalteren. Kompetansereglene følger av retts hjelploven § 19 sammenholdt retts hjelpforskriften §§ 4-1 og 4-2. Rt-2015-342 og Rt-2015-445 er to eksempler på at lagmannsretten hadde oversett kompetansereglene. Men de er såpass utilgjengelige at også Høyesterett overså dem i Rt-2006-905 og realitetsbehandlet en søknad om fri sakførsel etter retts hjelploven § 16 tredje ledd.

Statsforvalterens vedtak kan før øvrig påklages til Statens sivilrettsforvaltning, jf. retts hjelploven § 26 og Justisdepartementets rundskriv 23. juni 2006 (G-2006-6), mens rettens avgjørelse kan ankes til overordnet domstol, jf. retts hjelploven § 27.

Etter **retts hjelploven § 16 femte ledd** «innvilges ikke fri sakførsel etter annet til fjerde ledd dersom det er urimelig at det offentlige betaler for bistanden». Dette er altså et **unntak fra vilkårene i andre til fjerde ledd.**

Rundskriv fra Statens sivilrettsforvaltning (SRF-2017-1) «fremstiller hovedreglene i retts hjelploven [...] og omtaler også gjeldende praksis på sentrale områder», jf. punkt 1. I **punkt 7.6** – som handler om unntaksbestemmelsen i retts hjelploven § 16 femte ledd – er det en **formulering som indikerer at det, både i saker hvor søkeren har hatt og ikke har hatt fri sakførsel i tingretten, gjelder en hovedregel om at fri sakførsel ikke innvilges for ankende part for lagmannsretten.**

Sivilombudet har i **uttalelse 23. oktober 2024 (2024/1621)** gitt uttrykk for **rundskrivet på dette punktet «ikke [er] i overensstemmelse med gjeldende rett og praksis fra Høyesterett»**, jf. uttalelsen avsnitt 36.

Foranledningen var at to klagere hadde fått fri sakførsel for å ta ut søksmål mot staten ved Utlendingsnemnda om gyldigheten av et vedtak om tilbakekall av statsborgerskap (en uprioritert sak). Klagerne tapte saken i tingretten og søkte om fri sakførsel for å anke tingrettens dom. Søknaden ble avslått av statsforvalteren. Etter klage ble vedtaket opprettholdt av Statens sivilrettsforvaltning.

I Sivilombudets uttalelse avsnitt 30–31 er riktig lovtolkning uttrykt slik:

«I Rt. 2012 s. 1433 har Høyesterett uttalt seg om forståelsen av bestemmelsen. Sakens bakgrunn var at forberedende dommer i lagmannsretten hadde avslått søknad om fri sakførsel med begrunnelsen at 'fri retts hjelp for lagmannsretten for ankende part som har hatt fri sakførsel for tingretten, innvilges kun når spesielle forhold tilsier at det er rimelig.'

I sin avgjørelse viste Høyesterett til Ot.prp.nr. 91 (2003–2004) s. 56, hvor det som nevnt fremgår at retts hjelploven § 16 femte ledd er en unntaksbestemmelse som forutsettes brukt med varsomhet, og at den er ment som en sikkerhetsventil for de tilfeller hvor det fremstår som klart at fri sakførsel ikke skal innvilges. I avsnitt 10 i kjennelsen konkluderer Høyesterett med at det ikke var riktig, slik lagmannsretten la til grunn, at en part som anker som hovedregel ikke skal få fri sakførsel for ankeinstansen dersom vedkommende hadde det for underinstansen. Det samme gjaldt uttalelsen om at fri sakførsel for ankeinstansen bare kan innvilges dersom det 'foreligger spesielle grunner som tilsier at det er rimelig.'»

Sivilombudet bemerket også i avsnitt 36–37:

«Det er uklart for ombudet hvilke konkrete følger dette kan ha hatt i andre saker, men ombudet kan ikke utelukke at retts hjelpssøkeren kan ha fått avslag på fri sakførsel på grunn av feil lovanvendelse.

Ombudet finner grunn til å påpeke at det er viktig at både rundskrivet og SRFs egen praksis endres umiddelbart. Ombudet ber også om at ombudets uttalelse gjøres kjent for Statsforvalteren så snart som mulig.»

PS: Avslaget på søknaden om fri sakførsel ble omgjort før Sivilombudet avga sin uttalelse. Lagmannsretten kom i LB-2023-177557 til at klagernes vedtak om tilbakekall av statsborgerskap er ugyldige, og de ble tilkjent nødvendige sakskostnader. Dommen ble imidlertid anket til Høyesterett og er fremmet til behandling, se HR-2024-1852-U. Rundskrivet ble endret 15. november 2024.

Retts hjelp II: Bostedsforbeholdet

Som kjent følger det av salærforskriften § 9 første ledd at det offentlige ikke godtgjør «merutgifter som følge av at det er valgt advokat med kontor utenfor rettskretsen». Unntak gjelder bare for «spesielle tilfelle», jf. tredje ledd.

Unntaksbestemmelsen gir anvisning på en bred vurdering. I HR-2019-1119-U avsnitt 10 er det utlagt slik:

«Ved vurderingen av om det er grunnlag for opphevelse av bostedsforbeholdet skal det blant annet ses hen til sakens art, omfang, viktighet for klienten og vanskelighetsgrad, jf. blant annet Rt-2001-957. I kommentarene til bestemmelsen er det også trukket frem at tidligere klientforhold kan være av betydning. Videre fremgår det at **størrelsen av merutgiftene ved en eventuell opphevelse bør tillegges vesentlig vekt ved vurderingen.**»

Og videre i avsnitt 18 og 19:

«Som følge av hovedregelen i salærforskriften § 9 første ledd om at det offentlige ikke dekker merutgifter ved valg av advokat utenfor rettskretsen, er nettopp størrelsen på eventuelle merutgifter av særlig interesse ved vurderingen av om bostedsforbeholdet skal oppheves etter tredje ledd. Etter praksis skal derfor dette, som nevnt foran, tillegges vesentlig vekt, jf. blant annet HR-2013-179-U.

Som påpekt av tingretten, kan merutgiftene være vanskelige å anslå, spesielt der saken er i en tidlig fase. Når forholdet er såpass sentralt i vurderingen om bostedsforbeholdet kan oppheves, må domstolen likevel vurdere dette, basert på forventet fremtidig behandling av saken.»

Men hvordan beregner man merutgiftene? For advokater med kontor innenfor rett-

skretsen, som jo er sammenlikningsgrunnlaget, vil utgiftene kunne variere betydelig avhengig av hvor advokaten holder til.

I **HR-2024-1866-U** hadde lagmannsretten ikke innvilget en søknad om opphevelse av bostedsforbeholdet for en forsvareropnevning. I den forbindelse uttalte lagmannsretten:

«Etter lagmannsrettens syn kan ikke [forsvareren] bli hørt med at det ved vurderingen av merkostnadens størrelse, skal legges til grunn at tiltalte kan komme til å velge en advokat fra ytterkanten av rettskretsen, og at det for vurderingen av om bostedsforbeholdet her skal oppheves må sees bort fra deler av [forsvarerens] reiseutgifter og hele kostnaden knyttet til hotellopphold (3 døgn). Regelverket bygger på at en tiltalt kan velge fritt fra advokater innenfor rettskretsen, uten at det da skal foretas en vurdering av advokatens utgifter til reise og opphold. Situasjonen er annerledes når tiltalte velger advokat utenfor rettskretsen. Hovedregelen er da at merkostnaden ikke skal dekkes. Flere av rettskretsene i Norge, inkludert den denne saken gjelder, dekker store geografiske områder. Hvis [forsvarerens] standpunkt skal legges til grunn, vil det bety at regelverket knyttet til bostedsforbehold i svært mange tilfeller blir fullstendig uthulet.»

Lagmannsretten la altså til grunn at **merutgiftene ved en opphevelse av bostedsforbeholdet ikke kan beregnes med utgangspunkt i hva utgiftene ville ha vært ved valg av en advokat fra ytterkanten av den aktuelle domstolens rettskrets.**

Høyesterett fant det **«ikke nødvendig å ta stilling til dette spørsmålet»**. Men

Høyesterett har vært innom tematikken tidligere, jf. **Rt-1994-1160** på side 1161–1162:

«Når det gjelder anvendelsen av [den dagjeldende salærinstruksen] § 8 første ledd [nå salærforskriften § 9 første ledd], må det foretas en sammenlikning mellom utgiftene som er forbundet med å oppnevne en forsvarer utenfor lagsognet og utgiftene som er forbundet med å oppnevne en forsvarer som har kontor i lagsognet. Hvis det først velges en forsvarer utenfor lagsognet, kan denne imidlertid ikke sammenliknes med en forsvarer fra et hvilket som helst sted innen lagsognet, selv om saken måtte ha en viss tilknytning til stedet. Dette blir – iallfall som utgangspunkt – for hypotetisk. **Den naturlige sammenlikning er med en forsvarer med kontor på rettsstedet.**»

Rettsoppfatningen er fulgt opp i **Rt-1996-1770** på side 1771 og **Rt-1997-1867** på side 1868.

Kan Høyesteretts uttalelse i HR-2024-1866-U om at det ikke var nødvendig å ta stilling, tas til inntekt for at Høyesterett ikke uten videre vil legge seg på samme linje som tidligere? Det har jeg ikke noe grunnlag for å mene noe om.

”

For advokater med kontor innenfor rettskretsen, som jo er sammenlikningsgrunnlaget, vil utgiftene kunne variere betydelig avhengig av hvor advokaten holder til.

Avgiftsrett: Viderefakturering av varer og tjenester

– omsetningsbegrepet

Ved kjøp av varer og tjenester til et fellesskap, for eksempel sameier, konserner og organisasjonssamvirker, kan det oppstå spørsmål om anskaffelsen skal «viderefaktureres», det vil si om den skal anses omsatt videre til en eller flere av deltakerne i fellesskapet. **Skatteetaten** har i en **prinsipputtalelse 4. november 2024** redegjort for **hva som kjennetegner de tilfellene hvor viderefakturering skal finne sted, og samtidig trukket gren-**

sen mot utlegg og kostnadsdeling, hvor slik fakturering ikke er aktuelt.

Av prinsipputtalelsen fremgår blant annet at det må gjøres en konkret helhetsvurdering, hvor eventuelle kontrakter mellom partene er et naturlig utgangspunkt. Det legges vekt på blant annet formålet bak transaksjonen, resultat- og misligholdsansvar, kredittisiko og prisrisiko. Det er ikke avgjørende hva partene har kalt transaksjonen, og heller ikke om det rent faktisk er

utstedt salgsdokumenter. I mange tilfeller vil spørsmålet om det foreligger et reelt selgeransvar stå sentralt, og det vil derfor være viktig å kartlegge partenes rettigheter og plikter ved transaksjonen. Kan det konstateres at sentrale forhold ved et selgeransvar foreligger, er dette normalt et tungtveiende, kanskje ofte avgjørende, argument for at innkjøperen har solgt anskaffelsen videre, det vil si at det foreligger omsetning i merverdiavgiftslovens forstand.

EØS-rett: Ulovlig statsstøtte

En kommune hadde gitt løpende tilskudd og driftsstøtte til et treningssenter organisert som et kommunalt foretak. Tre private treningssentre gikk til sak mot kommunen og krevde erstatning som følge av at støtten utgjorde ulovlig statsstøtte etter EØS-regelverket. De private treningssentrene fikk medhold i lagmannsretten. Høyesterett – et flertall på fire dommere – opphevet imidlertid lagmannsrettens dom i **HR-2024-2041-A**.

Kommunen hadde gjort gjeldende at det rettslige rammeverket for kommunal virksomhet, særlig det at kommuner ikke kan gå konkurs, utgjør en eksisterende støtteordning som er eldre enn EØS-avtalen, og at tilskuddene til treningssenteret ble gitt i henhold til denne støtteordningen. Tilskuddene kunne derfor gis uten at de først måtte godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan (ESA).

Høyesterett tok ikke stilling til om kommunelovgivningen utgjør en slik eksisterende støtteordning fordi retten mente at tilskuddene ikke ble gitt som en følge av kommunens konkurssimunitet. Tilskuddene måtte derfor vurderes opp mot kriteriene for statsstøtte i EØS-avtalen artikkel 61. nr. 1. Høyesterett fant at alle vilkårene for ulovlig støtte er oppfylt, med unntak for vilkåret om at det må være gitt en økonomisk fordel. Når det gjelder dette vilkåret – som var fremmet som en ny anførsel for Høyesterett av kommunen – hadde Høyesterett ikke tilstrekkelig bevismessig grunnlag til å treffe en realitetsavgjørelse. Dette er bakgrunnen for at lagmannsrettens dom ble opphevet.

Nøkkelavsnitt: 49, 53–54, 56, 69, 72 og 82.

Yrkesskadeforsikring: Yrkesskade ved fall på arbeidsplassen

Etter yrkesskadeforsikringsloven § 11 første ledd bokstav a skal «skade og sykdom forårsaket av arbeidsulykke (yrkesskade)» dekkes av yrkesskadeforsikringen. I **HR-2024-1982-A** hadde en heismontør falt og slått hodet i gulvet på arbeidsplassen etter å ha svimt av. Høyesterett kom – under dissens 4-1 – til at dette ikke var en arbeidsulykke, og heismontøren hadde ikke krav på yrkesskadeerstatning. Førstvoterende som talsmann for flertallet ga uttrykk for at **årsaken til skaden må ha en tilknytning til arbeidet eller risikofaktorer på arbeidsplassen** for at det skal dreie seg om en arbeidsulykke. Dersom årsaken er sykdom eller at noen brått blir dårlig – slik som i den aktuelle saken – omfattes det ikke.

I avsnitt 67–68 er det for øvrig generelle uttalelser om **forvaltningspraksis og nemndspraksis som rettskilder**:

«Der forvaltningspraksis er fast og stø og utfyller dei andre rettskjeldene, vil grunngevinga i det enkelte vedtaket kome i bakgrunnen. Der praksisen er i strid med førearbeida, må ein krevja meir av grunngevinga. Rundskrivet

drøftar ikkje rettskjeldene. Korkje Trygderetten, Rikstrygdeverket eller NAV har vurdert spørsmålet prinsipielt. Som Høgsterett har peikt på i nyare saker om forvaltningspraksis, til dømes HR-2022-1132-A, HR-2023-268-A og HR-2023-1148-A, vil vektta av praksisen mellom anna vera avhengig av om han byggjer på eit prinsippvedtak eller liknande der alle dei primære rettskjeldene er avvegne. Det er ikkje tilfellet i saka her, noko som tilseier at praksisen ikkje kan ha særleg vekt.

Det har på hi sida vore ein lang og stø praksis i Finansklagenemnda – som er klageorgan etter yrkesskadeforsikringslova – fram til lagmannsrettens dom i saka her. Sjå til dømes FinKN-2012-201, FinKN-2016-57, FinKN-2016-229, FinKN-2020-181, FinKN-2020-340 og FinKN-2023-403. Nemnda har i hovudsak gjeve uttrykk for det same som eg har gjort ovanfor. Nemndspraksisen er grunngevingen og byggjer – i motsetnad til praksisen knytt til folketrygdlova – på ei tradisjonell tilnærming til rettskjeldene.»

Nøkkelavsnitt: 42, 54 og 70–72.

Trygderett: Uføretidspunktet

Høyesterett har i **HR-2024-2092-A** avklart at **for personer som har vært i arbeid, settes uføretidspunktet til sykmeldingstidspunktet**, jf. folketrygdloven § 12-8 første ledd. I den aktuelle saken hadde en kvinne som var diagnostisert med MS, fortsatt i full stilling frem til hun ble sykmeldt på grunn av alvorlige bivirkninger ved forebyggende behandling. Hun kom ikke tilbake i arbeid og søkte uføretrygd. Hun anførte at uføretidspunktet ikke inntrådte før vilkårene i folketrygdloven § 12-6 er oppfylt, noe som ville innebære at uføretidspunktet settes til den datoen det kan konstateres at en varig sykdom har medført en varig funksjonsnedsettelse som er hovedårsaken til at inntektsevnen er varig nedsatt med minst halvparten. Dette fikk hun altså ikke medhold i. Hun fikk heller ikke medhold i en anførsel om at nedsettelsen av inntektsevnen i det minste må skyldes samme sykdom som senere gir grunnlag for uføretrygd.

Nøkkelavsnitt: 47 og 56–57.

Strafferett I: Lovgiverfeil

I **HR-2024-1936-A** var fire personer var tiltalt for brudd på god forretningsskikk etter verdipapirhandelloven. De hadde solgt aksjer til overpris, uten å orientere kjøperne om risikoen. På grunn av en lovgiverfeil var en bestemmelse i verdipapirhandelloven om fysiske personers ansvar opphevet i en periode mellom handlingstidspunktet og dommen i tingretten. Feilen ble rettet opp etter noen måneder ved ny lovendring.

Høyesterett kunne ikke se at Grunnloven § 97 var til hinder for å gjeninnføre straffansvaret med en ny lovendring. De tiltalte fikk heller ikke medhold i at krav på frifinnelse fulgte av det såkalte «mildere lovs prinsipp» i EMK artikkel 7 og SP artikkel 15. Dermed fulgte Høyesterett hovedregelen i straffeloven § 3 første ledd første punktum om at «[s]traffelovgivningingen på handlingstidspunktet anvendes».

Nøkkelavsnitt: 46–47, 59, 87, 102, 110 og 112.

Strafferett II: Den nedre grensen for seksuell handling med barn under 16 år

Straffeloven § 304 retter seg mot «[d]en som foretar seksuell handling med barn under 16 år». I **HR-2024-1870-A** hadde en 13 år gammel jente vært på vorspiel i en leilighet en lørdagskveld. Hun ble servert alkohol, ble full og løp ut uten sko. En 19 år gammel mann bar henne tilbake til leiligheten, inn på et soverom og opp i en seng. Han la seg sammen med henne, og de kysset mens de lå vendt mot hverandre.

Høyesterett kom til at dette var en seksuell handling. Høyesterett understreket at ikke alle handlinger med et visst seksuelt preg er straffbare, og at det er en viss margin for uforsiktig og klønete opptreden. Det sentrale hensynet er da barnets behov for et strafferettslig vern av sin seksuelle integritet. Kysset hadde i situasjonen et klart seksuelt preg. I spørsmålet om marginen var overskredet, ble det blant annet lagt vekt på at fornærmede var i en sårbar situasjon. I avsnitt 20 presiseres imidlertid at handlingen lå «i nedre sjikt av regelens anvendelsesområde».

Nøkkelavsnitt: 18–20.

Redd barna som går i minus denne julen

Akkurat nå er tusenvis av barn på flukt fra krigsherjede områder verden over. Uten varme klær, mat og husly er donasjoner fra din bedrift helt avgjørende for at flest mulig overlever vinteren.

Gi årets bedriftsgave til Redd Barna på reddbarna.no/bedrift

Forfatter: Espen Skjerven
Forlag: Liv forlag
Antall sider: 325
Pris: 399 kroner

Svikere

Tingrettsdommer Espen Skjerven i Sør-Rogaland tingrett skriver det han selv kaller «krim med mening», der han bruker egne erfaringer, både fra politiet, domstolene og som forretningsadvokat, for å skildre livet i rettsalen. Dette er hans fjerde bok om Kripos-etterforsker Tom Grayston og kolleger fra Sør-Vest

politidistrikt som skal nøste opp i en sak der liket av konsernsjefen i et oljeselskap har forsvunnet. Konspirasjonsteorier, miljø og ekstremisme er blant temaene som berøres.

Skjerven har fått svært gode anmeldelser for sine tidligere bøker, og ble i fjor nominert til krimprisen Sølvkniven for sin forrige bok Kleptokratiet. Om høstens bok Svikere skrev Adresseavisen: «Scenene fra tingretten er bokas største styrke», mens Stavanger Aftenblad skrev «Gi oss enda mer fra rettsalen – her har Skjerven kunnskap og innsikt som få andre. (...) Nærmer seg opprykk til eliten.» Bok-blogger Tine Sundal kaller boken en lesefest og en «slukebok».

Forfatter: Jan Westbye
Forlag: Kolofon
Antall sider: 302
Pris: 399 kroner

Atropa

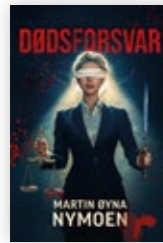
Tidligere advokat i Forsvarsmateriell og Kongsberggruppen, nå pensjonist Jan Westbye, har skrevet sin andre krimbok om politiadvokat Anders Lie i Tønsberg. Ingredienser er korrupsjon, en tanksmie for bærekraft, et drap på en voldtektsdømt mann, og dumping av sju hundre

tonn med kjemiske stridsmidler i Skagerak i etterkrigstiden ved hjelp av såkalte Liberty-skip.

Avisen Gjengangeren har anmeldt boken, og skriver: «Her har Westbye dratt inn historiske og reelle hendelser. Liberty-skipene ble masseprodusert med en svært enkel standard og symboliserte amerikansk industriproduksjon under krigen.»

Bokens navn Atropa er også navnet på en giftig planteslekt.

«Både plantegifter og greske guder spiller etter hvert en viktig rolle i boka, og det kan virke som forfatteren har gjort grundige studier i giftige urter og gresk mytologi.»

Forfatter: Martin Øyna Nymo
Forlag: Calidris
Antall sider: 310
Pris: 369 kroner

Dødsforsvar

Advokat Martin Øyna Nymo i Claims Link har nettopp debutert med denne krimboken der Advokatforeningens sekretariat og styre danner rammen rundt plottet: Etter Advokatforeningens sommerfest på Taket på Steen & Strøm, blir Advokatbladets redaktør brutalt drept i sitt hjem.

Hovedpersonen i boken er forsvarsadvokat Axel Cliff, en 39-åring som driver et mindre

advokatfirma i Oslo, men som i likhet med forfatteren bor i Drammen.

– Jeg har ønsket å sette søkelys på jobben forsvarsadvokater gjør, og deres arbeidshverdag – også på den lave salærsatsen, sier forfatter Nymo.

– Den ansvarsfølelsen som forsvarerne ute i felt kjenner på hver dag, den hyller jeg. De gjør en kjempejobb for samfunnet, sier han.

I boken er det advokatbransjen og ikke politiet som har hovedfokus. – Jeg tror det er en bok som advokater vil kunne kjenne seg igjen i, og le litt av, samtidig som en del ting er satt veldig på spissen.

«Systemtenkning og forutinntatthet spinnes sammen med forsvarerens rolle som vokter for den svake part», skriver forlaget.

JUS – Juristenes utdanningscenter

Fra børsrett til AI

På vinterens faglige møteplasser blir du oppdatert på ny lovgivning og rettspraksis. De årlige kursene tilbys både fysisk og via direktestrømming.

BØRSRETTS DAGEN

Oslo Børs og JUS inviterer til årets viktigste møteplass innen børs- og verdipapirrett. Den årlige børsrettsdagen tar for seg sentrale avgjørelser og uttalelser fra børsen, myndighetene og domstolene, samt aktuelle problemstillinger basert på nasjonal lovgivning og EU-direktiver.

Tid: 27. jan. **Sted:** Oslo. **Pris:** 5150 kroner.

DET ÅRLIGE SKATTERETTSKURSET

Bli oppdatert på nytt regelverk og rettspraksis. Årets kurs fokuserer særlig på internasjonale ansettelser, skatteforvaltning og innbetalt kapital.

Tid: 16.–17. jan./5.–6. feb. **Sted:** Sandefjord/Oslo. **Pris:** 7100 kroner.

EØS-RETT I PRAKSIS

Lær å identifisere relevante problemstillinger og rettsregler innen sentrale rettsområder. Kurset er omfattende og kombinerer e-læringsmoduler med fysisk undervisning. E-kurset dekker grunnleggende EØS-rett, rettskildesøk og praktiske problemstillinger. Det fysiske kurset inneholder casearbeid i grupper.

Tid: 5. feb. **Sted:** Oslo. **Pris:** 6500 kroner.

AI OG PERSONVERN

Kurset dekker ny AI Act, personvernrettslige hovedproblemstillinger og risikovurderinger. Særlig fokus på automatiserte beslutninger og compliance.

Tid: 2. apr. **Sted:** Oslo. **Pris:** 3600 kroner.

ARGUMENTASJON OG PROSEDYRETEKNIKK

Praktisk kurs i gjennomføring av innledningsforedrag og prosedyre, med vekt på retorikk og argumentasjon. Inkluderer øvelser og gruppediskusjoner.

Tid: 3. apr. **Sted:** Oslo. **Pris:** 5150 kroner.

De oppgitte prisene gjelder for medlemmer av Advokatforeningen.

Wiersholm-partnerne Stephan Jervell og Elisabeth Haugsdal er forelesere på EØS-kurset.

Advokatbransjen har noen utfordringer. Heldigvis liker vi utfordringer.

Advokatyret vil nok aldri skåre høyt på rolige og forutsigbare arbeidsdager. Vi har et stort ansvar overfor klientene, og må stille opp når de har behov for oss. Og mange prosederer i retten, noe som innebærer intensive og lange dager på jobb.

Dette er rammebetingelser vi må ta hensyn til. Samtidig må arbeidsmiljøet være godt. En jobb skal være et positivt bidrag i livet. DN har den siste tiden intervjuet flere som har hatt negative erfaringer fra tiden som advokatfullmektig. Dette har vært trist lesning, slikt skal ingen måtte oppleve.

Et godt arbeidsmiljø er en grunnleggende forutsetning for å rekruttere unge, dyktige jurister. Mennesker med interesser og forpliktelser utover arbeidet sitt, som har mange arbeidsgivere å velge blant.

Det finnes ingen fasit for hvordan vi gjør advokatvirksomhet mest mulig attraktivt for unge talenter. Dessuten er advokatbransjen svært uensartet, så hvert firma må finne sin måte å være attraktiv på.

Fellesnevneren for bransjen vår er likevel at den er attraktiv å jobbe i, og undersøkelser viser at vi har et gjennomsnittsløst sykefravær og høy trivsel.

Vi advokater er eksperter på juss. Vi er ikke nødvendigvis like gode på prosjektledelse og personalledelse. Kanskje har noen av oss et potensial for å planlegge bedre, øke effektiviteten i prosessene og fordele oppgavene mer hensiktsmessig. Det å bygge en prestasjonskultur handler i stor grad om å være gode ledere. Om å støtte og lytte til medarbeiderne og legge forholdene til rette for en følelse av mestring og fellesskap. Da blir det ikke bare hyggeligere å jobbe som ung fullmektig eller fersk advokat, det blir også mer interessant og lærerikt.

Det eneste positive som kom ut av koronapandemien, var at den akselererte utviklingen og bruken av gode, digitale arbeidsverktøy. Selv i prosjekter som krevde omfattende samarbeid med kolleger, klienter og andre, lærte vi oss å jobbe effektivt på hjemmekontor. Dermed fikk vi helt nye muligheter for fleksibilitet.

Det å ta pulsen på den digitale utviklingen, og å utnytte mulighetene som følger av KI og andre teknologier, gjør oss mer effektive. Unge juridiske talenter er gjerne nysgjerrige og lærelystne, også med hensyn til andre ting enn jussen. De ønsker å jobbe på steder som er ledende på alle områder som berører kvaliteten i arbeidet deres, og de ønsker frihet til å utføre oppgaver

på den mest hensiktsmessige måten. Å investere i god teknologi, og i kompetanse til å bruke den, er ikke bare en forutsetning for oppgavene som skal løses. Jeg tror også det er klokt med tanke på rekruttering.

Fra nyttår gjelder advokatloven, og rettsrådsmonopolet blir opphevet. Flere gründere som utvikler teknologiske løsninger for juridisk bistand har bedt politikerne om å åpne for eksternt eierskap av advokatvirksomhet. De mener at de gjennom eierskap vil kunne innovere advokatvirksomhet og gjøre tjenestene våre rimeligere. Jeg tror de tar feil. Advokatbransjen er full av innovasjonskraft. Samtidig vil det

”

Å investere i god teknologi, og i kompetanse til å bruke den, er ikke bare en forutsetning for oppgavene som skal løses. Jeg tror også det er klokt med tanke på rekruttering.

komme nye, gode tjenester og arbeidsmåter, også fra nye virksomheter som etableres etter ikrafttredelsen av advokatloven. Jeg håper det, for det vil inspirere oss alle til utvikling.

Work-life-balance er et prosjekt som Yngre advokater Oslo krets i Advokatforeningen har igangsatt. Målet er å undersøke hvordan advokatbransjen best kan tilpasse seg krav og ønsker fra unge juridiske talenter, ikke minst i småbarnsfasen.

Det er et godt og viktig initiativ. Unge advokater og fullmektiger skal ikke bare lære av oss som har vært lenge i bransjen, men vi har også mye å lære av dem.

Advokater liker utfordringer. Når klientene våre ber om bistand med sine utfordringer, går vi løs på oppgaven med alt vi har. Dersom vi gjør det samme med de utfordringene vår egen bransje møter, så er vi i gode hender. •

Siri Teigum

SIRI TEIGUM
leder i Advokatforeningen
ste@thommessen.no

Forsikringsadvokater og Regler for god advokatskikk (RGA)

Av TRUDE MARIE WOLD, advokat og eier av Advokatfirmaet Wold, Sortland i Vesterålen

Forbindelse med arbeidet med advokatloven har det vært stilt gjentatte spørsmål knyttet til forsikringsadvokater og organiseringen av disse. Forretningsmodellen bygger på at forsikringssekskapet selv yter advokatbistanden til sikrede, istedenfor at sikrede går ut i det åpne markedet og engasjerer egen advokat.

Ut fra den erfaringen jeg har med saker hvor klienten har forsikringsdekning, utfordrer denne forretningsmodellen en rekke av reglene i RGA. Undertegnede arbeider mye med blant annet saker etter barneloven, hvor klient ofte har forsikringsdekning gjennom forsikringssekskap, og da i hovedsak HELP. Det vil derfor være erfaringen med HELP som er utgangspunktet for min redegjørelse nedenfor.

Jeg er usikker på om andre forsikringsaktører har de samme regler og rutiner som HELP. Saken starter med at klienten tar kontakt med vårt kontor og anmoder om bistand, typisk en far eller mor som er kommet i konflikt knyttet til bosted og/eller samvær i forhold til deres barn.

I første kontakt avklarer vi blant annet om klienten har rettshjelpsforsikring. I det videre tar jeg utgangspunkt i at klienten har slik forsikring. Klienten tar kontakt med forsikringssekskapet for å avklare dekning, alternativt gjør vi dette hvis det er ønskelig.

Dersom klient oppfyller vilkårene for forsikringsdekning, mottar klienten eller vi en mail om at forholdet dekkes av forsikringssekskapet. At privatpersoner kan få dekket sakskostnader gjennom forsikringen, er en veldig positiv ordning. Dagens offentlige rettshjelpsordninger har så store svakheter at ordningene er utilgjengelig for folk flest. Konsekvensen kan bli at tvister som bør avklares, for eksempel

av hensyn til barnets beste, blir stående uavklart.

Rettshjelpsforsikring er et viktig supplement til den offentlige rettshjelpsordningen. Undertegnede anbefaler derfor ofte klienter å tegne en slik forsikring. Det er imidlertid viktig at forsikringsadvokatene fungerer innenfor de samme rammene som privatpraktiserende advokat, herunder følger reglene i RGA. Til syvende og sist handler dette om tilliten til advokatstanden.

Jeg ser en rekke utfordringer med den ordningen som er etablert. Selv om klienten har forsikringsdekning, er klienten fri til å velge den advokaten vedkommende ønsker. Sekskapet stiller imidlertid betingelser som etter min oppfatning utfordrer RGA.

Når klienten tar kontakt med sekskapet og opplyser at hen ønsker å benytte annen advokat, blir hen oppfordret til å bruke sekskapets advokater. Sekskapet viser til at de har mer enn 180 advokater, og er landets største advokatmiljø for privatpersoner. De hevder at de er trygge på at de kan oppnå det beste resultatet i saken, og de håper at klienten gir dem mulighet til å bevise det. De viser også til at de er underlagt strengere kontroll en tradisjonell advokatvirksomhet, før de til slutt opplyser at det er økonomisk gunstigere for klienten å velge dem enn en annen advokat.

Det følger av RGA 5.3 at en advokat ikke skal henvende seg direkte til motparten når denne er representert ved advokat i den sak henvendelsen gjelder. Selv om det ikke er advokaten som tar kontakt, men en saksbehandler i sekskapet, vil jeg hevde at forsøket på å overtale klienten til å bytte advokat er problematisk. Denne saksbehandleren må identifiseres med advokaten på samme måte som for eksempel en sekretær i et ordinært advokatfirma.

I tillegg blir klienten gjort oppmerksom på at dersom vedkommende bruker en annen advokat, vil vedkommende ikke få dekket egenandel, eventuelt idømte sakskostnader eller rettsgebyrer, og får ikke tilbud om megling gjennom mekle.no.

Jeg har en sak der begge partene har dekning gjennom HELP. Min klient, i dette tilfelle mor, mottok søksmålsvarsel fra HELP. I kontakt med meg ble

det avklart at også hun hadde dekning gjennom HELP via sin samboer. Til tross for dette, mottok hun mail hvor hun ble oppfordret til å velge advokat fra HELP.

Da jeg gjorde HELP oppmerksom på interessekonflikten, var tilbakemeldingen at HELP samarbeidet med andre advokater og i de tilfeller de ikke kunne ta på seg oppdraget, skulle HELP utpeke advokaten motparten skulle bistås av.

Valgte vår klient denne utpekte advokaten, gjaldt de samme vilkårene som om det var en HELP-advokat som bistod vedkommende. Valgte hun å bruke en annen advokat, kom begrensningene inn.

Samarbeidet mellom HELP og andre advokater er ikke nødvendigvis utfordrende, men at motpartens advokatselskap skal peke ut hvem motparten skal bli representert av, vurderes å være problematisk, blant annet i forhold til reglene om uavhengighet, jf. RGA 2.1.

Min klient ønsket likevel min bistand, og jeg har bistått klienten i tingretten. Da sakskostnadsoppgaven skulle fremlegges under hovedforhandlingen, protesterte HELP-advokaten mot min omkostningsoppgave. Dette er motpartens privilegium og jobb, men i dette tilfelle har man den spesielle situasjonen at det er HELP som skal dekke begge fakturaene. HELP har åpenbart en egeninteresse i å få redusert motpartens advokatsalær.

Igjen utfordres reglene om advokatens uavhengighet og interessekonflikten synliggjøres. Retten avsa dom på at partene dekker egne kostnader. Innsigelsen mot kostnadsoppgaven ble ikke kommentert i dommen. I ettertid har sekskapet gitt full dekning av fakturaen uten noen spørsmål, herunder også reisekostnader med utgangspunkt i mors bosted.

Min klient besluttet å anke dommen. Forsikringssekskapet ble kontaktet for å få bekreftet dekning knyttet til ankeforhandlingen. Sekskapets svar var at de måtte få opplyst nærmere om ankegrunnene for å ta stilling til videre dekning. Det innebærer i realiteten at ankemotparten skal gi aksept for dekning av kostnader motparten vil få ved en anke, noe som kan få den konsekvens at ankemotparten rår over an-

kende parts mulighet til å anke. Igjen utfordres reglene om interessekonflikt og advokatens uavhengighet.

Den praksis som HELP utøver i dag, vil jeg hevde utfordrer en rekke bestemmelser i RGA. I tillegg til de problemstillingene som kan reises i forhold til RGA, kan praksisen være konkurransevridende. Det å hevde at sekskapet vil oppnå best resultat, og er underlagt strengere kontroller enn andre advokater, reiser også noen problemstillinger i forhold til markedsføringslovgivningen og kan også vurderes opp mot RGA 2.4. •

” Den praksis som HELP utøver i dag, vil jeg hevde utfordrer en rekke bestemmelser i RGA. I tillegg til de problemstillingene som kan reises i forhold til RGA, kan praksisen være konkurransevridende.

TRUDE MARIE WOLD

” Forsikringsforetak som tilbyr rettshjelpsforsikring, er underlagt strenge krav til organisering og uavhengighet gjennom finansforetaksloven og -forskriften. Oppgjørsavdelingen, som er kontaktpunkt for eksterne advokater, har ingen dialog med vår juridiske avdeling om enkeltsaker.

DAG ARE BØRRESEN

Advokatforsikring gjør at flere får tilgang til advokattjenester

Av DAG ARE BØRRESEN, advokat, HELP Forsikring

HELP vil kort kommentere Trude Marie Wolds innlegg. Det er naturligvis like avgjørende for HELPs advokater at vi følger RGA, som det er for alle andre advokater underlagt advokatlovens bestemmelser.

Forsikringssekskaper som tilbyr advokatforsikring til sine kunder, er i dag en nødvendig forutsetning for at folk med normale inntekter kan søke juridisk bistand, og behovet øker. Dette er bakgrunnen for at Stortinget to ganger, senest for sommeren 2024, har fastslått at forsikringsadvokater skal kunne tilby advokattjenester til kundene sine.

Siden starten i 2005 har HELPs advokater løst mer enn 300.000 saker, og i dag er mer enn én million nordmenn dekket av våre advokatforsikringer. Mange av kundene er medlemmer i LO-forbundene, andre er boligkjøpere. En tredje kategori er mobilabonnter med rett til advokathjelp hvis de blir utsatt for svindel eller netthets. Kundetilfredsheten har vært høy over tid. Så langt i år svarer 93 prosent av alle med avsluttet sak at de anbefaler vår advokathjelp til andre.

Fornøyde kunder må være trygge på at vår oppgjørspraksis er transparent, enten kunden velger ekstern advokat eller sekskapets. Siden HELP startet for snart tjue år siden, har enkelte saker om våre vilkår knyttet til bruk av ekstern advokat vært behandlet i Finansklagenemnda. Vi har justert vår praksis når det har vært behov for det.

Vi er glade for at også advokat Wold anbefaler advokatforsikring, men som hun antyder, skal vi ikke love bedre resultater fra våre advokater enn andre. Dette er uheldig, og vi endret derfor kundedialogen om dette tidligere i år. Nedenfor følger en kort oppsummering av hvilken informa-

sjon våre kunder får når de melder sak, og ønsker ekstern advokat. Hensikten er å gi nøytral informasjon som får tydelig frem vilkårsforskjellene ved valg av advokat. Dette er godkjent av Finanstilsynet, og flere ganger prøvd i Finansklagenemnda. Se for eksempel avgjørelse 2020-781.

- HELPs advokater fakturerer sakskostnader etter offentlig salæransats. Forsikringen dekker samme timepris når kunden velger ekstern advokat.

- Rettsgebyrer og idømte sakskostnader dekkes ikke dersom du velger ekstern advokat. Dette dekkes med advokat i HELP.

- Ved interessekonflikt vil vi kunne utpeke en advokat blant våre samarbeidende advokater. Du vil da få samme dekning som hvis du bruker en av HELPs advokater.

HELP Forsikring er aldri part i en sak. Wold reiser spørsmål ved at oppgjørsavdelingen ber ekstern advokat begrunne sin parts ankegrunner. For å kunne ta stilling til videre dekning, må oppgjørsavdelingen kjenne til begrunnelsen for en eventuell anke.

Forsikringsforetak som tilbyr rettshjelpsforsikring, er underlagt strenge krav til organisering og uavhengighet gjennom finansforetaksloven og -forskriften. Oppgjørsavdelingen, som er kontaktpunkt for eksterne advokater, har ingen dialog med vår juridiske avdeling om enkeltsaker.

Opgjørsavdelingen har videre en betydelig pool av samarbeidende advokater over hele landet, med kompetanse innen det aktuelle rettsområdet. Ved interessekonflikt skal kunden, så langt det er mulig, kunne velge mellom lokale advokater med spesialisering på fagområdet.

Når det gjelder dekning av egenandel på tre tusen kroner, er dette opp til det enkelte forbund kunden er medlem av. Noen forbund dekker alltid egenandel, andre ikke, og noen dekker egenandelen når advokaten utpekes av HELP.

Uavhengig av hvilken advokat kunden velger, får alle det samme tilbudet om utenrettslig mekling. Mekling tilbys når saken er egnet for dette, uavhengig av hvilken advokat kunden har valgt. •

– Samfunnet har en begrunnet uro for hvilken rolle advokater kan spille i kriminell virksomhet

I Advokatforeningens årstale rettet leder Siri Teigum kritikk mot Justisdepartementet for ikke i tilstrekkelig grad å respektere advokaters uavhengighet, og mot Tilsynsrådets eksterne revisorer for ikke å ha god nok kunnskap om advokatbransjen og advokaters taushetsplikt.

TEKST: NINA SCHMIDT

Arets tale hadde tittelen «Felles verdier - felles ansvar. Om tillit og krav til advokatene», og handlet om advokatvirksomhet og verdien av advokatrollen, samt rollens sårbarhet og truslene mot den.

Talen startet med to kriminalsaker som har skapt store overskrifter i år: Den danske dokumentarserien Den sorte svane, og låneskandalen i Stavanger.

– Førstnevnte lot oss se hvordan to danske advokater bidro til økonomisk kriminalitet. Den ene er nå tiltalt for hvitvasking og forsøk på hvitvasking av omtrent åtte millioner danske kroner. Den andre har levert fra seg advokatbevillingen etter at han ble mistenkt for å delta i konkursskriminalitet, innledet Teigum.

Låneskandalen i Stavanger er nesten like sjokkerende, mente hun.

– Her er en nå avdød advokat siktet for å ha misbrukt tilliten han hadde til å formidle lån, uten at det var noen reelle låntakere. Advokaten skal ha overført en ukjent – men tilsynelatende svært stor – sum til seg selv.

– Samfunnet har en begrunnet uro knyttet til hvilken rolle advokater kan spille i kriminell virksomhet, og flere nasjonale risikovurderinger peker på bransjen vår som særlig utsatt.

– RAMMER BRANSJENS LEGITIMITET

De to sakene er eksempler på hvordan avansert økonomisk kriminalitet kan se ut i virkeligheten, fremholdt Teigum.

Advokater som bidrar til skatteunndragelser eller unndrar verdier ved bobehandling under konkurser, er andre eksempler som ikke bare rammer fellesskapet og velferdsstaten, men potensielt også långivere, forretningspartnere og andre tredjeparter, fortsatte hun.

Slik atferd rammer også legitimiteten og tilliten til advokatbransjen, påpekte hun.

– Og det gjøres på den mest effektive måten man kan ten-

”
Jo mer kunnskap vi får om risikoen, desto mindre sannsynlig er det at nye sorte svaner besøker oss.

Siri Teigum holdt sin første årstale som Advokatforeningens leder. Talen var den 21. i rekken. Alle foto: Charlotte Sverdrup

ke seg. Nemlig ved bruk av rollen og verktøyene våre til det motsatte av deres hensikt.

– BRUKT TIL KRIMINALITET

I 2022 høynet Økokrim og PST risikoen for at advokater blir misbrukt til hvitvasking fra moderat til betydelig i sin nasjonale risikovurdering. Bruk av klientkonto trekkes frem som den største trusselen.

– Tilsynsrådet har påpekt at advokatbransjen kanskje ikke helt forstår hvor attraktiv vår kompetanse er for kriminelle aktører. Jo mer kunnskap vi får om risikoen, desto mindre sannsynlig er det at nye sorte svaner besøker oss. Myndighetenes risikovurderinger tar vi derfor på alvor, sa Teigum.

– Riktig brukt gir jussen grobunn for ytringsfrihet, religionsfrihet og næringsfrihet, og skaper grobunn for velferd og velstand, sa Teigum.

1372 MILLIARDER KRONER

Det finnes ikke statistikk over mengden avtaler og kontrakter som skrives ved hjelp av advokater, sa Teigum, som i stedet viste til en rapport fra organisasjonen Mergermarkets.

– De ti norske advokatfirmaene som var mest aktive i transaksjonsmarkedet i 2023 bisto da til 775 transaksjoner med verdi over fem millioner dollar. Til sammen utgjorde verdien av disse transaksjonene 1372 milliarder kroner. Tallene er basert på firmaenes egne rapporteringer, og deler av beløpet er nok talt flere ganger. De sier likevel mye om hvilke verdier transaksjonsadvokater håndterer. I statsbudsjettet for det samme året, ble statens samlede utgifter til sammenligning beregnet til 1719 milliarder kroner.

Men de viktigste verdiene for rettsstaten, er likevel ikke de som blir flyttet på, men de som skapes, sa Teigum.

– En rekke undersøkelser viser en klar sammenheng mellom kvaliteten på et lands rettsstat, og landets verdiskapning.

En tilsvarende sammenheng finner man til folkehelse, livslengde, utdanningsnivå, tillit og stort sett alle kvaliteter man ønsker seg i et samfunn.

NYE GREP I ADVOKATLOVEN

Hun gjennomgikk de viktigste grepene som kommer med den nye advokatloven for å bekjempe hvitvasking, skatteunndragelser, misbruk av klientkontoer, bedrageri og annen økonomisk kriminalitet:

– Omorganisering av tilsynsorganene vil gi et mer effektivt tilsyn med raskere reaksjoner mot advokater som bryter regelverket. Advokattilsynet får også et nytt sanksjonsmiddel, nemlig overtredelsesgebyr.

At ikke bare den enkelte advokat, men også selve advokatforetaket blir et tilsynsobjekt, vil gi eierne sterkere insentiver til å drive i tråd med kravene, mente hun.

At det innføres krav til hederligandel for eiere eller ledere i et advokatforetak, er også et nytt grep.

– Det er kjent at personer som er dømt for kriminalitet som er uforenelig med advokatyret, eier og driver advokatfirmaer i Norge i dag. Det vil ikke advokatloven lenger tillate.

Nye regler for bruk av klientkonto som vil gjøre det lettere å ha kontroll med midlene og strengere etterutdanningskrav, blant annet i advokatetikk, er andre grep, fremholdt hun.

BERØMMET TILSYNSRÅDET

Teigum mener det er bra at Tilsynsrådets tilsyn nå er risikobasert, og ikke stikkprøvebasert, som tidligere, og roste Tilsynsrådet for sin innsats for å bekjempe hvitvasking.

Samtidig er veiledning om Tilsynsrådets regelforståelse helt nødvendig om advokatbransjen skal kunne henge med på tilsynspraksisen, sa hun.

– Advokatforeningen har derfor foreslått at vi utarbeider en felles veiledning – en såkalt dreiebok – for gjennom-

På første rad satt tidligere ledere av Advokatforeningen.

Generalsekretær Merete Smith ønsket de om lag to hundre gjestene velkommen.

føring av tilsyn av advokatvirksomheter. Et utkast er nå til gjennomgang hos Tilsynsrådets styre. Samtidig har Tilsynsrådet bedt Advokatforeningen om jevnlig rapporter om medlemmenes erfaringer med tilsyn, og om å komme med forslag til forbedringer. Dette er et godt initiativ, sa Teigum.

UTFORDRINGER VED TILSYN

I talen tok Teigum også opp utfordringer advokatbransjen opplever ved tilsyn. At det kan gå flere år fra et tilsyn innledes til tilsynsrapporten er ferdig, er uheldig, og her er det rom for forbedringer, sa hun.

– Det betyr at tilsynets regelverksforståelse kan ha endret seg underveis, og advokatene kan ha korrigert sin praksis lenge før kritikk kommer. Det er uheldig for alle parter om eventuelle endringsbehov ikke avklares raskt nok eller fokus rettes mot forhold som ikke lenger har noen praktisk interesse.

Hun rettet også fokuset mot de eksterne revisorene som Tilsynsrådet benytter ved tilsyn.

– Vi ønsker at disse, og andre som er involvert i tilsynsarbeidet, tilegner seg en bedre forståelse for drift av advokatvirksomhet. Om risikostyringen vår, og de rammer som taushetsplikten setter for advokatvirksomheten.

Advokaters strenge taushetsplikt kan noen ganger gjøre tilsyn komplisert, fremholdt hun.

– Om en advokat forsøker å ivareta denne plikten under tilsyn, er det som regel ikke et tegn på tvilsom advokatvirksomhet. Tvert imot er det gjerne et tegn på solid rolleforståelse. Et godt og effektivt samarbeid under tilsynsprosessen krever innsikt i, og respekt for, disse avveiningene.

– BEVISSTHETEN MÅ ØKE

Ikke alle bransjens aktører er tilstrekkelig oppmerksomme på hvilke farer man som advokatselskap kan komme ut for, mener Advokatforeningen.

– Ved å kjenne risikoen for misbruk, kan vi iverksette tiltak for å minimere denne. Bransjen har en sterk egeninteresse i å engasjere seg i dette, sa Teigum.

At Advokattilsynet har fått en egen post i statsbudsjettet, samt at staten ved flere anledninger har utsatt Tilsynsrådet for «et visst press» for å ilegge advokatselskaper gebyrer, går på bekostning av advokaters uavhengighet, mener Advokatforeningen.

– Skal advokaters uavhengighet være reell, må tilsynet med advokater også være uavhengig. Siden Stortinget har suveren makt over budsjettet, får staten en innflytelse over tilsynet med advokatene som den ikke har i dag, og ikke bør ha. Advokattilsynet hører ikke hjemme i et statsbudsjett, sa Teigum. •

- Viktig å utfordre maktapparatet

– Takk og pris for taushetsplikten. Og takk og pris for uavhengigheten, sa Hadia Tajik (Ap), justiskomiteens nestleder, i sin takk for maten-tale etter årstalen.

Dere har tatt opp advokatens rolle i samfunnet, og for enkeltmenneskene er det ingen tvil om at dere er viktige. Kanskje opplever de at bedriften deres har gått dunken, kanskje opplever de et samlivsbrudd, eller kanskje har de fått politiet på nakken.

– De legger fram sine indre tanker, sin frykt, sin usikkerhet, og kanskje til og med forbudte ting de har gjort. De blottlegger livet sitt for advokaten. Advokatenes taushetsplikt og uavhengighet er enormt viktig for mennesker som er i en vanskelig og veldig sårbar situasjon, sa Tajik.

Vi lever i en tid der vi ser politiske aktører i ulike deler av verden sette rettsstaten under press, fremholdt hun.

– Vi har vært vitne til en historisk begivenhet her i kveld. Aldri har noen noensinne bedt om å bli tatt ut av statsbudsjettet, sa Hadia Tajik.

– Dere kjenner godt til den polske rettsformen som satte dommerens uavhengighet i spill, et annet eksempel er kanskje da Donald Trump ble president for første gang. Sju dager etter at han ble innsatt ba han visstnok FBI-sjef James Comey om å være lojal til ham personlig. Men Comey skal ha sagt nei, og vist til at han var bare lojal til Grunnloven.

– I en tid som dette er det ekstra viktig at man har noen som kan utfordre maktapparatet, som kan være en stemme på vegne av folk, på vegne av det som er rett, og da trenger man etisk bevisste og uavhengige advokater. Og derfor har jeg lyst til å takke dere, både for den jobben dere gjør, både for folk som trenger det, men ikke minst for den jobben dere gjør for det Norge som vi ønsker å være, sa Tajik.

- Ressursene er det viktigste

Erik Keiserud, advokat og tidligere leder av Advokatforeningen

– Det var en utmerket tale som var ganske tankevekkende for oss advokater. Jeg synes at advokatloven er blitt rimelig bra, men den representerer ikke de store endringene. Om det blir enklere å slå ned på kriminelle advokater, vil avhenge av hvordan Advokattilsynet og Advokatforeningen vil jobbe med det. Vi får håpe at tilsynet får nok ressurser. En ting er regelverket, men ressursene er det viktigste her.

- Ønsker lovendring velkommen

Dag Eriksen, direktør i Tilsynsrådet

– Det var interessante ting som ble tatt opp i talen. Problemstillingen som ble adressert om at Tilsynsrådets revisorer ikke har tilstrekkelig forståelse for advokatenes taushetsplikt, har Advokatforeningen snakket med oss om, også om behovet for at vi bør styrke kompetansen på revisorsiden. Dette siste er noe vi ser frem til å gjøre nå når loven åpner for at vi selv kan produsere revisjonstjenester, og ikke må kjøpe den type tilsynstjeneste. Dette er en lovendring som vi ønsker velkommen, for da kan vi i større grad foreta tilsynene ved å styrke kompetansen internt, en mulighet vi ikke har i dag. Når det gjelder ressurser, så har vi så langt fått de ressursene vi har etterspurt, og det tror jeg vil vedvare.

- Tiltatt seg posisjoner

Bergljot Webster, dommer i Høyesterett og leder av advokatlovutvalget

– Det var viktige temaer som ble tatt med i talen, og disse var betimelige. Jeg synes det er litt synd at det ikke ble et advokatsamfunn, både med tanke på utfordringene man har, og presset man har mot rettsstaten rundt omkring, både i USA og Europa. Jeg mener at et advokatsamfunn ville ha vært bedre. Og så ser jeg at departementet tiltar seg posisjoner som ligger rundt Advokattilsynet, som det ble tatt opp i talen.

Advokatlovutvalget foreslo at det ble opprettet et advokatsamfunn med tvungen medlemskap for alle advokater som skulle ha «som formål å verne om rettsstaten, fremme rettssikkerhet, sikre advokatens uavhengighet og sikre fortroligheten mellom advokat og klient».

- Kunne ane ydmykhet

Siv Hallgren, direktør i Statens sivilrettsforvaltning

– Jeg synes det var en god tale, og befriende at det var tendenser til selvkritikk, og man kunne til og med ane litt ydmykhet. Det var godt å høre. Det som ble sagt om uavhengighet fra staten, er kjempeviktig.

- Bra at bransjen ser på seg selv

Jørn Maurud, riksadvokat

– Dette var en flott tale, både spennende og interessant. Det var på tide at Advokatforeningen ser litt innover i seg selv, og Siri Teigum gjorde det på en fin måte. Talen var virkelig en høydare for meg. Mitt inntrykk er at foreningen har god innsikt i bransjens utfordringer, og at man er godt kjent med de trusselvurderingene som foreligger, og tar dem på stort alvor. Med advokatloven tror jeg vi vil få økt oppmerksomhet mot kriminalitet på dette området også.

- Krevende om taushetsplikten

Andreas S. Unneland, justispolitisk talsperson i SV

– Advokater forvalter viktige verdier på vegne av samfunnet, og da må man nettopp ta slike oppgjør som man tok i dag.

– Og så kom det en del utfordringer til oss politikere i talen; ting jeg både er enig og uenig i. Hvor streng forståelse man skal ha av taushetsplikten er et krevende spørsmål når det kommer til økonomisk kriminalitet. I Norge har vi en veldig sterk og vid forståelse av taushetsplikten, sammenlignet med en del andre land. Både skattemyndighetene og Økokrim har bedt oss politikere om å se på dette.

- Samtaleemne i kretsen

Elise Riibe-Stokland, kretsleder i Midt-Hålogaland krets

– Jeg synes det var en flott tale som tok opp noen sentrale problemstillinger som vi har i samfunnet i dag, særlig dette med samfunnets tillit til advokatene, som jo er sentralt for at vi skal kunne drive i vårt yrke og ha integritet og uavhengighet. Det blir spennende å se hvordan ny advokatlov slår ut i praksis. I kretsen er saken om Den sorte svane og låneskandalen i Stavanger et samtaleemne, og sakene er viktig å adressere. Vi kommer jo også borti slike problemstillinger, selv om vi driver i mindre skala.

- En bærebjelke

Inga Bejer Engh, assisterende sjef, PST

– Jeg synes talen var god, og tok opp et viktig tema. Det var en glede å se at PSTs trusselvurdering ble brukt på en måte som var litt ny for meg. At advokater opptre innenfor loven, er en bærebjelke i rettsstaten. Det er høy tillit som bygger en god rettsstat.

- Pekte på skyggesidene

Ola Ø. Nisja, Partner i Wikborg Rein, leder av Meklingsutvalget

– Jeg synes det var en veldig god tale som også pekte på skyggesidene ved advokatbransjen, og tiltak for å ta tak i dem. Noen ganger må man trykke litt på der det gjør vondt. Det var også bra at Teigum tok opp taushetsplikten, det er svært viktig at den ikke kommer i strekk.

- Går etter småsaker

John Christian Elden, advokat

– Talen handlet egentlig om advokatens uavhengighet, og å få solgt inn budskapet til de som bestemmer, så de skjønner hvor viktig det er. Og så svarer advokatene både ved å ta selvkritikk og ved å vise at vi har et ansvar for å fylle det som kan være smutthull i systemet.

– Synes du kritikken mot Tilsynsrådets revisorer var berettiget?

– Ja, de er ikke flinke nok til å ta det som er viktig, men går ofte etter småsaker, og ikke det de faktisk bør lete etter. Samtidig er det viktig at Tilsynsrådet har full tilgang og full mulighet til å ha kontroll. I låneskandalen i Stavanger var noe av Tilsynsrådets argumentasjon at de andre kollegene ikke kunne informeres på grunn av taushetsplikten. Det er bare tull. Kontrollmuligheten må være der, men det må være tette skott for advokatbransjen ut. Så Tilsynsrådet må kunne sjekke hva de vil, og kolleger må kunne gjøre det, men de har taushetsplikt.

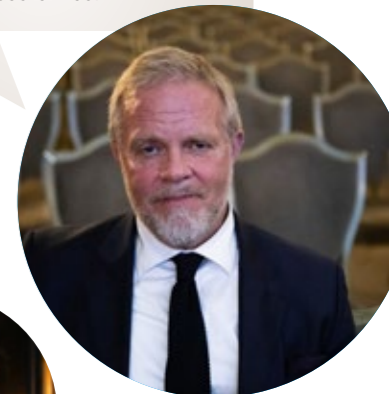

- En indirekte kritikk

Jon Wessel-Aas, partner i Glittertind, tidligere leder av Advokatforeningen

– Det er veldig flott at vi som advokater inntar en ydmyk holdning og forstår bekymringene som er der ute. Jeg var aldri overrasket over at Siri Teigum likevel markerte noen peler i dette materiet til slutt, jeg synes oppbyggingen av talen var veldig elegant.

– Jeg synes ikke det er noen grunn til å klandre bransjen som sådan for skandalene. Men i det Teigum sa, lå det en indirekte kritikk; hun pekte på hvor viktig det er at advokatforetak har rutiner for å sørge for at de ikke har sorte svaner eller sorte får blant seg. I eksemplet fra Norge ser det for meg ut som at det er én som har gjort noe galt. De andre kunne, i verste fall, fulgt bedre med.

- Må akseptere grensene

Kaare A. Shetelig, partner i Wikborg Rein, nestleder i Advokatforeningen

– Med tanke på at advokatloven trer i kraft fra januar og vi har hatt disse store sakene, synes jeg dette var en god og tidsriktig tale. Advokatforeningen ønsker økt myndighetskontakt for å få bedre forståelse for prinsippene som ligger bak loven. På den ene siden må vi anerkjenne risikoen som er forbundet med de reglene som omgir vår virksomhet, samtidig må myndighetene akseptere de grensene som gjelder, og at disse har trinnhøye normer.

Har din advokatpraksis økonomistyringen den fortjener?

Med ADMA, en ledende aktør innen advokatregnskap, er ditt firma i trygge hender.

Vår forståelse av bransjespesifikke utfordringer kombinert med årelang erfaring sikrer at din økonomistyring blir både effektiv og pålitelig.

Hos oss finner du medarbeidere som i sin tid utviklet fagsystemet Advisor til å bli en ledende IT-merkevare i advokatbransjen. Vi kan det meste for å få det beste ut av økonomien i en advokatvirksomhet. Dette har vi omsatt i praktisk kunnskap som våre erfarne medarbeidere i ADMA bistår kundene med.

Hos ADMA prioriterer vi et nært samarbeid med våre kunder for å sikre nøyaktig rapportering og effektiv ressursbruk. Vårt team, ledet av Pål Roar Carlsen, er drevet av en filosofi som

setter etikk, kvalitet og integritet først. Det er en garanti for at vi alltid handler i din interesse. Denne tilnærmingen minimerer risiko og sikrer etterlevelse av gjeldende lover og regler. Det gjør oss til mer enn bare en leverandør – vi er din strategiske partner.

Tidspress og kompleksitet i moderne advokatvirksomheter krever en regnskapspartner som forstår dine behov. Det gjelder alt fra økonomirapporter for partnere til håndtering av klientmidler og andre advokatspesifikke økonomibehov. Hos ADMA oppdaterer vi stadig egen kunnskap, noe som sikrer at vårt team alltid er informert om de siste endringene innen advokatbransjen.

Kontakt oss gjerne for en uforpliktende samtale og oppdag hvordan vi kan utgjøre en forskjell.

– Vi frigjør verdifull tid som sikrer effektiv og pålitelig økonomistyring, så kan du konsentrere deg om det du gjør best – å være advokat, poengterer Pål Roar Carlsen.

adma.no

ADVOKATANSVAR

I denne spalten omtaler vi rettssaker rettet mot advokater, og advokaters ansvar. Spalten lages av advokat **Toralf Wågheim** ved Advokatfirmaet Riisa & Co. i Bergen. Wågheim er forfatter av boken Advokaters erstatningsansvar.

Henvendelser til redaksjonen@advokatbladet.no

FinKN-2024-315

Ansvar for vurdering av prosessrisiko

En advokat bistod en klient for å få avklart om en eiendom var odlingsjord etter odelsloven. Klienten mente i ettertid at rettsprosessen skulle vært frarådet, da han mente kravet ikke kunne føre frem. Advokaten hadde ikke gitt uaktsomme råd, og krav om erstatning førte ikke frem.

Dette fremkommer i en avgjørelse fra Finansklagenemnda (FinKN-2024-315).

Bakgrunnen for saken var at klient A hadde en eiendom han ønsket å selge. Klienten engasjerte advokat B for å avklare om eiendommen var odlingsjord etter odelsloven. Dette var av interesse å få avklart siden det for eiendom som er odlingsjord vil medføre krav om boplikt etter konsesjonsloven.

Klienten ønsket å få dom for at eiendommen ikke var odlingsjord. Advokat B utarbeidet oppdragsbekreftelse hvor det blant annet fremgikk at oppdraget omfattet «...å sende fram krav om skjønn etter odelslova § 6 for å få rettsleg avgjort om eiedomen er odlingsjord».

Det avgjørende for om eiendommen utgjorde odlingsjord, var om den hadde jordbruksareal på 500 dekar eller mer, jf. odelsloven § 2. Jordbruksareal utgjør blant annet produktiv skog. Advokaten engasjerte sakkyndig C for bistand. Den sakkyndige la til grunn at det produktive skogsarealet var cirka 482 dekar. Den sakkyndige mente det måtte gjøres fradrag for arealer som ikke kunne anses som «produktive».

De saksøkte bestred denne vurderingen, og anførte at det produktive skogsarealet for eiendommen oversteg 500 dekar. De viste til egen sakkyndig, som

støttet de saksøktes syn. Skjønnretten kom til at hele eiendommen var å anse som produktivt skogareal etter vilkårene i loven, og at det ikke var grunnlag for å gjøre fradrag slik sakkyndig C hadde foretatt. Klienten tapte dermed saken

”
Ved vurderingen av uaktsomhet, viste nemnda til at «det er allment kjent at det nødvendigvis foreligger en prosessrisiko ved rettslig prøving av krav for domstolene».

i skjønnsretten, og måtte dekke saksøktets sakskostnader.

A fremmet deretter krav om erstatning mot advokat B. Klienten anførte at det i lys av vilkårene i odelsloven og foreliggende bevis ikke var mulig å vinne saken. Klienten mente derfor at prosessen skulle ha vært frarådet av advokaten. Det ble også anført at det var uaktsomt av advokaten at han ikke deltok under behandlingen av selve skjønnnet. Krav

ble fremsatt på 456.967 kroner. Advokaten avviste å være ansvarlig.

VURDERING FRA NEMNDA

Finansklagenemnda viste til at «advokater er underlagt et strengt profesjonsansvar, likevel slik at det er rom for en viss kritikkverdig atferd før det blir tale om erstatningsbetingende uaktsomhet». Ved vurderingen av uaktsomhet, viste nemnda til at «det er allment kjent at det nødvendigvis foreligger en prosessrisiko ved rettslig prøving av krav for domstolene».

Videre ble det vist til at de sakkyndiges vurderinger stod sentralt i forhold til hvilket utfall saken fikk. Nemnda påpekte at klientens egen engasjerte sakkyndige hadde vurdert eiendommen slik at produktivt skogareal ikke oversteg 500 dekar. I lys av bevilstilbudene hadde da ikke advokaten av den grunn noe oppfordring til å fraråde saken, ifølge nemnda: «... vi [kan] ikke se at det kan legges til grunn at sikrede burde ha frarådet ... prøving av spørsmålet med dette som utgangspunkt».

Det var heller ikke uaktsomt av advokaten at han ikke deltok under selve behandlingen av skjønnnet. Partene var uenige om hva som ble avtalt rundt advokatens deltakelse. I lys av de konkrete omstendigheter var det ikke utvist uaktsomhet.

Advokatens forsikringsselskap fikk deretter medhold av nemnda. Avgjørelsen var enstemmig. •

TILLATELSE TIL Å VÆRE ADVOKAT VED HØYESTERETT

Andreas Meidell
Advokatfirmaet
Thommessen AS
Oslo

NYINNMELDTE

Advokatfullmektiger

Awan-Malik Abirah Advokatfirmaet Sarwarson AS Jessheim
Bakka Magnus Tvedt Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo
Bang-Ellingsen Oscar Brækhus Advokatfirma AS Oslo
Bjanger Solveig Advokatfirmaet Truber AS Sandefjord
Bye Anne-Marthe Advokatfirmaet Lippestad AS Oslo
Chaudhry Rahman Akhtar Advokatfirmaet Dietrichson AS Oslo
Deisz Elisabeth KPMG Law Advokatfirma AS Oslo
Eika Atle Advokatfirmaet Asthor ASSkien
Engen Ingunn Øyås Advokatfirmaet Strand & Co ANS Trondheim
Eriksen Ingrid Ekløw Aurlien Vordahl & Co Advokatfirma AS Oslo
Grongstad Asgeir Khakpour Advokatfirmaet Røseid, Tønsberg & Karlstad AS Årnes
Hagenes Thea Bjørgvik Ræder Bing Advokatfirma AS Oslo
Hermansen Petter Brækhus Advokatfirma AS Oslo
Hernæs Oscar Erik Lindblad Advokatfirmaet Torgersen AS Billingstad
Heslien Fredrik Brækhus Advokatfirma AS Oslo
Holsen Håvard Olai Advokatfirmaet Grette AS Oslo
Kleven Haakon Wikborg Rein Advokatfirma AS Oslo
Lippert Marita SANDS Advokatfirma DA Oslo
Løvik Isak Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo
Myrseth Sara Helen Sentrumsadvokaten DA Bergen
Ormberg Håvard Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Sabelstrøm Wilma Deloitte Advokatfirma AS Oslo
Sannes Marianne Ernst & Young Advokatfirma AS Trondheim
Sevheim Sara Louise Haver Advokatfirma AS Bryne
Sharma Himanshu Ernst & Young Advokatfirma AS Porsgrunn
Skoglund Amanda Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Kristiansand
Skovli Anna Brækhus Advokatfirma AS Oslo
Stensrød Skjalg Werner Bugge Grant Thornton Law Advokatfirma AS Oslo
Stokseth Bastian Kvale Advokatfirma DA avd. Ålesund Ålesund
Sundqvist Emil Kogstad Lunde & Co DA Advokatfirma MNA Oslo
Sundsbo Lise Marie Advokatfirma DLA Piper Norway DA Oslo
Sæther Alexandra Vasiljeva Advokatfirmaet Malm AS Narvik
Thomassen Malene Harris Advokatfirma AS Bergen
Torås Erlend Advokatfirmaet Larsen & Co Kontordrift AS Oslo
Vaaler Petter Askevold Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Kristiansand
Wergeland Jonas Kåre Wohlgemuth Advokatfirmaet Eurojuris Haugesund AS Haugesund
Wike Hedda Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Oslo

Wold Emilie Nystad Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers AS Bergen
Østmoe Steinar Deloitte Advokatfirma AS Oslo
Fullmektig hos internadvokat
Boge Olav Statnett SF Oslo
Hatleli Christer Sundal Finansklagenemnda Oslo
Krogseth Anne Elisabeth Crawford & Company (Norway) AS Lysaker
Matthiesen Karoline Kilvær Tryg Forsikring Bergen
Storheim Marthe Tryg Forsikring Bergen
Fullmektig hos organisasjonsadvokat
Edvardsen Kristine Bate Boligbyggelag Stavanger
Lunde Eva Arbeidsgiverforeningen Spekter Oslo
Lønneid Sigurd Lederne Oslo
Internadvokat
Færø Jo-Harald Assuranceforeningen Skuld Bergen
Juritzen Heidi HELP Forsikring AS Oslo
Rørå Tage Lovén SLB Capturi Norway AS Lysaker
Privatpraktiserende advokater
Moe Hedvig Advokatfirmaet Thommessen AS Oslo
Novstad Line Bjerkan Stav Advokatfirma AS Trondheim
Skisaker Julia Margaretha Lerfaldet Wikborg Rein Advokatfirma AS Oslo
Skog Øyvind Dahl Collet Advokatfirmaet Skog AS Slependen

GJENINNMELDTE

Advokatfullmektiger

Loen Katrine KPMG Law Advokatfirma AS Stavanger
Olaussen Karoline Legal 24 Advokatfirma AS Oslo
Fullmektig hos internadvokat
Hansen Thea Marie Gjensidige Forsikring ASA Oslo
Horn Eirin Assuranceforeningen Skuld Bergen
Solbakk Ildri Aker Solutions AS Lysaker
Internadvokat
Dullum Sandra NTE Energi AS Steinkjer
Engh Olaf Equinor ASA Fornebu
Stangeland Torunn Tryg Forsikring Bergen
Thommessen Kaspar Nygaard Coop Norge SA Oslo
Privatpraktiserende advokater
Eckhoff Rebekka Advokatfirmaet Riisa & Co ANS Oslo
Enger Tonje Advokatfirmaet Dehn DA Sandvika
Gjøystdal Ane Advokatfirmaet CLP DA Oslo
Grøneng Øyvind Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig AS Bergen
Heilemann Nicolai Advokatfirmaet Brønner & Co DA Oslo
Jørem Ellen Tvedten Elden Advokatfirma AS Oslo
Leknes Sunniva Mariero Advokatfirmaet Thommessen AS Bergen
Michaelsen Mina Lundby SANDS Advokatfirma DA Oslo
Natvik Anna Serina Advokatfirmaet Thommessen AS Stavanger
Schjøtt Pia Wikborg Rein Advokatfirma AS Bergen
Solheim Bjørn Advokat Bjørn Solheim Drammen
Stigum Anne-Sofie Kvalø Advokatfirmaet Glittertind AS Oslo

MEDLEMMER SOM HAR ENDRET STATUS

Fra aktiv til pensjonist

Gulbrandsen Per-Arne Kolbotn
Munthe-Kaas Petter Slependen
Westbye Jan Tønsberg

JUS Abonnement

Vil du gjøre etterutdanning mer effektivt?

- Over 650 digitale kurs
- Et oppdatert oppslagsverk – alltid tilgjengelig
- Bli abonnent og få oversikt over etterutdanning og timer

Juristenes
Utdanningscenter

Meld deg på jus.no/abonnement

Informasjon om jobb-bytter hentes fra Advokatforeningens medlemsregister. Du kan også sende informasjon direkte til redaksjonen@advokatbladet.no

Frist for innsendelse til neste utgave er 24. januar 2025. Spalten er kun for medlemmer av Advokatforeningen.

ADVOKAT SABA HUSSAIN har sluttet i Codex Advokat Oslo AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Casus AS i Oslo.

ADVOKAT SARA BERGFJORD FJELLVIKÅS har sluttet som dommerfullmektig i Salten og Lofoten tingrett i Lofoten og begynt i Kogstad Lunde & Co i Oslo.

ADVOKAT KRISTINE LØKEN har sluttet i Sedgwick Norway AS i Oslo og begynt i Kogstad Lunde & Co i Oslo.

ADVOKAT HENRIK SCHUMANN SAGER har sluttet i Ræder Bing Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Lexis AS i Oslo.

ADVOKAT HELGE NERAAL har sluttet i Advokatfirma DLA Piper Norway DA i Oslo og tiltrådt som partner i Kvale Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT REIDAR SVERDRUP har sluttet i CMS Kluge Advokatfirma AS i Oslo og tiltrådt som partner i Ræder Bing Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT TOMMY BRUUN har sluttet i Advokatfirmaet DLA Piper Norway DA i Oslo og begynt i Kvale Advokatfirma DA i Oslo.

ADVOKAT VEGAR SKAUG har sluttet i Codex Advokat Oslo AS i Oslo og tiltrådt som partner i Nordia Law Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT SARAH MARIE DIDRIKSEN har sluttet i Advokatfirmaet Bjørge-Skaaraas & Co AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Hjort AS i Oslo.

ADVOKAT HELENE LARSEN BRUSTAD har sluttet i Advokatfirmaet Helmr AS i Oslo og begynt i Ræder Bing Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT BÅRD SOLEM har sluttet i SANDS Advokatfirma DA i Trondheim og tiltrådt som partner i Advokatfirmaet Wiersholm AS i Trondheim.

ADVOKAT MARGRETHE W. HEMSTAD har sluttet i Ræder Bing Advokatfirma AS i Oslo i begynt i Wikborg Rein Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT INGJERD MELING har sluttet i Advokatfirmaet Glittertind AS i Oslo og begynt i Advokatene i OBOS i Oslo.

ADVOKAT JOHANNE SEVERI KRISTIANSEN har sluttet i Advokatfirmaet Grette AS i Oslo og begynt i Advokatfirmaet Selmer AS i Oslo.

ADVOKAT GUNNAR NERDRUM AAGAARD har sluttet i Wahl-Larsen Advokatfirma AS i Oslo og startet opp Saag Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT HOLM GRIMSRUD har sluttet i Wahl-Larsen Advokatfirma AS i Oslo og startet opp Saag Advokatfirma AS i Oslo.

ADVOKAT NORA NØKLEBY SUNDE har sluttet i Wahl-Larsen Advokatfirma AS i Oslo og startet opp Saag Advokatfirma AS i Oslo.

50 år siden

ADVOKATEN SOM SKYTESKIVE

Sommeren 1974 ble advokatstanden utsatt for gjentatte kritiske angrep i pressen. I Aftenposten 25. september samme høst, tok advokat Alf Nordhus til motmæle. Hans innlegg stod også på trykk i Norsk Advokatblad.

«Jeg spurte om årsaken til den mote å trampe på oss. Sett fra formynderstatens side, og de som har maktposisjoner der, virker det hele opplagt. Vi er en liten gruppe som står for frihet og som i hverdagslivet jobber for frihet. Det kan ikke bli populært på det hold. Vi er et forstyrrende uromoment. Så er det da en hører (...) at yngre jurister knyttet til Universitetet avlegger vidnesbyrd mot oss. Vi hører at vi står på makthavernes side og vi arbeider stort sett for kapitalinteressene med den følge at der i realiteten ikke hersker likhet for loven. Kommer slike påstander av dårskap eller av forslagenhet?

Hva med skrankeadvokatene som daglig går i bresjen for lovbrysterne – ofte med direkte økonomisk tap. Kjemper de for eller imot likhet for loven? Står de på «makthavernes» side? Den som tror det, må virkelig leve i innestengt universitetsluft. Hva er for øvrig galt med å gi råd innen næringslivet? Skal det være lugubert å bidra til sikre kontraktsforhold og færre tvister i produksjonslivet? Hvem vil måtte bære omkostningene ved manglende samarbeid innen forretningsverdenen? Selvsagt forbrukerne.»

Norsk Advokatblad nr. 8 / 1974

Annonseinformasjon

30.000 lesere print
280.000 mnd. sidevisninger nett
(TNS Gallup 2023)

Annonsestørrelser	Priser
1/1 side 210x280	27.500 kr
1/2 side 193x123	20.350 kr
1/4 side 193x58/92x125	13.7500 kr

Se vår MEDIEFOLDER på advokatbladet.no/annonser

Kontakt vår annonseselger
Mona Jørgensrud
Mobil 911 73 473
mona@salgsfabrikken.no

Advokatbladet stilling
Advokat- og juristbransjens egen jobbportal

ANNONSE

G.O Prosjekt as

Vi kjøper gjerne ideell andel av eiendom

G.O Prosjekt as - tlf: 22 14 37 25
harald@osvold.no

ANNONSE

Kapital Jus

JUS tilbyr et unikt annonsemiljø som treffer både næringslivet og advokatene. Magasinet har en redaksjonell profil med artikler innen jus, finans, skatt og annet interessant, skrevet for næringslivsfolk og advokater. Magasinet gir en unik mulighet for annonsering og profilering av juridiske tjenester. Magasinet har lengre levetid enn dagsavisen, og hver tredje leser tar vare på magasinet.

Utgivelse 2024:

27. desember

Utgivelse 2025:

28. februar

Kontakt Åsa Iversen
+47 481 97 496 // aasa.iversen@hegnar.no

Kapital

- Mange næringslivsklienter har måttet si nei til oppdrag

Advokat Ove Kahrs Wangensteen er kritisk til de nye begrensningene for å kunne leie inn arbeidstakere fra bemanningsforetak. – Å få arbeidskraft fort på et verft ute på et nes er vanskelig, sammenlignet med i Oslo, sier han.

TEKST OG FOTO: GEORG MATHISEN

En gang var Norge styrt fra Etne, av kongefaren Erling Skakke. I dag snakker advokaten i kommunen, Ove Kahrs Wangensteen, heller om næringslivet i Etne og nabokommunen Vindafjord: Tungindustri og høyteknologi. De to kommunene har alt, mener han.

– Skånevik har dørfabrikk og SMV, Sunnhordland Mekaniske Verksted, som blant annet lager spesialiserte maskiner til smelteverksindustrien. Etne Betong er Norges største på betongbrygger, og her er også Novaform Rådgivning. Hopper du over til Ølen, finner du Westcon, Omega 365 og Fatland, sier Wangensteen.

Fra Nedre Vats startet Autostore og Hatteland.

– Det som gjør at Etne og Vindafjord går så bra sammen, er et veldig sterkt næringsliv. Vi har konferansen Nærings-GIV på Olalia, peker han på.

Næringslivskonferansen foregår årlig på Olalia Fjellstove, en fem og en halv kilometers fottur unna bilvei. Wangensteen omtaler konferansen som «meet and greet på raggsocker». Han snakker gjerne om dugnadsånden i kommunen, også – den synes han at er helt enestående.

Selv arbeider han hos Eurojuris i Haugesund, en drøy time unna, men har foreløpig to arbeidsdager i uken hjemme i Etne. Det kan godt bli flere, for det er nok å gjøre.

– Hva er den største utfordringen ved å jobbe som advokat i Etne?

– Du må være litt mer generalist enn de som jobber i de store byene. Kanskje går jeg litt mer klar av det kravet enn andre som jobber helt alene. Jeg er førstestasjon for klienter som kommer inn, men hvis det er saker som krever spesialkompetanse, sender jeg dem videre til kolleger i firmaet.

– Så er det små forhold. Jeg har opplevd at det er kjenninger som er motpart, og det kan være litt krevende hvis det kommer til prosess. For advokater går det automatisk ikke å identifisere advokat med sak og klient, men for klienten er det litt vanskeligere.

– Og det morsomste?

– Det er enormt variert arbeid og næringsliv. Jeg er eneste advokat mellom Haugesund og Odda. Næringslivet er veldig flinke til å handle lokalt. Det at vi har fullservicekontor i Etne

og kan møte klienten i Ølensvåg, Sandeid eller Skjold, har senket terskelen for når folk kommer til advokat. Vi kommer inn tidlig i prosessen og blir litt mer rådgiver enn sverdsvinger. Da folk måtte helt til byen, var gjerne forlikets tid forbi.

– Kan du trekke frem en utviklingstrend som preger kontoret ditt nå?

– Mer og mer digitalisering. Kunstig intelligens og hvordan vi skal bruke det på en effektiviserende måte. Du går først inn og tenker «hva er dette her?» og «hvordan skal vi klare å bruke det som et hjelpemiddel?». Det har vi klart ganske bra, men det er et langt lerret å bleke.

– Den største saken du har jobbet med det siste året, hva handlet den om?

– Jeg har jobbet mye med ekspropriasjonsrett. Statnett skal ha ny strømløsning mellom Blåfalli og Gismarvik, og der bistår jeg oppimot to hundre grunneiere. Det krever kontakt med klientene og litt forklaring om hvordan ekspropriasjonen foregår, og så prøver vi å se hva vi kan gjøre for at de skal få erstatning. I sånne saker prøver de å få til minnelige løsninger. Statnett er en dyktig aktør, og det er en fordel for klientene at de har veldig bra lokalkunnskap.

– Hvilken sak har du lært mest av i karrieren din?

– Du lærer hele tiden, og det jeg sitter igjen med, er noe så rart som en promillesak. Jeg studerte siste året i Tyskland. Da fikk du jo den «ulempen» at du kunne tysk, så etter studiet, da jeg jobbet i Kvale, fikk jeg ansvaret for firmaets tyske portefølje. I Tyskland kan du rettshjelpforsikre deg mot alt, også straffansvar. Jeg hadde en klient som kom ut for dårlig selskap på Kielfergen. I sivile saker ble det vanligvis forlik, så det var uvant å stå i retten. Advokaten fra påtalemyndigheten imponerte meg ved å vise tydelig at «dette er mitt arbeidsrom». Hun utstrålte total ro. Da skjønnte jeg at hvis du har lyst til å bli god til noe, så er det mengdetrening som må til. Da jeg flyttet til Vestlandet etterpå, begynte jeg i politi og påtalemyndighet, og der blir du drillet i å gå i retten.

– Hvilken lov bør endres fortest mulig, og hvorfor?

– Jeg skjønner at det er en politisk brannfakkell, men de

nye begrensningene for å kunne leie inn arbeidstagere fra bemanningsforetak bør endres. Det er sikkert gode grunner for dem, men for mine klienter her på Vestlandet slår dette veldig feil ut. Det er vanskelig å få arbeidskraft fort på et verft ute på et nes sammenlignet med i Oslo. For mange har løsningen vært å inngå en tariffavtale, for det åpnes for unntak, men dette virker ikke som en juridisk godt gjennomtenkt løsning.

– Det er ingen områder som er like politisk farget som arbeidsretten. Det er politisk pingpong mellom Høyre og Arbeiderpartiet, og her på Vestlandet har de nye begrensningene ikke truffet godt. Mange av klientene mine har måttet si nei til oppdrag fordi de ikke har klart å snu seg fort nok.

– Er det utviklingstrekk i advokatyret som du er kritisk til?

– Utviklingen i kostnader, spesielt i storbyene. Vi har hatt noen saker hvor det kommer en fullmektig fra et stort firma og presenterer en salær oppgave som ikke er grei. Domstolene må gjøre en jobb for å hugge dem ned. Det er en utfordring som er veldig skummel når vi priser oss ut som konfliktløser. Tingretten som konfliktløserorgan mister sin aktualitet fordi folk ikke har råd. På den annen side mener jeg også at advokater bør få bedre betalt gjennom salærsatsen.

– Og trekk du synes er positive?

– Mangfold, kollegialitet og ikke minst at advokatbransjen er en bransje som er flink til å omstille seg.

– Hvem er ditt faglige forbilde?

– Kollegaene mine i Eurojuris Haugesund. Jeg er så heldig at jeg får lov til å jobbe i et firma med spesialister. Når jeg kan drøfte mine egne saker med dem, får jeg andre nyanser, og det er veldig givende. Juss er et ufattelig mangfoldig fag. Det er så mange nisjer, og du kan ikke bli mer enn halvgod i alt. Derfor er det veldig givende å snakke med folk som er spesialister.

– En bok som har vært med på å forme deg?

– Jeg er altlesende, helt fra jeg som 13-åringen åpnet «Ringenes herre» på engelsk og ble tatt med inn i det universet. Nylig har Lars Myttings «Søsterklokkene»-trilogi gjort inntrykk. Kanskje fordi slekten min er fra Vang i Valdres, som solgte stavkirken sin til Tyskland på 1800-tallet. I dag ligger den i Polen og er verdens mest besøkte. Og så er bøkene veldig godt skrevet.

– Kan du anbefale en podkast?

– Jeg er historienerd. Dan Carlins «Hardcore History» er dyptpøyende. Du skal lete lenge for å finne noe mer grundig. Så liker jeg veldig godt det som kommer fra Svarttrost. De har satt fokus på etablerte sannheter i store saker i det siste. Det har vært interessant å få endret perspektivet.

– Hvilken advokat ville du helst invitere på middag, og hva ville du servert?

– Jeg har en «long overdue» jaktdate med min tidligere fadder i Kvale, Simen Skaar Kristoffersen, som er i Equinor nå. Forhåpentligvis ville vi spist noe selvsjøtt, gjerne rype. •

Ove Kahrs Wangensteen har to kontordager i uken i Etne, men det er rom for flere.

NAVN: Ove Kahrs Wangensteen

ALDER: 39 år

STILLING: Senioradvokat i Eurojuris

SPECIALITET: Ekspropriasjon og prosess

SKREV MASTEROPPGAVE OM: Rovprising

– når det er ulovlig med lave priser i konkurransesammenheng.

FAMILIE: Gift med Inga – en sønn på 11, en datter på 9 og en sønn på 2 år

BOSTED: Etne

OPPRINNELIG FRA: Kristiansand

ANNONSE

ALLEGRO språktjenester

Juridisk oversetterekspertise

Våre erfarne statsautoriserte translatører gir deg rask og profesjonell service.

Kontakt oss gjerne på tlf. 55 30 17 30, post@allegro-as.no eller www.allegro-as.no.

Bømlingen som ble Brann-supporter

– Opplevelsen av en fullsatt Brann stadion gjør jo inntrykk i seg selv, sier Steinar Hareide, som har spilt fotball med sin egen kameratgjeng siden 1992. En sangfugl er han også – til alle døgnets tider – inntil sønnen ser seg nødt til å sette foten ned.

TEKST: KARI HEGSTAD

– Jeg er glad i musikk, men går sjeldent på konsert. Jeg synes teater er gøy, men går aldri på teater. Munch-museet har jeg fremdeles ikke besøkt. Så det at du spør meg om kultur, føles nesten litt merkelig, sier PwC-partner Steinar Hareide.

Men når han blir påminnet om at fotball også er kultur, får pipa en annen lyd.

– For meg som er Brann-supporter, så må fjorårets cupfinale mot Lillestrøm ha vært en av mine største kulturopplevelser. Det var helt vilt!

At Hareide skulle bli Brann-fan, var derimot ikke gitt. Han er nemlig oppvokst på Bømlo, en liten øy ikke langt fra Haugesund.

– Jeg husker så godt at vi reiste til Bergen for å se Brann spille mot Sampdoria i Europacupen i 1989. Der fikk vi se internasjonale stjerner som Gianluca Vialli og Roberto Mancini, og det var stort. Ikke lenge etterpå flyttet jeg til Bergen for å studere, og det var mens jeg bodde der at jeg hadde mine formative år innen fotballen, forteller han.

Fotballmiljøet i Bergen var nemlig noe helt annet enn det han hadde opplevd hjemme på Bømlo. Et større sted, med større stadion og med en stemning han husker som helt spesiell.

– Opplevelsen av en fullsatt Brann stadion gjør jo inntrykk i seg selv. Et kulturtips fra meg må derfor være å få meg seg en Brann-kamp!

INGEN MEDGANGSSUPPORTER

– Hva med internasjonal fotball?

– Jeg heier på Ipswich, helt enkelt fordi de var gode da jeg var liten på 70- og 80-tallet. Det var jo selvsagt en katastrofal avgjørelse sett i retrospekt. Heldigvis er de tilbake i Premier League nå!

– Så du er ingen medgangssupporter, altså?

– Åpenbart ikke i det hele tatt.

Hver onsdag drar Hareide selv på seg fotballsko og leggskinn for å spille med kameratgjengen. Slik har de holdt på siden 1992.

– Vi er en liten gjeng som har spilt

Gjett én gang hvem som bor her.

– For meg som er Brann-supporter, så må fjorårets cupfinale mot Lillestrøm ha vært en av mine største kulturopplevelser. Det var helt vilt!

– Er jeg nedstemt kan jeg synges begynnelsen på «Klovnar» av Bjørn Eidsvåg.

fotball sammen helt siden studietiden på 90-tallet. De fleste av oss flyttet til Oslo etter studiene, og fotballen tok vi med oss. For det sosiale er dette helt topp, for det gjør at jeg treffer vennene mine jevnlig.

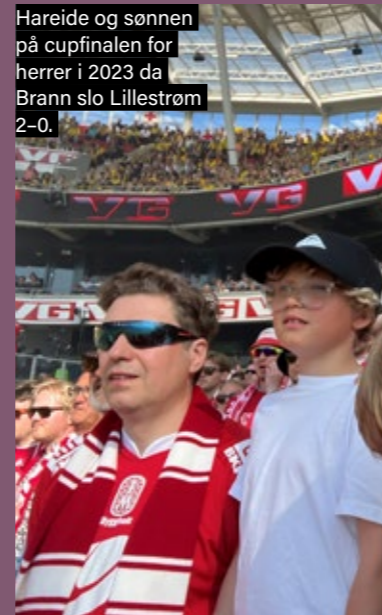
Verdien av fotball-onsdag merkes når Hareide nå har vært ute med skade i over en måned.

– Jeg savner det veldig. Vanligvis, når uka starter på mandag, så gleder jeg meg alltid til å spille fotball på onsdag. Og etter trening på onsdag, så er det torsdag og nesten helg. Sånn er rytmen i livet.

SANGFUGL

– Forrige advokat i denne spalten, Anne Tengs-Pedersen i KPMG, har utlevert deg som en stjernesolist. Stemmer det?

– Vi sang i kor sammen på Dragefjellet, men siden den gang har jeg faktisk ikke

Hareide og sønnen på cupfinalen for herrer i 2023 da Brann slo Lillestrøm 2-0.

HVEM: Steinar Hareide
TITTEL: Advokat og partner i Advokatfirmaet PwC
ARBEIDSTED: Oslo
ALDER: 53
FAMILIE: En sønn på 10 år
SPESIALISERING: Skatterett

Sosiale medier

1. Julen har kommet til åpent landskap 🌲👋

2. Secret Santa

HOS BULL - DESEMBER 2024

Du har akkurat trukket/fått den kollegaen du skal være "Secret Santa" for, fra 1. desember og frem til juleferien.

Du velger selv om du vil være en "Good Santa" eller en "Bad Santa".

En "Good Santa" gir gjerne en liten oppmerksomhet eller yter en tjeneste som kan glede. En "Bad Santa" er en luring som liker å pranke.

Desemberstemning på jobben 🎄👋

3. Julestemning på kontoret 🌲

I år er treet pyntet med et ekstra viktig budskap. Med et økonomisk bidrag og tilhørende gavellapp støtter vi juleaksjonen til vår samarbeidspartner @kirkensbymisjon - Gled en som gruer seg til jul 🎄❤️

Julegleden brer om seg i advokatbransjen!

1. Fordelen med åpent landskap, er at (jule)smitten sprer seg raskt.
2. Spørsmålet jo da om det er flest «bad santa» eller flest «good santa» i Bull
3. Julestemning med mening hos Deloitte.

35 Opprinnelig tema ble glemt

De neste artiklene handlet kun om "Wendy".

Advokatbladet

Det foregår en diskusjon mellom M'ler i Wiersholm, Thomassen og Brækhus Advokatfirma AS i kjølvannet av DNs artikkel om advokatfullmektigers arbeidsforhold. Oppnå Lovsive-grunder Marie Nygaard er med i debatten.

Managing partnere i Thomassen, Wiersholm...

42 Siste ord fra meg

Til dere som faktisk har en viktig rolle i denne samtalen:

Ikke vri temaet fra nødvendige diskusjoner til detaljer som ikke gir noe til den egentlige debatten.

Advokat Aki Viitala – Norges første lawfluencer? – oppsummerer det han kaller den største finten på LinkedIn i 2024 – om hvordan debatten om advokatfullmektigers arbeidsforhold og huspsykologen til Brækhus sporet av. En analyse på 44 slides – her er nr. 35 og 42.

Kim Heger @kiheger

Pussig utvikling. Virker som store deler av norske X plutselig er på vei til Nesodden med Rørosmelk

Svært mange profilerte stemmer har forlatt X til fordel for Blue Sky, men ikke Kim Heger.

Ingen rettssikkerhet uten rettshjelp

Paal Helland · 21 · 🌐

I hovedforhandling hvor dommer av «personlige grunner» må ha 50 minutters lunsjpause og jeg blir trukket i antall timer i hovedforhandling stykkpris, og må nøye meg med reisefraværsgodtgjørelse for dommerens lange lunch. Skal det være slik ??

Liker · Kommenter · Kopier · Del

1

Mest relevante

Hanne Wesche

Burde ikke vært slik i det hele tatt. Lunchen bør gå inn under stykkprisen. Vi som bistår privat part spiser jo nesten alltid med klienten, for de ønsker å diskutere saken i lunchen. Ergo er vi på jobb i lunchen når vi er i Barnevernsnemnda

1 t Liker Svar

Knut Gunnar Brindem

Hanne Wesche korrekt!

35 min Liker Svar

Skriv et svar ...

Birgit VBirgit Enig

44 min Liker Svar

Advokat Paal Helland ble trukket i lønn da dommeren trengte en lang lunsj. Det faller ikke i god jord hos Hellands forsvarerkolleger.

Olle Nohlin · 21 · 🌐

Det er for lite gøy. Det er for få folk som tuller med hverandre. Derfor er det så befriende at "noen" bestiller statue av seg selv med enormt utstyr og setter den i Vigelandsparken.

Den uskrevne loven for practical jokes er at de ikke påfører økonomiske kostnader på den som utsettes for spøken. At egoet til en selvhøytidelig parksjef blir kortvarig såret er en menneskelig kostnad som er helt akseptabel og helt klart innenfor formålet, ettersom det hele objektivt sett er helt konge! Hvis vi skal politianmelde de få av oss som ikke er fanget i en kompakt høstdepresjon, så blir samfunnet enda kjedeligere.

Altså: Mer statuer til folket!

Jeg minner for øvrig om den gangen "noen" fikk et gashorn under kontorstolen, han som ble innmeldt i Jehovas vitner, han som fikk bilen sin malt rosa (med vannmaling), han som fikk bestilling fra det store internettet levert hos sine foreldre, hun som fikk kontoret omgjort til et drapsåsted etc. Alle disse handlingene er åpenbart ikke straffbare. Så hvis "noen" blir tiltalt i saken om den massive statuen, stiller jeg gjerne som rettsoppnevnt sakskyndig. Fikser du det **John Christian Elden**?

Elden-advokat Olle Nohlin liker statue-stunnet til influencer Oskar Westerlin, og ønsker seg flere practical jokes. I slutten av november plasserte Westerlin en statue av seg selv midt i Vigelandsparken, til museets forferdelse.

JULEKRYSSORD

Let	735,5 W	Sted i Akershus	Dansk innsjø	Høyde Naboer	Strengt Sett	Fil-format
		Pron.		Interj.		
Reaksjon ikke i bruk i Norge				Fjord-arm		Surstoff
			Enestående	Gr.-stoff		§
Skadelidende			Er blid			
Subjunks.				Stri		
Fisk	Fly-selskap	Sted i Oppland				Vannvei
Formgi		Hylle				Palass
				Naboer		
				F.eks.		
Dvaske	Om-vendt fugl	Bydel i Bergen	Omfang (fork.)	Ut-vikling	Drikk	Omv. plaggdelt
Fag-begrep		Samlede	Arab. by		Hulmål	Utløp
						Ordne
Sirkus				Hinne	Eske	Slagsted
						Lov-brudd
Båt		Toppsjikt			Gitter	Snevert
		Draps-våpen			Holdt munn	
Elv		Prosedyre-oppsett			Er skrevet	
Godord		Sjenke-sted			Ryster	§
	Finnes			Påvirkning	Ølet	Tett ved
	Spør			Heve	Undertrykke	
	Utvalg		§			
						Dyrelyd (omv.)
						M.-navn
			Pålegg		Gammel betaling	
			Student		Kaos	
Sagaforfatter		Opphavene		Leke		Tall
Mestersk.		Titte		Blåser		Apparat
Våpen						Lov
Tine			Trendy	Nedbør (riksmål)		Følt
				Like	Omtale	Dybde-
					Fiske-redskap	
	Reise					
		Midtlinje		på -PA- knappen	Donerte	Hellig
				Tidligere parti		
Forlatt						Husdyr
Lov fra 2009	Lever	Like	§	Gnagerer		

Løsningsordet finner du ved å sette sammen bokstavene i de gule rutene til et ord eller et navn.
 Send løsningen til redaksjonen@advokatbladet.no innen **24.januar 2025**.
 Vinner i nr. 5/24 var Brage Nordgård, Sandnes.

VI GRATULERER!
 Løsningsordet var **TILSYN**.

Med alt på samme sted kan du få det akkurat det bedriften trenger – enten den er stor eller liten.

ET VELDIG FLEKSIBELT REGNSKAPS-PROGRAM

signant.no

DETTE ER IKKKE FOR DEG

Med mindre du har behov for **elektronisk signering**

Med mindre du trenger **kundekontroll & KYC**

Med mindre du ser etter **virksomhetssignering**

Med mindre du ønsker **signeringsmagi**

*for mer
info*

